

PATVIRTINTA
Šiaulių rajono savivaldybės tarybos
2020 m. vasario 18 d. sprendimu Nr. T-29

**ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS 2020–2022
METAMS**

Šiauliai, 2020
ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS 2020–2022 METAMS

SITUACIJOS ANALIZĖ

IŠORINĖS APLINKOS ANALIZĖ

POLITINIAI – TEISINIAI VEIKSNIAI

Tarptautiniai, valstybės lygmens. „Europa 2020“ – tai 2010 m. pradėta įgyvendinti Europos Sąjungos dešimties metų ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategija. Strategija „Europa 2020“ siekiama augimo, kuris būtų: pažangus (veiksmingesnės investicijos į švietimą, mokslinius tyrimus ir inovacijas), tvarus (ryžtingas perėjimas prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos) ir integracinis (daug dėmesio darbo vietų kūrimui ir skurdo mažinimui). Strategijoje iškelti penki pagrindiniai tikslai, kuriais remiantis nustatyti nacionaliniai siekiai, kuriuos Lietuva turi pasiekti iki dešimtmečio pabaigos:

1. Užimtumas: 72,8 proc. 20–64 metų žmonių turėtų turėti darbą.
2. Moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra: 1,9 proc. BVP turėtų būti investuojama į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą.
3. Klimato kaita ir energetika: šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis turėtų būti sumažintas 15 proc., palyginti su 1990 m. rodikliais; 23 proc. energijos turėtų būti gaminama iš atsinaujinančiųjų šaltinių; energijos vartojimo efektyvumas – energijos vartojimo sumažinimas turėtų siekti – 1,14 Mtnė.
4. Švietimas: reikėtų užtikrinti, kad pagrindinį išsilavinimą neįgijusių mokinių dalis nebūtų didesnė nei 5 proc., vidurinį išsilavinimą – 3 proc.; svarbu užtikrinti, kad ne mažiau kaip 40 proc. 30–34 metų asmenų turėtų aukštąjį išsilavinimą.
5. Skurdas ir socialinė atskirtis: svarbu bent 170 tūkst. sumažinti skurde gyvenančių ir socialiai atskirtų žmonių arba žmonių, kuriems tai gresia, skaičių.

Valstybės pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ išskirtos šios pažangai svarbios vertybės – atvirumas, kūrybingumas, atsakomybė bei trys esminės pažangos sritys – visuomenė, ekonomika ir valdymas. Pokyčiai šiose srityse įtvirtins pažangos vertybes, kurios taps sąmoningu žmogaus siekiu kiekvienoje iš pažangos sričių. Pokyčių siekiama šiose srityse: sumani visuomenė, sumani ekonomika, sumanus valdymas. Šie prioritetai detalizuoti rengiant vidutinio laikotarpio strateginius dokumentus, programas, planus. Strategijai įgyvendinti patvirtinta Nacionalinės pažangos programa, kuri yra pagrindinis valstybės plėtros strateginis dokumentas bei pagrindas Europos Sąjungos paramos panaudojimui Lietuvoje 2014–2020 metais.

Regiono lygmens. 2013 m. gruodžio 3 d. Šiaulių regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 51/5S-76 „Dėl Šiaulių regiono 2014–2020 metų plėtros plano patvirtinimo“ patvirtintas Šiaulių regiono 2014–2020 m. plėtros planas. Plėtros planas yra strateginis dokumentas, kuris skirtas įgyvendinti nacionalinę politiką regioninės plėtros srityje bei tinkamai pasirengti ir panaudoti ES struktūrinę paramą. Planas atnaujintas 2019 m. gruodžio 18 d. Šiaulių regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 51/5S-57.

Pasinaudojant 2014–2020 m. ES struktūrine parama sprendžiamos gyvenamosioms vietoms būdingos problemos skatinant jų plėtrą, didinant konkurencingumą ir gyvenamosios vietovės patrauklumą, skatinant ekonomikos augimą, plėtojant viešąją infrastruktūrą.

Pagal 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos programą iki 2019 m. pabaigos ES struktūrinės paramos lėšomis Šiaulių rajono savivaldybėje jau įgyvendinta projektų, kurių vertė siekia daugiau nei 3 mln. Eur (šaltinis – portalas www.esinvesticijos.lt, Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema).

2019 m. Šiaulių rajono savivaldybės administracija bagė įgyvendinti projektą „Šiaulių rajono identitetas“, baigti viešosios infrastruktūros įrengimo darbai Žeimių, Naisių, Sutkūnų, Saulučių ir Papelkių kaimuose. Taip pat sėkmingai įgyvendinti projektai „Pastato, esančio adresu Daugėlių g. 90 B modernizavimas“, „Socialinio būsto fondo plėtra Šiaulių rajone“, „Šiaulių rajono vietinio susisiekimo viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas“, „Kurtuvėnų dvaro sodybos parko tvarkymas“.

Šiais metais toliau vykdomi 2016-2018 metais pradėti įgyvendinti projektai, „Meškuičių miestelio bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros kompleksiškas atnaujinimas“, „Kairių miestelio bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros kompleksiškas atnaujinimas“, „Gruzdžių miestelio bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros kompleksiškas atnaujinimas“, „Šiaulių rajono pėsčiųjų ir dviračių takų rekonstrukcija ir plėtra“, „Kuršėnų miesto Kudirkos g., Tilvyčio g., Dambausko g. ir Kapų g. rekonstrukcija, įrengiant eismo saugumo priemones“, „Eismo saugumo priemonių gerinimas Šiaulių rajone“, „Šiaulių r. Ginkūnų lopšelio-darželio plėtra“, „Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokyklos-daugiabunkio centro modernizavimas“, „Viešosios infrastruktūros įrengimas Gilvyčių kaime“, „Viešosios infrastruktūros įrengimas Varputėnų kaime“, „Žadžiūnų kaimo viešojo pastato ir jo aplinkos atnaujinimas ir pritaikymas vietos gyventojų poreikiams“, „Kuršėnų dvaro sodybos (unikalus kodas 16057) tvarkybos darbai ir pritaikymas kultūros ir verslo poreikiams (I-as etapas)“, „Ventos upės viešosios erdvės Kuršėnų mieste įrengimas ir pritaikymas bendruomeniniams ir verslo poreikiams“, „Kompleksinis Kuršėnų miesto daugiabučių namų gyvenamųjų kvartalų sutvarkymas“, „Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone“, „Makrofitų biomasės šalinimas Kairių ežere ir priekrantėse“.

2019 metais pasirašytos keturių projektų sutartys, kurių vertė – 2,7 mln. Eur, numatomas ES fondų ir valstybės biudžeto lėšų finansavimas šiems projektams – 1,3 mln. Eur.

EKONOMINIAI VEIKSNIAI

BENDRIEJI EKONOMINIAI RODIKLIAI

2018 m. šalies bendrasis vidaus produktas (BVP) to meto kainomis siekė 45,3 mlrd. Eur. 2019 m. I–III ketv. BVP to meto kainomis siekia 35,6 mlrd. Eur (apie 7,1 proc. daugiau nei tą patį laikotarpį 2018 m.). 2018 m. BVP tenkantis vienam šalies gyventojui sudarė apie 16,2 tūkst. Eur. 2019 m. I–III ketv. BVP tenkantis vienam šalies gyventojui sudarė apie 12,8 tūkst. Eur (apie 7,5 proc. daugiau nei tą patį laikotarpį 2018 m.).

Vertinant gamybos metodu, 2019 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su praėjusiu laikotarpiu, teigiamam BVP pokyčiui didžiausią įtaką darė išaugusi žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės, didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto, transporto ir saugojimo, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų įmonių sukurta pridėtinė vertė. Neigiamą įtaką darė profesinės, mokslinės ir techninės, administracinės ir aptarnavimo veiklų įmonių pridėtinės vertės pokyčiai. Vertinant BVP išlaidų metodu, nustatyta, kad 2019 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su praėjusiu ketvirčiu, augo visi pagrindiniai BVP komponentai. Namų ūkių galutinio vartojimo išlaidos padidėjo 1,1 proc., bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas – 2,6 proc. Prekių ir paslaugų eksportas padidėjo 2,6 proc., importas – 4,3 proc. (šaltinis [Lietuvos statistikos departamentas](#)).

Šiaulių apskrities 2018 m. BVP to meto kainomis siekė 3,2 mlrd. Eur (apie 3,9 proc. daugiau nei 2017 m.) arba 7,1 proc. šalies BVP (2017 m. – 7,4 proc. šalies BVP). BVP vienam Šiaulių apskrities gyventojui 2018 m. sudarė 12,2 tūkst. Eur (75,8 proc. lyginant su šalies vidurkiu).

2018 m. darbo našumas, sukurtas per vieną dirbtą valandą, apskaičiuotas remiantis bendrąja

pridėtine verte palyginamosiomis kainomis, šalies ūkyje, palyginti su 2017 m., augo 1,8 proc. Teigiamam darbo našumo pokyčiui didžiausią įtaką turėjo išaugęs našumas didmeninės ir mažmeninės prekybos, transporto, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų, statybų ir profesinės, mokslinės techninės, administracinės ir aptarnavimo, finansinės ir draudimo veiklų įmonėse. Neigiamą įtaką darė informacijos ir ryšių, nekilnojamojo turto operacijų, žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės veiklų įmonių darbo našumo pokyčiai (šaltinis Lietuvos statistikos departamentas).

2019 m. gruodžio metinė (2019 m. gruodį, palyginti su 2018 m. gruodžiu) infliacija sudarė 2,7 proc. Metinei infliacijai daugiausia įtakos turėjo mėsos ir jos produktų, elektros energijos, restoranų, kavinių ir panašių įstaigų viešojo maitinimo paslaugų, degalų ir tepalų, tabako gaminių, farmacijos gaminių kainų padidėjimas bei kietojo kuro ir šilumos energijos kainų sumažėjimas.

Vartojimo prekių kainos per metus padidėjo 1,8 proc., paslaugų – 4,8 proc. Valstybės ir savivaldybių institucijų administruojamos kainos per metus padidėjo 2,5 proc., rinkos – 2,8 proc. 2019 m., kaip ir ankstesniais metais, išliko paslaugų kainų didėjimo tendencija. Muziejų paslaugų kainos padidėjo 30,3 proc., namų ūkio personalo ir namų priežiūros – 14,5 proc., paramedicinos – 12,8 proc., keleivių vežimo oro transportu – 12,1 proc.

2019 m. iš energetinių prekių gamtinės dujos pabrango 15,3 proc., elektros energija – 14,9 proc., suskystintos automobulinės dujos – 10,6 proc., benzinai – 4,6 proc., skystasis kuras – 2,9 proc., bet atpigo kietasis kuras 23,4 proc., šilumos energija – 12 proc., suskystintos dujos maistui gaminti – 1,8 proc., dyzeliniai degalai – 0,3 proc.

2019 m. maisto produktų ir nealkoholinių gėrimų kainos padidėjo 3,5 proc. Kiauliena pabrango 15,8 proc., šviežios ir atšaldytos jūros gėrybės – 11,1 proc., ryžiai – 10,3 proc., džiovintos daržovės, kitos konservuotos ir paruoštos daržovės – 9,7 proc., džiovinti vaisiai – 9,6 proc., kalakutiena – 8,3 proc., margarinai – 8,2 proc., švieži vaisiai – 8,1 proc., o atpigo užšaldyti vaisiai – 3,3 proc., uogienės, marmeladai, medus – 3,2 proc., jogurtas – 2,2 proc., sviestas ir sviesto produktai – 2,1 proc. 2019 m. gruodį vidutinė metinė infliacija sudarė 2,3 proc. (šaltinis Lietuvos statistikos departamentas).

2020 m. sausio 1 d. šalyje buvo registruota 150,5 tūkst. bedarbių ir jie sudarė 8,7 proc. šalies darbingo amžiaus gyventojų. Vidutinis metinis bedarbių santykis su darbingo amžiaus gyventojais 2019 metais buvo 8,4 proc. (2018 m. – 8,5 proc.). Vidutinis metinis moterų registruoto nedarbo rodiklis buvo 8,3 proc. (2018 m. – 8,3 proc.), vyrų – 8,5 proc. (2018 m. – 8,7 proc.). Registruotas jaunimo nedarbas per 2019 m. augo 0,3 proc. punkto. 2020 m. sausio 1 d. bedarbiais buvo registruota 26,9 tūkst. jaunesnių kaip 30 metų amžiaus asmenų. Neturintys darbo jaunuoliai sudarė 5,9 proc. 16–29 metų amžiaus šalies gyventojų (šaltinis Užimtumo tarnyba).

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, pašalinus nuo 2019 m. bruto darbo užmokesčio indeksavimo dėl įsigaliojusių mokesčių pasikeitimo įtaką, 2019 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su 2018 m. trečiuoju ketvirčiu, šalies ūkyje padidėjo 9,2 proc.: viešajame sektoriuje išaugo 12,2 proc., privačiajame – 8 proc. Moterų bruto darbo užmokestis padidėjo 10,3 proc., vyrų – 8,2 proc. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis per metus šalies ūkyje padidėjo visų ekonominės veiklos rūšių įmonėse, įstaigose ir organizacijose nuo 5,2 (administracinės ir aptarnavimo veiklos) iki 15,9 proc. (švietimo).

Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis per metus šalies ūkyje padidėjo 14,6 proc.: viešajame sektoriuje – 17,5 proc., privačiajame – 13,4 proc. Moterų neto darbo užmokestis padidėjo 15,4 proc., vyrų – 13,8 proc. Realusis darbo užmokestis 2019 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su 2018 m. trečiuoju ketvirčiu, šalies ūkyje padidėjo 11,8 proc.: viešajame sektoriuje – 14,6 proc., privačiajame – 10,6 proc. Moterų realusis darbo užmokestis padidėjo 12,6 proc., vyrų – 11 proc.

Darbo užmokesčio pokyčiams įtakos turėjo nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigalioję mokesčių sistemos pakeitimai: padidinta minimalioji mėnesinė alga, padidintas valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos bazinis dydis bei kitos priežastys.

Per metus, vidutinis darbuotojų skaičius 2019 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su 2018 m. trečiuoju ketvirčiu, šalies ūkyje padidėjo 23,1 tūkst. (1,9 proc.): viešajame sektoriuje sumažėjo

3,9 tūkst. (1,1 proc.), o privačiajame sektoriuje padidėjo 27 tūkst. (3,1 proc.) (šaltinis Lietuvos statistikos departamentas).

Šiaulių rajono savivaldybėje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2019 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su 2018 m. trečiuoju ketvirčiu, padidėjo 9,7 proc., neto darbo užmokestis padidėjo 14,1 proc. Šiaulių rajono savivaldybė užima 47 vietą pagal vidutinį mėnesinį bruto darbo užmokestį tarp kitų savivaldybių (1 017,5 Eur, 2019 m. III ketv.). Vidutinis darbuotojų skaičius Šiaulių rajono savivaldybėje 2019 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su 2018 m. trečiuoju ketvirčiu, padidėjo 1,5 proc. (šaltinis Lietuvos statistikos departamentas).

Tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI) – tai užsienio fizinių ir juridinių asmenų šalyje arba šalies fizinių ir juridinių asmenų užsienyje įsigyjamas ilgalaikis turtas, žemė, pastatai, įrenginiai ar veikiančios įmonės (jų akcijos). TUI parodo verslo aplinkos tvarumą, investicijų atsipirkimo galimybes, darbo našumą. TUI apimtys Šiaulių apskrityje 2019 m. pradžioje siekė 1 246 Eur vienam gyventojui ir, palyginti su 2018 m. pradžios duomenimis (1 232 Eur vienam gyventojui), padidėjo 1,14 proc. Tuo pačiu laikotarpiu šalyje TUI vienam gyventojui didėjo 5 proc. (nuo 5 805 Eur iki 6 095 Eur). TUI apimtys Šiaulių rajono savivaldybėje 2019 m. pradžioje siekė 646 Eur vienam gyventojui ir, palyginti su 2018 m. pradžios duomenimis (564 Eur vienam gyventojui), padidėjo 14,7 proc. Šiaulių rajono savivaldybės tiesioginių užsienio investicijų, tenkančių vienam gyventojui, santykis su šalies rodikliu 2019 m. pradžioje – 10,6 proc. (0,9 proc. punkto didesnis nei 2018 m. pradžioje).

Materialinės investicijos (toliau – MI) – tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti. MI to meto kainomis, Šiaulių rajono savivaldybėje išankstiniais duomenimis, 2018 m. siekė 74,3 mln. Eur ir, palyginti su 2017 m. (59,5 mln. Eur), padidėjo 24,8 proc. MI Šiaulių apskrityje 2018 m. siekė 494,02 mln. Eur ir, palyginti su 2017 m. (450,2 mln. Eur), padidėjo 9,7 proc. (šalyje šis rodiklis didėjo 8,9 proc.). Savivaldybėje MI tenkančios vienam gyventojui 2018 m. sudarė 1 797 Eur arba 63,19 proc. šalies rodiklio.

VERSLAS

2020 m. pradžioje Šiaulių rajono savivaldybėje veikė 1 096 ūkio subjektai, 2019 m. pradžioje – 1 067 ūkio subjektai (2,7 proc. daugiau). Savivaldybėje veikia apie 1,02 proc. visų šalies ūkio subjektų. Vertinant veikiančių ūkio subjektų struktūrą pagal ekonominės veiklos rūšis, Šiaulių rajone didžiausia dalis subjektų užsiima didmenine ir mažmenine prekyba, variklių transporto priemonių ir motociklų remontu (22,54 proc.), transporto ir saugojimo veikla (13,23 proc.), vykdo apdirbamąją gamybą (10,58 proc.). Žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės veikla Šiaulių rajono užsiima 8,12 proc. ūkio subjektų, kuomet šalyje – 2,18 proc.

2020 m. pradžioje Šiaulių rajone veikė 873 mažos ir vidutinės įmonės, t. y. 76,65 proc. visų veikiančių ūkio subjektų (šalyje šis rodiklis siekia 80,73 proc.) arba 99,89 proc. visų veikiančių įmonių (šalyje šis rodiklis siekia 99,54 proc.). Šiose įmonėse 2020 m. pradžioje dirbo 6 622 darbuotojai (2019 m. – 6 641 darbuotojų) arba 93,07 proc. visų darbuotojų skaičiaus veikiančiose įmonėse (2019 m. – 92,78 proc.). Šis rodiklis šalyje 2020 m. pradžioje siekė 71,55 proc., 2019 m. – 73,25 proc.

Verslumo lygis (veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų) Šiaulių rajono savivaldybėje 2020 m. pradžioje siekė 21,07 vnt. (šalyje – 31,04 vnt., Šiaulių apskrityje – 21,59 vnt.).

Kadangi Šiaulių rajonas pasižymi gerai išplėtotu žemės ūkiu ir žemės ūkio produkcijos perdirbimu, Šiaulių rajono savivaldybėje gausu mėsos perdirbimo, duonos ir pyrago gaminių verslų, taip pat vystoma medienos perdirbimo veikla, baldų gamyba ir kt. Be to, plėtojami ir netradiciniai žemės ūkio verslai – švelniakailių žvėrelių, vynuoginių sraigčių, grybų, uogų, gėlių, prieskoninių augalų auginimas, taip pat žuvininkystė, arklėninkystė, avininkystė, miškininkystė.

Šiaulių rajonas turi gerai išplėtotą infrastruktūrą verslo plėtrai, rajone yra pakankamai laisvų žemės plotų su netoliese esančiomis komunikacijomis (elektros tinklais, dujotiekiais, vandentiekio magistraliniais tinklais). Žvelgiant iš ilgalaikės perspektyvos, Šiaulių rajonui tai itin paranku, nes

atsiveria plačios galimybės investicijų pritraukimui.

Šiaulių rajono savivaldybės verslo situacijai ir plėtrai didelę įtaką daro Šiaulių miestas – Šiaulių apskrities ir Šiaulių rajono administracinis centras, kuriame sutelktas ekonominis, verslo, mokslo potencialas. Nemaža dalis Šiaulių rajono gyventojų dėl įvairesnės rinkos, platesnių verslo galimybių, didesnės prekių, paslaugų pasiūlos dirba, plėtoja verslus ir kuria pridėtinę vertę Šiaulių miesto savivaldybėje. Kita vertus, tokiu būdu didėja Šiaulių rajono gyventojų užimtumas, mieste gaunamų pajamų dydžiui viršijant kaimo vietovėse gaunamų pajamų vidurkį, auga surenkamo gyventojų pajamų mokesčio suma Šiaulių rajone.

Šiaulių rajone vykdoma verslo rėmimo sistema, skatinama smulkaus ir vidutinio verslo plėtra, teikiant savivaldybės paramą. Šiaulių rajono savivaldybės 2019 m. biudžete Šiaulių rajono smulčiojo ir vidutinio verslo plėtros rėmimo programos įgyvendinimui skirta 12,7 tūkst. Eur. Smulkaus ir vidutinio verslo subjektams dalinai kompensuojamos išlaidos: naujai steigiamų ūkio subjektų registravimo bei jau veikiančių ūkio subjektų įstatų pakeitimo ir perregistravimo, reklamos ir viešinimo, gamybinės įrangos įsigijimo, mokymų, kvalifikacijos įgijimo, kėlimo ar perkvalifikavimo kursų, seminarų, patalpų nuomos išlaidos ir kt. Lėšos skiriamos ir verslo subjektus vienijančių asociacijų veiklai (dalyvavimas verslo parodose, seminarai, mokymai ir kt.). Vidutiniškai per metus parama teikiama 22 smulkaus ir vidutinio verslo subjektams.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Investicijų skatinimo ir pramonės plėtros 2014–2020 m. programą, kurios vienas pagrindinių siekių – skatinti šalies konkurencingumą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Didinti tiesiogines investicijas į gamybos ir paslaugų sektorius.
2. Modernizuoti, integruoti ir plėtoti pramonę.
3. Aprūpinti Lietuvos verslą konkurencingais žmogiškaisiais ištekliais.

Šiaulių rajono savivaldybės ekonominiai rodikliai regiono ir šalies kontekste yra stabilūs, tačiau kai kuriose srityse nuo šalies ir regiono atsilieka (pavyzdžiui, nedideli tiesioginių užsienio investicijų srautai, mažai stambių įmonių ir pan.), o tai gali turėti neigiamos įtakos savivaldybės ekonomikos plėtrai, konkurencingumui, investiciniam patrauklumui. Siekiant užtikrinti ekonominį stabilumą ir vietos ūkio plėtros perspektyvas, remiantis programos tikslais, būtina skatinti investicijas į paslaugų ir gamybos sektorius gerinant investicinę aplinką, investuotojus kviečiant įgyvendinti gamybos ir paslaugų srities projektus, skatinant pramonės ir paslaugų įmonių steigimąsi, jungimąsi ir glaudesnę bendradarbiavimą ir pan. Be to, augant vietos ūkio konkurencingumui, svarbu užtikrinti žmogiškųjų išteklių pakankumą ir tinkamą jų pasirengimą konkuruoti, sukuriant optimalų mokymosi įstaigų tinklą, pasirengusį reaguoti į nuolat kintančią padėtį darbo rinkoje, aprūpinant kokybiškais, konkurencingais darbuotojais.

Įgyvendinant Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 m. programą, kurios strateginis tikslas – didinti Lietuvos ūkio konkurencingumą kuriant efektyvią inovacijų sistemą, skatinančią ūkio inovatyvumą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Plėtojant naujas žinias ir jų taikymą, ugdyti inovatyvią visuomenę.
2. Didinti verslo inovacinį potencialą.
3. Didinti inovacijų politikos formavimo ir įgyvendinimo efektyvumą ir skatinti inovacijas viešajame sektoriuje.

Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 m. programoje numatyta, jog inovacijų plėtros pagrindas – nenutrūkstama mokslo ir studijų plėtra. Kuriant modernią, didesnę pridėtinę vertę nešančią ekonomiką, teigiamą poveikį daro reikalingų žinių įgijimas, intelektinio potencialo gausinimas. Šiaulių mieste esančios aukštojo mokslo, profesinio mokymo įstaigos turi didelę reikšmę Šiaulių rajono ekonomikos, mokslo, verslo plėtotei bei šių sričių integracijai. Kuriant

žiniomis grįstą ekonomiką, tikslinga išnaudoti esamą Šiaulių rajono intelektualinį kapitalą sudarant sąlygas vykdyti aukšto lygio, bendruomenės bei ūkio poreikius atitinkančias mokslo ir technologijų veiklas, skatinti besimokančiųjų kūrybiškumą bei žingeidumą, suteikti žinių apie inovatyvaus verslo pradžią ir kt. Taip pat svarbu skatinti investicijas į tas verslo sritis, kurios reikalautų aukštos kvalifikacijos darbo jėgos, sugebančios kurti konkurencingus produktus vietos bei užsienio rinkoms. Inovacijų plėtra neįmanoma be tikslingos inovacijų politikos formavimo. Dėl šios priežasties prioritetine kryptimi turi tapti ir reguliacinės viešojo sektoriaus aplinkos stiprinimas.

Įgyvendinant Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinis siekis – bendruomenių, nevyriausybių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį sėkminga, skleidimas, Šiaulių rajono savivaldybei ekonomikos ir verslo plėtros srityje aktualiausi yra šis pažangos strategijos užmojis:

Sumani ekonomika – lanksti ir gebanti konkuruoti pasaulyje [**atvirumas**], aukštą pridėtinę vertę kurianti ekonomika, grindžiama žiniomis, inovacijomis, verslumu [**kūrybingumas**] ir socialiniu atsakingumu bei „žaliuoju“ augimu [**atsakomybė**].

Siekiant palaikyti sumanios ekonomikos iniciatyvas, svarbu didelį dėmesį skirti verslumo skatinimui ir remti verslo kūrimąsi, užtikrinti aukštą pridėtinę vertę kuriančias darbo vietas, kurti paprastą, skaidrią ir prognozuojamą mokesčių sistemą, sąlygas verslo, švietimo, mokslo ir kultūros integracijai, vietos ūkio struktūroje palaikyti pramonės ir paslaugų dermę ir kt.

ŽEMĖS ŪKIS IR MIŠKININKYSTĖ

2019 m. žemės ūkio naudmenos Šiaulių rajono savivaldybėje sudarė 55,80 proc. (apskirtyje – 62,50 proc., šalyje – 52,50 proc.), miškai – 35,3 proc. (apskirtyje – 27,00 proc., šalyje – 33,50 proc.) viso žemės ploto. Šiaulių rajono savivaldybės žemės ūkio naudmenos sudaro 2,95 proc. šalies ir 18,80 proc. Šiaulių apskrities žemės ūkio naudmenų. Miškai ir miško žemė Šiaulių rajono savivaldybėje sudaro 35,30 proc. viso žemės ūkio fondo (Lietuvoje – 33,70 proc., Šiaulių apskrityje – 27,10 proc.). Pagal Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, medienos ištekliai Šiaulių rajono savivaldybėje (12 000 tūkst. m³) sudarė 2,45 proc. šalies ir 26,23 proc. Šiaulių apskrities išteklių.

VĮ Valstybės žemės fondo 2019 m. pateiktais duomenimis, Šiaulių rajone yra nusausta (melioruota) 89 474 ha žemės plotas, iš jos žemės ūkio naudmenos sudaro 83 318 ha.

Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro 2020 m. sausio 1 d. duomenimis, Šiaulių rajono savivaldybėje yra įregistruoti 2170 vnt. ūkininkų ūkių, kurių vidutinis dydis yra apie 10,98 ha, o šalies ūkininkų ūkių dydžio vidurkis yra 10,95 ha.

2019 m. Šiaulių rajono savivaldybėje priimtose 2330 paraiškos paramai gauti už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius. Deklaruotas plotas sudaro 91319 ha žemės bei kitų naudmenų. Šiaulių rajone priimtose 113 jaunojo ūkininko paraiškos, jų deklaruotas plotas sudaro 2861 ha. Ekologinis ūkininkavimas apima 2593 ha.

Bendrosios žemės ūkio produkcijos, kurią sudaro augalininkystės bei gyvulininkystės produkcija, apimtys 2017–2018 m. mažėjo tiek Šiaulių rajono savivaldybėje, tiek ir šalyje bei Šiaulių apskrityje. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, bendrosios žemės ūkio produkcijos apimtys analizuojamu periodu Šiaulių rajono savivaldybėje mažėjo 17,5 mln. Eur (15 proc.), Šiaulių apskrityje – 42,6 mln. Eur (8 proc.), šalyje – 176 mln. Eur (7 proc.). Augalininkystės produkcijos apimtys Šiaulių rajono savivaldybėje mažėjo 18 proc. (16,7 mln. Eur), Šiaulių apskrityje – 11 proc. (42 mln. Eur), visoje šalyje – 9 proc. (145,3 mln. Eur). Gyvulininkystės produkcijos gamybos apimtys Šiaulių rajono savivaldybėje 2017–2018 m. laikotarpiu mažėjo 4 proc. (0,8 mln. Eur), Šiaulių apskrityje fiksuotas 1 proc. mažėjimas (0,6 mln. Eur), o visoje šalyje 3 proc. (30,9 mln. Eur) mažėjimas. Šiaulių rajono savivaldybėje 2018 m. buvo pagaminta 21 proc. visos Šiaulių apskrities žemės ūkio produkcijos. Bendroji žemės ūkio produkcijos vertė savivaldybėje siekė 99,1 mln. Eur. Šiaulių rajono savivaldybėje žemės ūkis daugiau orientuotas į

augalininkystės produkcijos gaminimą. 2018 m. augalininkystė sudarė 79 proc. bendrosios žemės ūkio produkcijos. Šalyje ir Šiaulių apskrityje vyravo panašios tendencijos, kaip ir Šiaulių rajone – augalininkystė sudarė didžiausią bendrosios žemės ūkio produkcijos dalį (atitinkamai 60 ir 74 proc.).

Šiaulių rajono savivaldybei būdingas gana aukštas derlingumas. 2018 m. grūdinių kultūrų derlius buvo 41 proc. didesnis nei šalies ir 5 proc. didesnis nei Šiaulių apskrities vidurkiai, bulvių derlingumas, palyginti su šalies vidurku, mažėjo 5 proc., o palyginti su Šiaulių apskrities vidurkiu, didėjo 4 proc.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą, jos pagrindiniai prioritetai, taikytini ir Šiaulių rajono savivaldybei, yra šie:

1. Skatinti žinių perteikimą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse.
2. Didinti visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą ir ūkių perspektyvumą.
3. Skatinti maisto grandinės organizavimą ir rizikos valdymą žemės ūkyje.
4. Atkurti, išsaugoti ir pagerinti nuo žemės ūkio ir miškininkystės priklausančias ekosistemas.
5. Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą nuo klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose.
6. Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse.

Numatytų kryptių įgyvendinimas suteiks galimybę skatinti žemės ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumą, inovatyvumą, o tai, atsižvelgiant į Šiaulių rajono ūkio struktūrą ir itin palankias sąlygas žemės ūkio ir miškininkystės plėtotei, didins šios srities perspektyvumą regiono lygiu.

Įgyvendinant Nacionalinę 2014–2020 m. gyvulininkystės sektoriaus plėtros programą, kurios strateginis tikslas – stiprinti į vidaus ir užsienio rinką orientuotą konkurencingą gyvulininkystės sektorių, ūkinių gyvūnų augintojams užtikrinantį pajamas, o vartotojams – geros kokybės produktus, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Didinti ūkinių gyvūnų skaičių ir plėsti gyvulininkystės produkcijos gamybą, drauge užtikrinti aplinkos apsaugą.
2. Diegti naujausias technologijas gyvulininkystės ūkiuose, pritaikyti mokslo laimėjimus, užtikrinti aukštos kvalifikacijos gyvulininkystės ūkiui būtiną specialistų rengimą.
3. Tobulinti ūkinių gyvūnų veislininkystės sistemą, didinti veislinių ūkinių gyvūnų skaičių, saugoti ūkinių gyvūnų genetinius išteklius.
4. Užtikrinti ūkinių gyvūnų gerovę ir sveikatingumą.

Atsižvelgiant į mažėjančias gyvulininkystės produkcijos apimtis Šiaulių rajono savivaldybėje, būtina imtis priemonių, būtinų gyvulininkystės sektoriaus plėtrai. Tai įgyvendinti padėtų gyvulininkystės ūkių konkurencingumo skatinimas, užtikrinant investicinę paramą projektams šioje srityje, gyvulininkystės produkcijos gamybos ir eksporto didinimas, inovacijų ir naujausių technologijų diegimas, gyvulininkystės ūkių aprūpinimas kvalifikuotais specialistais, jaunimo skatinimas domėtis žemės ūkiu ir gyvulininkyste ir pan.

Įgyvendinant Nacionalinę miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012–2020 m. programą, kurios strateginis tikslas – didinti miškų teikiamą įvairiapusę naudą visuomenei atsižvelgiant į ilgą miško augimo trukmę ir nuosavybės formų skirtumus bei sąveiką, taip pat užtikrinant darnaus miškų ūkio

principų įgyvendinimą visuose šalies miškuose, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Išsaugoti ir gausinti Lietuvos miškus ir jų išteklius.
2. Užtikrinti racionalų Lietuvos miškų išteklių naudojimą ir didinti medynų produktyvumą.
3. Didinti miškų ūkio ekonominį efektyvumą ir konkurencingumą.
4. Išsaugoti ir didinti miško ekosistemų tvarumą atsižvelgiant į jų ekologinį ir socialinį vaidmenį, klimato kaitos įtaką.

Siekiant palaikyti miškų ūkio sektoriaus tvarumą, tikslinga didinti vietovės miškingumą įvedant mišką nenaudojamoje ir žemės ūkiui netinkamoje žemėje, taip pat finansiškai skatinant įveisti miškus privačioje ir valstybinėje žemėje, plėtojant miškų atkūrimą genetiniu–ekologiniu pagrindu, užtikrinant tinkamą miškų apsaugą nuo ligų, kenkėjų ir gaisrų išplitimo, sudarant prielaidas įgyvendinti nepertraukiamą miškotvarką, skatinant investicijas į miškus ir miškų ūkį, ypač inovacijas, didinant miškų urėdijų veiklos efektyvumą, skatinant rekreacinių miško funkcijų plėtrą, rekreacinės infrastruktūros objektų miškuose įrengimą ir tvarkymą, kultūros paveldo objektų ir jų paminklinės aplinkos miškuose išsaugojimą ir kt.

Įgyvendinant Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją, kurios svarbiausias numatomas aplinkos apsaugos politikos tikslas – pasiekti, kad Lietuvos aplinka būtų sveika, švari ir saugi, darniai tenkinanti visuomenės, aplinkosaugos ir ekonomikos poreikius, Šiaulių rajono savivaldybei žemės ūkio ir miškininkystės srityje aktualiausia yra ši programos prioritetinė kryptis:

1. Darnus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas.

Atsižvelgiant į šią kryptį, darnų miškų tvarkymą numatoma užtikrinti gausinant miškus ir jų išteklius, išsaugant ir formuojant tvarias miško ekosistemas, miško išteklius naudojant racionaliai. Šiaulių rajono savivaldybė pasižymi dideliu miškingumu, todėl šie prioritetai, siekiant miškų tvarumo, yra itin svarbūs.

STATYBA IR GYVENAMASIS FONDAS

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Nacionalinę energetikos nepriklausomybės strategiją, kurios numatomų energetikos politikos krypčių ir veiksmų pagrindinis tikslas – Lietuvos energetinės nepriklausomybės iki 2020 metų užtikrinimas, sustiprinsiantis Lietuvos energetinį saugumą ir konkurencingumą, Šiaulių rajono savivaldybei statybos ir gyvenamojo fondo srityje aktualiausia yra ši programos iniciatyva:

Šiluma. Šioje kryptyje svarbu siekti šilumos vartojimo efektyvumo didinimo. Šilumos energijos vartojimo efektyvumo didinimas yra itin naudingas gyventojams dėl mažėjančių išlaidų šildymui, regionui – dėl didėjančios energetinės nepriklausomybės ir teigiamo poveikio vidaus ekonomikai, o aplinkai – dėl mažesnio teršalų bei šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo.

Įgyvendinant Nacionalinę šilumos ūkio plėtros 2015–2021 m. programą, kurios strateginis tikslas – didinti šilumos gamybos, perdavimo ir vartojimo efektyvumą, pakeisti šilumos gamybai naudojamas importuojamas gamtines dujas tvariais vietiniais ir atsinaujinančiais energijos ištekliais, taip siekiant mažinti šilumos kainas, Šiaulių rajono savivaldybei statybos ir gyvenamojo fondo srityje aktualiausios yra šios programos iniciatyvos:

1. Mažinti šilumos energijos kainas ir aplinkos taršą, šilumos energijai gaminti naudojamo kuro balanse teikiant pirmenybę atsinaujinantiems ir (arba) vietiniams energijos ištekliais.
2. Mažinti šilumos perdavimo nuostolius.

Siekiant šių tikslų įgyvendinimo Šiaulių rajono savivaldybėje, siūlytina tobulinti

centralizuoto šilumos tiekimo sistemų plėtros planavimo ir reguliavimo taisyklės. Tikslinga numatyti mechanizmus, kurie skatintų efektyvų investicijų įgyvendinimą, sudarytų sąlygas mažinti šilumos vartojimą, šilumos gamybos ir transportavimo sąnaudas ir kt. Taip pat būtina mažinti šilumos energijos nuostolius perdavimo tinkluose ir šiuos tinklus pritaikyti vartotojų poreikiams.

TRANSPORTAS

Transporto sektorius šalies ir regiono ekonomikos plėtotei atlieka svarbų vaidmenį: ši sritis prisideda prie pramonės ir verslo (ypatingai logistikos) kūrimo. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, transporto plėtra suintensyvėjo, paspartėjo tarptautiniai integracijos procesai į Europos Sąjungos transporto paslaugų rinką.

2019 m. bendras vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis Šiaulių rajono savivaldybėje siekė 2 193 km, iš jų 1 962 km su kelio dangą. 2019 m. vietinės reikšmės keliai su patobulinta dangą siekė 543 km, žvyro keliai – 1 418 km, keliai su grunto dangą – 232 km.

Individualių lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis 1 000-iui gyventojų Šiaulių rajono savivaldybėje, padidėjo. Palyginti 2018 ir 2017 m. pabaigos duomenis, šis skaičius Šiaulių rajono savivaldybėje padidėjo 5,92 proc. (nuo 422 automobilių 2017 m. iki 447 – 2018 m.). Pagal šį rodiklį Šiaulių rajono savivaldybė 2018 m. pabaigoje nežymiai viršijo šalies (439), viršijo apskrities (427), Pakruojo rajono savivaldybės (435) ir Radviliškio rajono savivaldybės (429) rodiklius, tačiau Joniškio rajono savivaldybės (459) ir Kelmės rajono savivaldybės (475) šis rodiklis didesnis.

2018 m. Šiaulių rajono savivaldybėje buvo užregistruota 47 įskaitinių kelių eismo įvykių, kurių metu buvo sužeisti 53 žmonės ir žuvo 7 žmonės. Palyginti su 2017 m. duomenimis, kelių eismo įvykių skaičius Šiaulių rajono savivaldybėje sumažėjo 6 proc., sužeistųjų skaičius sumažėjo 23,53 proc., o žuvusiųjų skaičius padidėjo 40 proc.

Palanki Šiaulių rajono geografinė padėtis suteikia patrauklumo išorinių investicijų ir verslo plėtros požiūriu. Šiaulių rajonas turi gerą vietos ir tarptautinį susisiekimą: iki Lietuvos sostinės Vilniaus – 220 km, iki Latvijos sostinės Rygos – 130 km, iki neužšalancio Klaipėdos jūrų uosto – 160 km. Šiaulių rajone kertasi automagistralės, vedančios į Sankt Peterburgą, Kaliningradą, Vilnių, Varšuvą (didžiojo Hansa kelio dalis šiuo metu atnaujinta Šiaulių šiauriniu apvažiavimu Kelmės–Kuršėnų–Joniškio kryptimis). Rajone yra gerai išvystytas geležinkelio tinklas (magistralės Mažeikių, Vilniaus, Kaliningrado, Rygos kryptimis). Rajono teritorijoje yra veikiantis krovinių Zoknių oro uostas.

Šiaulių rajono savivaldybė įgyvendindama jai Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu nustatytą savarankiškąją funkciją – keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas – 2019 m. skyrė 1 036 500 Eur keleivių vežimo išlaidoms padengti (707,0 tūkst. Eur kompensacijoms už vežėjų patirtus nuostolius, 259,5 tūkst. Eur kompensacijoms už lengvatinį keleivių vežimą, 70,0 tūkst. Eur kompensacijoms už mokinių pavežėjimą). Per 2019 m. 35 vietiniais (miesto ir priemiesčio) reguliaraus susisiekimo maršrutais, kuriuos aptarnauja vežėjai pagal keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų teikimo sutartis, buvo nuvažiuota apie 2,5 mln. km.

Siekiant didinti energijos vartojimo transporte efektyvumą ir mažinti neigiamą poveikį aplinkai, 2018–2019 m. įgyvendinant projektą, finansuojamą Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Savivaldybės biudžeto lėšomis, buvo įsigytos ekologiškos transporto priemonės, kurios naudojamos teikiant keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslaugas.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Lietuvos regioninės politikos baltojoje knygoje darniai ir tvariai plėtrai 2017–2030 m. numatyta, kad siekiant įgyvendinti antrą uždavinį – užtikrinti, kad darnus ir tvarus ekonomikos augimas būtų geografiškai subalansuotas – turi būti atliekami veiksmai gerinant susisiekimą tarp dirbančiųjų ir darbo vietų. Siekima, kad būtų sukurta keleivinio kelių ir geležinkelio transporto maršrutų derinimo sistema, regioninės viešojo transporto sistemos, sudarant galimybę organizuoti susisiekimą tarp miesto ir

priemiesčio ir regiono miestų, skatinama atokių vietovių transporto dalijimosi ekonomika, sukuriant atsiskaitymo sistemą ir į pavežėjimo paslaugų teikimą įtraukiant bendruomenes ir pavienius asmenis.

Šiaulių rajono savivaldybėje, siekiant užtikrinti miesto ir priemiesčio viešojo transporto maršrutų suderinamumą, viešojo transporto sistemos darnumo, siekiant aplinkos išsaugojimo ir vietos bendruomenės poreikių patenkinimo, aktyviai vykdomas Šiaulių rajono vietinių (miesto ir priemiesčio) reguliaraus susisiekimo maršrutų optimizavimas.

Igyvendinant Nacionalinę susisiekimo plėtros 2014–2020 m. programą, kurios pagrindinis tikslas – sukurti konkurencingą, modernią, darnią ir didelę pridėtinę vertę kuriančią Lietuvos susisiekimo sistemą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Modernizuoti ir plėtoti Lietuvos susisiekimo infrastruktūrą.
2. Gerinti transporto ir logistikos veiklos paslaugų kokybę ir didinti transporto sektoriaus konkurencingumą, plėtoti intelektines transporto sistemas ir paslaugas (ITS).
3. Skatinti darnų judumą ir viešojo transporto plėtrą.
4. Didinti energijos vartojimo transporto efektyvumą ir mažinti neigiamą poveikį aplinkai.

Šių tikslų aktualumas Šiaulių rajono savivaldybės transporto infrastruktūros plėtrai grindžiamas tuo, jog rajonas turi gerai išplėtotą vietos ir tarptautinį susisiekimo tinklą, sudarantį palankias sąlygas vietos ekonomikos augimui, investuotojų pritraukimui ir konkurencingumo skatinimui. Viešasis transportas išlieka svarbia susisiekimo grandimi, ypač kaimiškose vietovėse, todėl būtina užtikrinti visapusišką viešojo transporto sistemos plėtotę, siekiant aplinkos išsaugojimo ir vietos bendruomenės poreikių patenkinimo. Užsibrėžtų tikslų svarbu siekti plėtojant ir modernizuojant transeuropinės, valstybinės ir vietinės reikšmės kelių transporto, geležinkelio infrastruktūrą, kuriant ir plėtojant logistikos centrų infrastruktūrą, vykdant aktyvią tarptautinę transporto politiką. Taip pat būtina užtikrinti miesto ir priemiesčio viešojo transporto maršrutų suderinamumą bei jų sąveiką su privačiu transportu, aktyviau skatinti dviračių transporto infrastruktūros plėtrą, didinti viešojo transporto patrauklumą, skatinti efektyvesnę energijos išteklių ir energijos vartojimą transporto sektoriuje ir kt.

TURIZMAS

Šiaulių rajonas laikytinas patrauklia vietoje turizmui, rekreacijai plėtoti. Per Šiaulių rajoną teka 35 upės, kurių bendras ilgis – 474,4 km, tyvuliuoja 27 natūralūs ežerai, yra 51 dirbtinis vandens tvenkinys. Daugelio ežerų ir tvenkinių pakrantės tikslingai išnaudojamos rekreacijai, mėgstamos poilsiautojų. Vieni didžiausių ežerų – Gudelių, Paežerių, Kairių, Bijotės. Moksliniu, rekreaciniu ir pažintiniu požiūriu itin reikšmingas Kurtuvėnų regioninis parkas, kurio dalis yra Šiaulių rajono teritorijoje. Čia yra plėtojamas kaimo ir ekologinis turizmas, įsikūręs įvairias paslaugas teikiantis žirgynas, veikia jojimo mokykla. Šiaulių rajonas yra vienas miškingiausių šalyje, miškai užima beveik 35 proc. teritorijos. Miškai sudaro išskirtines galimybes naudoti turizmo išteklius rekreacinėms veikloms.

Pagrindinis turizmo informacijos teikėjas Šiaulių rajono savivaldybėje – viešoji įstaiga Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centras. Centras renka, kaupia ir turistams bei Šiaulių rajono svečiams nemokamai teikia informaciją apie rajone teikiamas turizmo paslaugas, lankytinas Šiaulių rajono savivaldybės vietas ir objektus, taip pat rengia, leidžia ir platina informacinius bei kartografinius leidinius apie turizmo paslaugas, objektus, vietas. 2019 m. Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centre apsilankė 324 357 lankytojų, iš jų – 80 211 lietuviai, 244 146 užsieniečiai, kai 2018 m. centre apsilankė 329 010 lankytojai, iš jų – 76 855 lietuviai, 252 155 užsieniečiai. Palyginti 2019 m. ir 2018 m. duomenis, lankytojų skaičius Šiaulių rajono turizmo ir

verslo informacijos centre sumažėjo 1 proc.

Šiaulių rajono turistinis potencialas yra stipriai veikiamas sezoniškumo. Turistų skaičius Šiaulių rajone ir turizmo informacijos centro lankomumas išauga pavasarį ir didžiausią mastą pasiekia vasaros sezono metu, o mažėti ima rudenį ir žemiausią lygį pasiekia žiemos sezono metu. Tai rodo, jog Šiaulių rajone būtina plėsti naujas turizmo rūšis – žiemos turizmą, konferencinį turizmą, pažintinį turizmą ir pan.

Svarbią vietą turizmo sektoriuje užima apgyvendinimo paslaugos. Nuo apgyvendinimo įstaigų teikiamų paslaugų kokybės priklauso ne tik turistų srautai, bet ir vietovės ekonominė gerovė – biudžeto pajamų šaltinis, darbo vietų skaičius ir kt.

2016–2019 m. laikotarpiu Šiaulių rajono savivaldybės apgyvendinimo įstaigose apgyvendintų turistų skaičius turėjo tendenciją didėti (padidėjo nuo 9 500 apgyvendintų turistų 2016 m. iki 12 030 – 2019 m.). Iš visų apgyvendintų turistų 2019 m. užsieniečiai sudarė 47,1 proc. visų turistų (Lietuvos gyventojai – 52,9 proc.). 2019 m. duomenimis, daugiausia užsienio turistų atvyko iš Vokietijos, Latvijos, Lenkijos, Ispanijos, Prancūzijos ir Monako. Iš viso užsienio turistų į Šiaulių rajoną atvyko ir Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centre apsilankė vidutiniškai apie 27 029 turistų. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad užsienio turistai yra vienas svarbiausių veiksmų siekiant skatinti turizmo plėtotę Šiaulių rajone.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 m. programą, kurios strateginis tikslas – didinti Lietuvos turizmo sektoriaus konkurencingumą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Plėtoti turizmo infrastruktūrą ir gerinti paslaugų kokybę.
2. Didinti Lietuvos, kaip turistinės valstybės, žinomumą ir gerinti jos įvaizdį.
3. Mažinti turizmo paslaugų sezoniškumą.

Siekiant įgyvendinti numatytus turizmo plėtros tikslus Šiaulių rajono savivaldybėje, tikslinga plėtoti įvairių turizmo rūšių viešąją ir privačią infrastruktūrą, patrauklius turistinius maršrutus, gerinti Šiaulių rajono savivaldybės pasiekiamumą, tobulinti turizmo sektoriuje dirbančių darbuotojų kompetencijas, skatinti turizmo paslaugas teikiančių įmonių ir įstaigų akreditaciją ir / ar sertifikavimą. Šie užmojai nepasiekiami be vietovės įvaizdžio kūrimo ir žinomumo didinimo, todėl, atsižvelgiant į Šiaulių rajono turistinių objektų gausą ir įvairovę, svarbu gerinti Šiaulių rajono savivaldybės, kaip išskirtinės turistinės vietovės, žinomumą ir įvaizdį, skatinti kurti ir įgyvendinti elektroninės rinkodaros projektus, vykdyti kompleksinę rinkodarą prioritetinėse atvykstamojo turizmo rinkose, diegti turizmo objektų informacinės ženklavimo sistemos priemones, bendradarbiauti su kaimyninėmis valstybėmis, įgyvendinant bendrus tarptautinius turizmo projektus ir kt. Siekiant mažinti turizmo sezoniškumą, pravartu didinti kultūrinių renginių ir pramogų pasiūlą neturistinio sezono metu (pavyzdžiui, remiant ir inicijuojant kulinarinio paveldo, etnokultūros tradicijų, tradicinių amatų plėtrą ir edukacinių, taip pat gamtos pažinimo programų kūrimą ir pan.), didinti ir plėsti kaimo turizmo paslaugų pasiūlą ne tik turistinio sezono metu, bet ir ištisus metus (teikiant specializuotas kaimo turizmo paslaugas), didinti aktyvaus žiemos poilsio turizmo paslaugų pasiūlą ir pan.

INŽINERINĖ IR ENERGETINĖ INFRASTRUKTŪRA

Šiaulių rajono savivaldybėje šilumos tiekimą gyventojams, įstaigoms ir organizacijoms užtikrina AB „Šiaulių energija“. Bendrovės veiklos tikslai yra 1) užtikrinti Šiaulių miesto ir rajono šilumos vartotojų aprūpinimą centralizuotai tiekiamą šilumą; 2) garantuoti tiekiamos šilumos energijos kokybę bei jos tiekimo nepertraukiamumą. 2018 m. sausio 1 d. duomenimis, bendrovės vartotojų skaičius pasiskirstė šia seka: 97,7 proc. sudarė gyventojai, 0,4 proc. – valstybinės ir savivaldybių biudžetinės įstaigos, 1,9 proc. – kitos įstaigos ir organizacijos (verslo,

negyvenamosios paskirties, viešosios įstaigos ir kt.).

AB „Šiaulių energija“ savo veikloje vadovaujasi aplinkosaugos vadybos principais, taiko nesertifikuotą aplinkos apsaugos vadybos sistemą. Bendrovė turi parengtą ir įmonės vadovo patvirtintą aplinkos apsaugos politiką, kurioje yra nustatyti pagrindiniai aplinkos apsaugos principai – efektyviai gaminti bei tiekti vartotojams šilumos ir elektros energiją, darant kuo mažesnę poveikį aplinkai, mažinti atmosferos, dirvožemio, vandens taršą, atliekų susidarymą, vykdyti taršos prevenciją, gerinti aplinkos apsaugos veiksmingumą, vykdyti bendrovės darbuotojų švietimą aplinkos apsaugos klausimais ir pan. Siekdama modernizuoti šilumos gamybos ir tiekimo ūkį, bendrovė aktyviai vykdo ES lėšomis finansuojamus projektus. 2015 m. buvo užbaigtas vienas didžiausių projektų – „Tilvyčio g. katilinės rekonstravimas, įrengiant 3 MW biokuro katilinę Kuršėnuose“. Ši katilinė tiekia šilumos energiją ir karštą vandenį didžiajai daliai Kuršėnų miesto gyvenamųjų namų, įstaigų ir įmonių. Modernizavus šilumos gamybos procesą, Tilvyčio katilinėje pradėtas naudoti vietinis, medienos pramonės ir miško kirtimo atliekų biokuras, kurio bus sunaudojama apie 1500 t (6 500 kietmetrių) per metus (apie 95 proc. iš viso sunaudojamo katilinėje kuro). Kuršėnuose įrengta 3 MW galios katilinė su dviem biokuru kūrenamais 1 MW ir 2 MW galios vandens šildymo katilais ir 0,59 MW galios, šlapio tipo kondensaciniu dūmų ekonomizeriu, atliekančiu išmetamų dūmų šilumos išnaudojimo ir galutinio smulkių pelenų dalelių išvalymo funkciją.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas Šiaulių rajono savivaldybės vartotojams teikia 2 įmonės – UAB „Šiaulių vandenys“ ir UAB „Kuršėnų vandenys“.

UAB „Kuršėnų vandenys“ tiekia tik požeminį vandenį 8751 vartotojams, surenka bei išvalo nuotekas iš 9677 vartotojų ir 287 abonentams (įmonėms) teikia vandens tiekimo ir nuotekų valymo paslaugas. Per parą patiekama 2025 m³ vandens ir išvaloma 2556 m³ nuotekų. Vandentiekio tinklų ilgis – apie 202 km, nuotekų tinklų – 167 km. Įmonės tiekiamo vandens kokybė tikrinama visose vandenvietėse ir skirstomuosiuose tinkluose. Šiuo metu geriamojo vandens programinę priežiūrą atlieka UAB „Labtarna“ geriamojo vandens laboratorija. Vandens taršos šaltinių ir aplinkos monitoringas vykdomas pagal suderintą Nuotekų ir paviršinio vandens kontrolės planą. Analizes atlieka UAB „Labtarna“ nuotekų laboratorija. 2017–2020 m. UAB „Kuršėnų vandenys“ vykdo Šiaulių rajono vandentvarkos infrastruktūros plėtrą. Siekiant pagerinti prastą vandentvaros ūkio padėtį bei padidinti centralizuotų vandentvarkos paslaugų prieinamumą projekte numatoma išplėsti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemas Šiaulių rajone. Projektu bus siekiama patenkinti Kuršėnų miesto, Micaičių, Pakumulšių kaimų gyventojų, įmonių ir įstaigų poreikius, sudaryti palankias sąlygas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo didinimui, kokybės gerinimui bei aplinkosaugai. Planuojama, kad įgyvendinus teikiamą projektą Kuršėnų mieste bus paklota 5,25 km naujų vandentiekio tinklų ir 5,66 km naujų nuotekų tinklų, pastatytos 4 nuotekų kėlyklos ir 1 siurblinė. Naujais vandentiekio tinklais Kuršėnų mieste naudosis 406 gyventojai, nuotekų tinklais – 406 gyventojai. Micaičių kaime planuojama pakloti 4,58 km naujų vandentiekio ir 6,34 km naujų nuotekų tinklų, pastatyti 1 siurblinę ir 1 nuotekų kėlyklą. Bus rekonstruoti 0,63 km esamų vandentiekio ir 0,41 km esamų nuotekų tinklų. Naujais vandentiekio tinklais galės naudotis 398 Micaičių kaimo gyventojai, naujais nuotekų tinklais – 398 gyventojai. Pakumulšių kaime planuojama pakloti 5,81 km naujų nuotekų tinklų, pastatyti 1 nuotekų kėlyklą ir 1 siurblinę. Naujais tinklais galės naudotis 185 Pakumulšių kaimo gyventojai.

Viena aktualiausių Šiaulių rajono problemų – gatvių apšvietimas. Gatvių apšvietimo linijų atnaujinimas reikalauja didelių piniginių investicijų, laiko sąnaudų. Dauguma didžiųjų Šiaulių rajono gyvenviečių yra apšviestos, tačiau mažesnėse vietovėse gatvių apšvietimo infrastruktūrą būtina tobulinti. Gatvių apšvietimu Šiaulių rajone rūpinasi UAB Kuršėnų komunalinio ūkio gatvių apšvietimo padalinys. Padalinys taip pat vykdo Kuršėnų miesto kelio ženklų priežiūrą.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją, kurios svarbiausias numatomas aplinkos apsaugos politikos tikslas – pasiekti, kad Lietuvos aplinka būtų sveika, švari ir saugi, darniai tenkinanti

visuomenės, aplinkosaugos ir ekonomikos poreikius, Šiaulių rajono savivaldybei inžinerinės ir energetinės infrastruktūros srityje aktualiausia yra ši programos prioritentinė kryptis:

1. Aplinkos kokybės gerinimas

Šios prioritetinės krypties svarba grindžiama paviršinio vandens taršos mažinimo, aplinkos apsaugos nuo išleidžiamų nuotekų žalingo poveikio didinimo, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės gerinimo ir prieinamumo didinimo aspektais. Siekiant užtikrinti šios plėtros krypties nenutrūkstamą įgyvendinimą Šiaulių rajono savivaldybėje, būtina garantuoti, jog visi rajono gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį, taip pat ugdyti bendruomenės sąmoningumą vertinant nuotekų poveikį aplinkai, užtikrinti nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą ir modernizavimą efektyviai panaudojant ES lėšas, siekti, kad vartotojai ir abonentai gautų viešai tiekiamą geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas.

Įgyvendinant Nacionalinę šilumos ūkio plėtros 2015–2021 m. programą, kurios pagrindinis strateginis tikslas – didinti šilumos gamybos, perdavimo ir vartojimo efektyvumą, pakeisti šilumos gamybai naudojamas importuojamas gamtines dujas tvariais vietiniais ir atsinaujinančiais energijos ištekliais, taip siekiant mažinti šilumos kainas, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausios yra šios programos plėtros kryptys:

1. Mažinti šilumos energijos kainas ir aplinkos taršą šilumos energijai gaminti naudojamo kuro balanse teikiant pirmenybę atsinaujinantiems ir (arba) vietiniams energijos ištekliais.
2. Mažinti šilumos perdavimo nuostolius.

Siekiant užsibrėžtų tikslų, Šiaulių rajono savivaldybėje (kaip ir Lietuvoje) būtina mažinti šilumos gamybos įrenginių taršą ir užtikrinti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių technologijų plėtrą, taip pat nustatyti aiškias (skaidrias) centralizuoto šilumos tiekimo sistemų plėtros planavimo ir reguliavimo taisykles. Siekiant mažinti šilumos energijos nuostolius perdavimo tinkluose ir pritaikyti šiuos tinklus vartotojų poreikiams, būtina atnaujinti prastos būklės šilumos perdavimo tinklus.

Įgyvendinant Nacionalinę energetinės nepriklausomybės strategiją, kurios numatomų energetikos politikos krypčių ir veiksmų pagrindinis tikslas – Lietuvos energetinės nepriklausomybės iki 2020 metų užtikrinimas, sustiprinsiantis Lietuvos energetinį saugumą ir konkurencingumą, Šiaulių rajono savivaldybei inžinerinės ir energetinės infrastruktūros srityje aktualiausios yra šios programos iniciatyvos:

1. Elektra.
2. Šiluma.
3. Dujos.

Visoje šalyje (taip pat ir Šiaulių rajono savivaldybėje) yra eksploatuojamas santykinai senas elektros energijos perdavimo tinklas. Elektros energetikos sektoriuje svarbiausios artimiausio laikotarpio iniciatyvos yra pakankamų vietinių pajėgumų, reikalingų baziniam elektros energijos generavimui, užtikrinimas, elektros iš atsinaujinančių energijos išteklių gamyba. Šiuo metu viena didžiausių problemų šilumos sektoriuje – neefektyvus šilumos energijos vartojimas, todėl labai svarbu didinti šilumos vartojimo efektyvumą kartu didinant daugiabučių ir visuomeninių pastatų energetinį efektyvumą, taip pat didinti šilumos gamybos ir perdavimo efektyvumą renovuojant senus šilumos perdavimo tinklus, skatinant atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą šilumos sektoriuje. Svarbiausias uždavinys dujų sektoriuje – užtikrinti dujų tiekimo alternatyvas ir sumažinti dujų vartojimą keičiant jas atsinaujinančiais energijos ištekliais ir branduoline energija.

APLINKOSAUGA

Šiaulių rajono savivaldybė, įgyvendindama Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo

įstatymą ir siekdama gauti išsamią informaciją apie savivaldybės teritorijos gamtinės aplinkos būklę, užtikrinti tinkamą jos kokybę bei planuoti ir įgyvendinti vietinės aplinkosaugos priemones, vykdo savivaldybės aplinkos oro ir požeminio vandens monitoringą. Aplinkos monitoringai vykdomi kasmet. 2019 m. buvo septintieji aplinkos monitoringo vykdymo metai.

Iki 2018 m. Šiaulių rajono savivaldybės požeminio vandens monitoringas buvo vykdomas pagal 2011 m. parengtą monitoringo programą, kuri galiojo 2012–2017 m. Savivaldybės užsakytu 2018 m. buvo parengta atnaujinta 2018–2022 m. Šiaulių rajono savivaldybės aplinkos požeminio vandens monitoringo programa. Pagal atnaujintą vandens monitoringo programą Šiaulių rajono savivaldybės požeminio vandens monitoringo tinklą sudaro 30 šulinių ir 3 monitoringo gręžiniai.

2019 m. visuose šuliniuose tirtas arčiausiai žemės paviršiaus slūgsantis ir taršos atžvilgiu labiausiai pažeidžiamas požeminio – gruntinio vandens sluoksnis. Pagrindinis junginys, kuriuo yra užterštas šulinių vanduo, yra nitratai.

Intensyvios taršos monitoringo gręžinių vandenyje per visą monitoringo tyrimo laiką nenustatyta. Todėl galima teigti, kad žymaus, tokio, kuris galėtų kelti susirūpinimą aplinkosauginiu aspektu, ūkinė veikla gruntiniam vandeniui ties monitoringo gręžiniais nedaro.

Aplinkos monitoringo oro dalies monitoringas 2019 m. buvo vykdomas pagal Šiaulių rajono savivaldybės aplinkos oro monitoringo 2014–2019 m. programą.

2019 m. atlikus oro kokybės tyrimus nustatyta, kad azoto oksidų, benzeno, tolueno, etilbenzeno, ksileno koncentracijos aplinkos ore viso stebėjimo periodu žmonių sveikatos apsaugai nustatytų ribinių verčių neviršijo.

2019 m. gruodžio 17 d. Šiaulių rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. T-398 patvirtino Šiaulių rajono savivaldybės aplinkos oro monitoringo programą 2020–2025 metams.

2018 m. pradėtas valyti patvenktas Kairių ežeras. Ežero plotas siekia 86 ha, ilgis 1270 m, plotis – 1220 m. Ežero kranto linijos ilgis – 7,37 km. Ežere yra sala. Šio ežero gamtiniam kompleksui būdingi atviro vandens plotai, vešli ir gausi vandens augmenija, miškinga sala. Užžėlusių pakrančių augmenija – nendrės ir švendrės mažina vandens telkinio gylį, blogina vandens kokybę. Savivaldybė numatė 5 m šiaurinėje ežero dalyje 9,9 ha plote pašalinti vandens augmeniją šienaujant. 2020 m. makrofitai ežere pjaunami du kartus per metus, vadovaujantis paviršinio vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo nuostatomis, patvirtintomis LR aplinkos ministro 2014-12-16 įsakyму Nr. D1-1038.

Komunalinių atliekų tvarkymą Šiaulių rajone reglamentuoja Šiaulių rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklės, patvirtintos Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. balandžio 3 d. sprendimu Nr. T-71. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu, nuo 2007 m. Šiaulių rajone įvesta vietinė rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą. Rinkliava – tai visiems gyventojams, įmonėms, įstaigoms, organizacijoms privaloma įmoka, galiojanti Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje. Už mokamą rinkliavą gyventojai naudojami regionine komunalinių atliekų tvarkymo sistema: jie nemokamai aprūpinami konteneriais ar maišais, naudojami rajono ir seniūnijų atliekų priėmimo punktais ir atliekoms rūšiuoti skirtomis kontainerinėmis aikštelėmis, atliekų surinkėjui perduoda komunalines atliekas, surenkamas apvažiavimo būdu.

Nuo 2014 m. sausio 1 d. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. gruodžio 12 d. sprendimu Nr. T-290 vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą administruoja Šiaulių rajono savivaldybės administracija. 2017 m. gegužės 16 d. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-202 patvirtinti nauji Šiaulių rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir atliekų tvarkymą nuostatai, kuriuose numatyta taikyti dvinarę vietinę rinkliavą, susidedančią iš pastoviosios ir kintamosios dedamosios. Vietinė rinkliava nustatyta savivaldybės teritorijoje esančio nekilnojamojo turto objektų, kurių rūšių sąrašas ir apmokestinamieji parametrai patvirtinti Savivaldybės tarybos sprendimu, savininkams arba jų atstovams.

Nuo 2009 m. liepos mėn. Šiaulių rajono savivaldybė pavedė viešajai įstaigai Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centrui (ŠRATC) komunalinių atliekų tvarkymo (išskyrus šalinimą) sistemos administravimą. Centras yra atsakingas už savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos stebėseną, atliekų vežėjų / surinkėjų ir kitų atliekų tvarkytojų veiklos priežiūros kontrolę. Šiaulių rajono teritorijoje komunalinių ir žaliųjų atliekų surinkimo ir transportavimo paslaugą teikia UAB Kuršėnų komunalinis ūkis.

Siekiant tobulinti atliekų tvarkymo sistemą 2019 m. iš LR aplinkos ministerijos atliekų tvarkymo programos lėšų, skirtų dotacijoms tekstilės atliekų surinkimo priemonių (konteinerių) įsigijimui finansuoti, gauta 13000 Eur dotacija tekstilės atliekų konteinerių įsigijimui. 2019 m. Šiaulių rajono teritorijoje pastatyta 20 tekstilės atliekų konteinerių. 10 tekstilės konteinerių Kuršėnų mieste bei 10 seniūnijų teritorijų centruose. 2020 m. tekstilės atliekų surinkimas vykdomas du kartus per mėnesį.

Šiaulių rajone, Jurgeliškių kaime veikia Šiaulių regioninis nepavojingų atliekų sąvartynas, kuriame šalinamos Šiaulių apskrities savivaldybėse susidarancios nepavojingos komunalinės atliekos bei nepavojingos atliekos iš Šiaulių apskrities įmonių, kurių perdirbti nėra techninių galimybių bei pajėgumų. Didelių gabaritų atliekos Šiaulių rajone surenkamos atliekų surinkimo aikštelėje Kuršėnų mieste (Ventos g. 192). Į šią aikštelę gyventojai gali pristatyti didžiąsias atliekas, naudotų lengvųjų automobilių padangas, atliekas, gautas buitinio remonto ir smulkių statybų bei griovimo būdu, medienos, tekstilės, elektros ir elektroninės įrangos atliekas, buityje susidarancias pavojingas atliekas ir kt. Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė Šiaulių rajone yra įrengta Drąsučių k. (Kuršėnų kaimiškoji seniūnija). Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje priimamos žaliosios atliekos: smulkios šakos, lapai, nupjauta žolė. Šiaulių rajono seniūnijose taip pat veikia 4 atliekų priėmimo punktai (APP).

Želdynų ir želdinių apsauga bei tvarkymas Šiaulių rajono savivaldybėje vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos želdynų įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, aplinkos ministro įsakymais, Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimais, Šiaulių rajono želdynų ir želdinių apsaugos taisyklėmis. Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbai vykdomi gavus Savivaldybės leidimą, kurį išduoda Aplinkos apsaugos skyrius.

Patiems gražiausiems ir vertingiausiems gamtiniais kompleksams, augalų ir gyvūnų rūšims bei buveinėms Šiaulių rajone išsaugoti yra įsteigti 2 regioniniai parkai, 28 draustiniai (4 geomorfologiniai, 1 hidrologinis, 2 botaniniai, 1 zoologinis, 5 botaniniai-zoologiniai, 1 telmologinis, 5 kraštovaizdžio, 9 genetiniai), 1 biosferos poligonas, 10 buveinių ir 3 paukščių apsaugai svarbios NATURA teritorijos.

1992 m. išsaugoti ežeringą ir miškingą Kurtuvėnų kalvyno kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes įsteigtas Kurtuvėnų regioninis parkas, užimantis 17266 ha teritoriją Šiaulių ir Kelmės rajonuose. Parko plotas Šiaulių rajone – 8742 ha. Tais pačiais metais įsteigtas Ventos regioninis parkas, kurio paskirtis išsaugoti Ventos paslėnių kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes. Parkas užima 9834 ha teritoriją Mažeikių, Akmenės ir Šiaulių rajonuose. Parko plotas Šiaulių rajone – 237 ha.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje šiuo metu yra 51 gamtos paveldo objektas, iš jų: 27 valstybės saugomi ir 24 savivaldybės saugomi. Pagal rūšis yra 7 geologiniai (6 rieduliai ir 1 riedulių ekspozicija), 43 botaniniai (8 medžių grupės ir 35 medžiai) ir 1 zoologinis gamtos paveldo objektas. Zoologinis gamtos paveldo objektas – Naisių barsukų kolonija – vienintelis zoologinis gamtos paveldo objektas Lietuvoje.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją, kurios svarbiausias numatomas aplinkos apsaugos politikos tikslas – pasiekti, kad Lietuvos aplinka būtų sveika, švari ir saugi, darniai tenkinanti visuomenės, aplinkosaugos ir ekonomikos poreikius, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausios yra šios programos prioritetinės kryptys:

2. Darnus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas.
3. Aplinkos kokybės gerinimas.
4. Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos keliamų aplinkos pokyčių.

Šių prioritetinių krypčių aktualumas Šiaulių rajono savivaldybėje grindžiamas tuo, jog, didėjant aplinkos teršimui ir augant gamtos išteklių naudojimui, kyla būtinybė nuosekliai pereiti prie platesnės, naujos kokybės kompleksinės aplinkos apsaugos. Aplinkos būklės pokyčiai rodo, jog rajone aplinkos apsaugos problemos yra sprendžiamos efektyviai – daug dėmesio yra skiriama aplinkos oro, požeminio vandens taršos mažinimui, želdinių tvarkymui, gyventojų teisių į saugią ir švarią aplinką užtikrinimui, sparčiai plėtojamas komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugų teikimas, gerinama paslaugų kokybė. Atsižvelgiant į pokyčius aplinkos apsaugos srityje, būtina užtikrinti jų tęstinumą ir nenutrūkstamą plėtotę.

Igyvendinant Nacionalinę energetikos nepriklausomybės strategiją, kurios numatomų energetikos politikos krypčių ir veiksmų pagrindinis tikslas – Lietuvos energetinės nepriklausomybės iki 2020 metų užtikrinimas, sustiprinsiantis Lietuvos energetinį saugumą ir konkurencingumą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausia yra ši programos iniciatyva:

1. Aplinka ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas.

Numatytą tikslą įgyvendinti padės šios kryptys: energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių plėtra, energijos vartojimo efektyvumo didinimas.

KULTŪROS PAVELDAS

Remiantis Kultūros vertybių registro 2020 m. sausio 1 d. duomenimis, Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje priskaičiuojama 621 kultūros paveldo objektas. Nekilnojamą kultūros paveldą sudaro 342 pavieniai objektai, 46 kompleksai ir 157 į kompleksą įeinantys kultūros paveldo objektai, 1 vietovė (Gruzdžių miestelio istorinė dalis, u. k. 43369). 317 yra saugomi valstybės, 27 pripažinti paminklais, 202 – registriniai.

Pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį kultūros paveldo objektai pasiskirsto taip: memorialiniai – 263, dailės – 123, architektūriniai – 119, istoriniai – 64, sakraliniai – 59, etnokultūriniai – 44, archeologiniai – 29, želdynų – 12, inžineriniai – 7, mitologiniai – 8, kultūrinės raiškos – 5, kraštovaizdžio – 6.

Šiaulių rajonui itin vertingi dvarai bei išlikusių dvarų fragmentai, sakraliniai objektai, istorinės bei literatūrinės vietovės. Gausybę turistų sutraukia Lietuvoje ir užsienyje gerai žinomas unikalus kultūros paveldo objektas – Kryžių kalnas. Kryžių kalnas įtrauktas į Jono Pauliaus II piligrimų kelią.

Opiausia problema siekiant išsaugoti Šiaulių rajono nekilnojamąjį kultūros paveldą yra apleistų ir netvarkomų nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų būklė. Atkreiptinas dėmesys, jog prasta būkle pasižymi nemažai sakralinės paskirties ir kitų pastatų, tačiau juos išsaugoti – sudėtinga. Daugiau dėmesio turėtų skirti religinės bendruomenės, parapijos, kurios ir yra bažnyčių valdytojos. Savivaldybės finansinės galimybės yra ribotos ir negali aprėpti Vyriausybės patvirtintų dvarų paveldo ir medinės architektūros išsaugojimo programų įgyvendinimo.

Šiaulių rajono savivaldybės strateginė-prioritetinė veiklos kryptis – kompleksiškas kultūros paveldo objektų tvarkymas, jų pritaikymas ir panaudojimas ypatingą dėmesį skiriant Kryžių kalnui, Kurtuvėnų regiono kultūros paveldui, Kuršėnų dvaro sodybos atkūrimui ir pritaikymui.

Šiaulių rajono savivaldybė nuolat tikrina kultūros paveldo objektų būklę, renka informaciją apie objektus, turinčius kultūros vertybių požymių, siekia išsiaiškinti išnykusius arba dingusius kultūros paveldo objektus.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant kultūros ir kūrybinių industrijų politikos 2015–2020 m. plėtros kryptis, numatančias atnaujinti Lietuvos kultūros politikos modelį, padėsiantį atskleisti, išsaugoti ir plėtoti visuomenės kultūrinį tapatumą ir kūrybinį potencialą, Šiaulių rajono savivaldybei turizmo srityje aktualiausia yra ši kaitos gairė:

- Formuoti bendrą integralios paveldo apsaugos politiką.

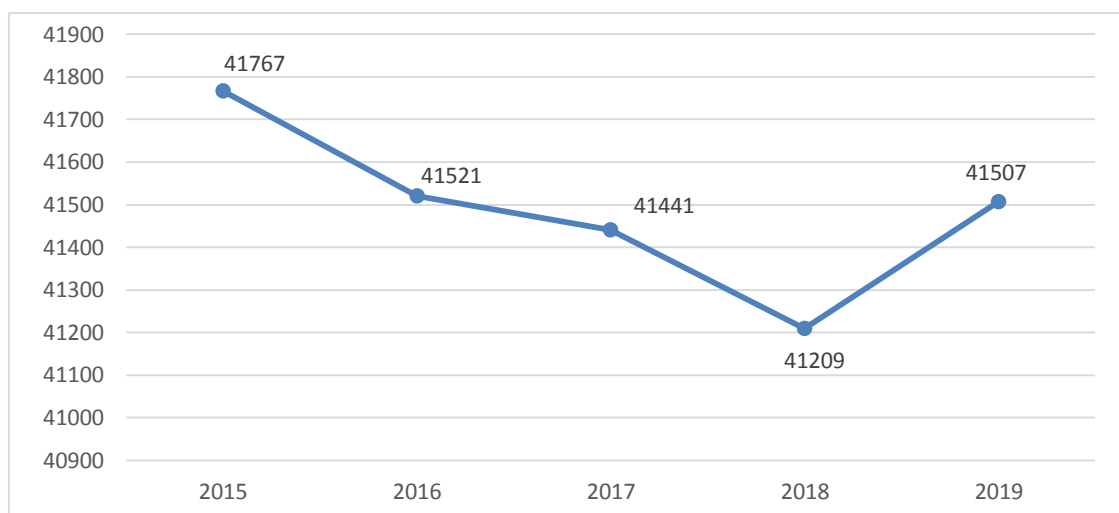
Siekiant šio tikslo Šiaulių rajono savivaldybėje, kuri pasižymi kultūros paveldo objektų gausa ir įvairove, būtina tinkamai kaupti, tvarkyti (konservuoti, restauruoti, taikyti kitas reikalingas priemones) ir naudoti paveldą jį tausojant ir taip išsaugant ateities kartoms, taip pat svarbu sudaryti sąlygas visuomenei ir bendruomenei dalyvauti paveldosaugos procesuose ir užtikrinti deramą informacijos apie paveldą sklaidą, tobulinti materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo sektoriaus finansavimo principus, tobulinti teisinę bazę, plėtoti materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus ir kt.

SOCIALINIAI VEIKSNIAI

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019 m. pradžioje Šiaulių rajone gyveno 41 507 žmonės (19 981 vyrai ir 21 526 moterys), tai sudarė 1,49 proc. Lietuvos populiacijos. 2018 m. Šiaulių rajone 1 000 vyrų teko 1 077 moterys, t. y. moterų gyveno 1,07 karto daugiau nei vyrų.

Per pastaruosius penkerius metus Šiaulių rajone gyventojų skaičius sumažėjo 0,62 proc. (2015 m. pradžioje gyveno – 41 767 gyventojų, 2019 m. pradžioje – 41 507 gyventojų). Tačiau 2019 m. gyventojų skaičius Šiaulių rajone padidėjo 0,72 proc. (2018 m. pradžioje gyveno – 41 209 gyventojų, 2019 m. pradžioje – 41 507 gyventojų). Šiaulių rajono gyventojų skaičiaus pokytis per 5 metus pavaizduotas 1 paveiksle.

1 pav. Gyventojų skaičius Šiaulių rajone 2015 – 2019 m. pradžioje (abs. sk.), šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinis siekis – bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį sėkminga, skleidimas, Šiaulių rajono savivaldybei, sprendžiant demografinės situacijos gerinimo klausimą,

aktualiausi yra šie pažangos strategijos užmojai:

Sumani visuomenė – laiminga visuomenė, kuri yra kiekvieno piliečio idėjoms **[kūrybingumas]**, naujovėms ir iššūkiams atvira **[atvirumas]**, solidari, savivaldi ir politiškai brandi **[atsakomybė]**.

Siekiant užtikrinti demografinį stabilumą Šiaulių rajono savivaldybėje, svarbu kurti laimingą, savimi pasitikinčią bendruomenę, kurioje siekiama didesnio asmeninio tobulėjimo, veiklumo, socialinės įtraukties. Būtina stiprinti gyventojų tautinį tapatumą norint, kad žmonės, suvokdami kartų kaitos būtinybę, tradicijų perimamumo svarbą, užtikrintų darnios, atsakingos, kūrybingos bendruomenės, kurioje svarbus kiekvienas žmogus, tęstinumą.

UŽIMTUMAS IR DARBO RINKA

2019 m. registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis Šiaulių rajono savivaldybėje siekė 9,4 proc. (2018 m. – 8,7 proc.), kuomet šalies rodiklis siekė 8,4 proc., o Šiaulių apskrities – 8,9 proc. 2019 m. Šiaulių rajono savivaldybės vyrų nedarbo rodiklis siekė 8,8 proc. (2018 m. – 8,0 proc.), moterų – 10,1 proc. (9,3 proc.).

Vertinant gyventojų užimtumo rodiklius pažymėtina, kad Šiaulių apskrityje 2019 m. pradžioje buvo 115,8 tūkst. užimtų gyventojų ir, palyginti su 2018 m. pradžios duomenimis (118,2 tūkst. gyventojų), sumažėjo 2,03 proc. Tuo pačiu laikotarpiu šalyje užimtų gyventojų skaičius didėjo 1,47 proc. (nuo 1 354,8 tūkst. iki 1 374,7 tūkst.). Šiaulių rajono savivaldybėje 2019 m. pradžioje buvo 17,8 tūkst. užimtų gyventojų ir, palyginti su 2018 m. pradžios duomenimis (17,7 Eur), padidėjo 0,6 proc. Šiaulių rajono savivaldybėje moterys sudaro 46,6 proc. visų užimtų gyventojų, vyrai – 53,4 proc. (2019 m. pradžios duomenys). Šalyje šis rodiklis yra tolygesnis: moterys sudaro 50,6 proc. visų užimtų gyventojų, vyrai – 49,4 proc. Pažymėtina, kad Šiaulių rajono savivaldybėje užimtų moterų skaičius sumažėjo 7,8 proc., kuomet vyrų didėjo 10,3 proc. (2019 m. pradžioje lyginant su 2018 m. pradžios duomenimis).

Lietuvos Respublikos užimtumo lygis (rodiklis, išreiškiamas 15–64 m. amžiaus grupės užimtų gyventojų ir to paties amžiaus visų gyventojų santykiu) 2019 m. pradžioje siekė 72,4 proc., Šiaulių apskrityje – 68,9 proc., Šiaulių rajono savivaldybėje – 64,2 proc. Vyrų užimtumo lygis yra didesnis nei moterų (šalyje – 1,7 proc. punkto, Šiaulių apskrityje – 6,5 proc. punkto, Šiaulių rajono savivaldybėje – 3,5 proc. punkto). Užimtumo lygio rodiklis tiek šalyje, tiek Šiaulių apskrityje didėjo (atitinkamai 2 proc. punktais ir 2,7 proc. punkto), kuomet Šiaulių rajono savivaldybėje šis rodiklis sumažėjo 0,9 proc. punkto. Tai įtakojo didesnis gyventojų skaičiaus sumažėjimas, lyginant su užimtų gyventojų skaičiaus padidėjimu. Pažymėtina, kad sumažėjo vyrų užimtumo lygis (2,5 proc. punkto), kuomet moterų užimtumo lygis šiek tiek didėjo (0,2 proc. punkto).

2018 m. moterų ir vyrų darbo užmokesčio atotrūkis šalies ūkyje, neįskaitant žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės įmonių, sudarė 13 proc. ir, palyginti su 2017 m., sumažėjo 1,2 procentinio punkto. Didžiausias moterų ir vyrų darbo užmokesčio atotrūkis buvo finansinės ir draudimo veiklos įmonėse – 37,3 proc., informacijos ir ryšių – 27,8 proc., žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo – 26,9 proc. Transporto ir saugojimo bei statybos įmonėse moterų vidutinis valandinis bruto darbo užmokestis viršijo vyrų, todėl atotrūkis buvo neigiamas ir sudarė atitinkamai –10,1 ir –3,2 proc. Darbo užmokesčio atotrūkiui įtakos turėjo ne teisinio, o socialinio ir ekonominio pobūdžio veiksniai – vyrų ir moterų skaičiaus pasiskirstymas pagal ekonomines veiklos rūšis, jų profesija, išsilavinimas, amžius, darbo stažas ir kitos priežastys. Didžiausias moterų ir vyrų darbo užmokesčio atotrūkis buvo 35–44 metų amžiaus darbuotojų (19,1 proc.) grupėje, o mažiausias – 55–64 metų amžiaus darbuotojų (10,8 proc.) grupėje. Šiaulių rajono savivaldybėje 2018 m. moterų ir vyrų darbo užmokesčio atotrūkis sudarė apie 7,6 proc.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Užimtumo didinimo 2014–2020 m. programą, kurios strateginis tikslas – pasiekti kuo didesnę gyventojų užimtumą, kad kiekvienas gyventojas galėtų rasti turimą kvalifikaciją atitinkantį darbą ir užsitikrinti tinkamą pragyvenimo lygį, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos

tikslai:

1. Skatinti darbo vietų kūrimą ir darbo paklausą.
2. Didinti darbo jėgos kvalifikacijos atitiktį darbo rinkos reikmėms.
3. Laisvus darbo išteklius integruoti į darbo rinką ir joje išlaikyti.

Atsižvelgiant į tai, jog Šiaulių rajono savivaldybėje (kaip ir visoje šalyje) aktualios išlieka struktūrinio nedarbo, užimtumo problemos, siektina aktyviau skatinti darbo vietų kūrimą užtikrinant palankios verslo aplinkos plėtotę, didinant investicijų pritraukimo galimybes. Norint pasiekti šiuos tikslus, būtina turėti kvalifikuotos darbo jėgos, todėl svarbu didinti švietimo ir darbo rinkos sistemų veiksmingumą. Siektina, jog studijų ir mokymo programų pasiūla atitiktų bendruomenės ir vietos verslo poreikius, taip pat užtikrinti, jog darbo rinkoje būtų išnaudojamas ilgalaikių bedarbių (ypač vyresnio amžiaus žmonių) potencialas.

Įgyvendinant Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinis siekis – bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį sėkminga, skleidimas, Šiaulių rajono savivaldybei užimtumo ir darbo rinkos srityje aktualiausias yra šis pažangos strategijos užmojis:

Sumanį visuomenę – laimingą visuomenę, kuri yra kiekvieno piliečio idėjoms [**kūrybingumas**], naujovėms ir iššūkiams atvira [**atvirumas**], solidari, savivaldi ir politiškai brandi [**atsakomybė**].

Sumanios visuomenės iniciatyva užimtumo srityje gali būti plėtojama raginant bendruomenę keisti savo gyvenamąją aplinką, t. y. aktyviau skatinant verslumą, pasitikėjimą vieni kitais, kūrybiškumą, solidarumą, atvirumą naujovėms, tobulėjimui. Be to, svarbu puoselėti mokymosi visa gyvenimą principus, ir, esant būtinybei, gebėti pritaikyti savo kvalifikaciją darbo rinkos poreikiams, domėtis verslo ir mokslo integracijos perspektyvomis siekiant sukurti ir išlaikyti esamas darbo vietas, skatinti vietos ūkio konkurencingumą ir užimtumo didėjimą.

Įgyvendinant Valstybinę moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 m. programą, kurios strateginis tikslas – nuosekliai, kompleksiskai ir sistemingai visose srityse skatinti moterų ir vyrų lygybę, šalinti moterų ir vyrų padėties skirtumus, Šiaulių rajono savivaldybei aktualus šis programos tikslas: skatinti vienodas moterų ir vyrų galimybes užimtumo ir darbo srityje. Šiam tikslui pasiekti numatytas uždavinys: didinti moterų, ypač kaimo, galimybes imtis verslo ir jį plėtoti. Prie šio uždavinio įgyvendinimo prisidedama vykdant Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo programą, organizuojant įvairius mokymus moterims verslumo tema (mokymus organizuoja Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centras).

ŠVIETIMAS

2019–2020 m. m. Šiaulių rajono savivaldybėje (toliau – Savivaldybė) veikia 33 biudžetinės švietimo įstaigos: iš jų 9 lopšeliai-darželiai, 21 bendrojo ugdymo įstaiga (5 mokyklos-daugiafunkciai centrai, 11 pagrindinių mokyklų, 1 progimnazija, 4 gimnazijos), 3 neformaliojo vaikų švietimo įstaigos (Šiaulių r. Kuršėnų meno mokykla, Šiaulių r. Kuršėnų sporto mokykla, Šiaulių r. Kuršėnų kūrybos namai), 1 švietimo pagalbos įstaiga – Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnyba. Buhalterinės apskaitos organizavimo ir ūkines-technines paslaugas švietimo įstaigoms teikia Savivaldybės biudžetinė įstaiga Šiaulių rajono švietimo paslaugų centras.

Įgyvendinant Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016–2020 metų bendrąjį planą, vykdoma mokyklų tinklo pertvarka, kurios paskirtis – sukurti efektyvumo, prieinamumo ir kokybės reikalavimus atitinkantį bendrojo ugdymo mokyklų tinklą Savivaldybėje, pakankamai turėti ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio bei vidurinio ugdymo programų teikėjų, sudaryti sąlygas visiems vietos bendruomenės nariams ugdytis bei užtikrinti jų teisę įgyti išsilavinimą.

2019–2020 m. m. 17-oje bendrojo ugdymo mokyklų ir 9 lopšeliuose-darželiuose įgyvendinama ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programa. Mokinių registro

duomenimis nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. švietimo įstaigų ikimokyklinio ugdymo grupės lanko 1052 ir priešmokyklinio ugdymo grupės – 326 vaikai (iš viso 1378 vaikai). Palyginti su 2018–2019 m. m., ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse 24 vaikais arba 1,7 proc. daugiau.

Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose 2019 m. rugsėjo 1 d. mokėsi 3 248 mokiniai arba 122 mokinių (3,3 proc.) mažiau nei 2017–2018 m. m. Mokinių skaičiaus mažėjimą lėmė neigiamas gyventojų migracijos rodiklis Savivaldybėje, geografinė Savivaldybės padėtis (arti Šiaulių miesto mokymo įstaigos) ir kitos priežastys.

Vadovaujantis bendradarbiavimo sutartimi su Šiaulių miesto savivaldybe dėl ugdymo paslaugų teikimo, 2019 m. rugsėjo 1 d. duomenimis, Savivaldybės 5 vaikai buvo ugdomi Šiaulių miesto specialiosiose įstaigose, ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankė 7 vaikai, apmokant jų ugdymo paslaugas. Šiaulių miesto privačiose ikimokyklinio ugdymo įstaigose buvo ugdomi 44 vaikai. Savivaldybė už vieno vaiko ugdymą ir priežiūrą skiria kiekvieną mėnesį 70 Eur mokesčio kompensaciją.

Savivaldybėje 2018–2019 m. m. 10 klasę baigė 222 mokiniai, pagrindinį išsilavinimą įgijo 218. Gavusių pagrindinio išsilavinimo pažymėjimą mokinių dalis jau eilę metų išlieka nepakitusi 98 proc. (šalyje 95 proc.).

2019 m. Savivaldybės gimnazijose vidurinio ugdymo programą baigė ir vidurinį išsilavinimą įgijo bei gavo brandos atestatą 142 mokinių, vidurinio išsilavinimo neįgijo 3 mokiniai.

2019–2020 m. m. bendrojo ugdymo mokyklose mokosi 381 (11,7 proc.) mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių. Nustačius mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius, kreipiamas dėmesys į ugdymosi ribotumą ir dėl to atsiradusias specialiosios pagalbos reikmes. Šių mokinių švietimo prieinamumas užtikrinamas sudarant sąlygas ugdytis visiškos arba dalinės integracijos forma. Savivaldybė, integruodama specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius į ugdymo sistemą, pagal galimybes pritaiko mokyklos aplinką, teikia psichologinę, specialiąją pedagoginę, specialiąją ir socialinę pedagoginę pagalbą, aprūpina ugdymui skirtomis pagalbos ir specialiosiomis mokymo priemonėmis. Dalinės integracijos forma Savivaldybės teritorijoje gyvenantiems specialiųjų poreikių turintiems mokiniams, atsižvelgiant į jų poreikius ir galias, sudarytos sąlygos ugdytis specialiosiose, lavinamosiose bei socialinių įgūdžių ugdymo klasėse, veikiančiose Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokykloje-daugiafunkciame centre. Jose 2019–2020 m. m. mokomi ir lavinami 29 mokiniai iš įvairių Savivaldybės vietovių.

2019 m. spalio 1 d. duomenimis, Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose dirbo 769 pedagoginiai darbuotojai (vienas pedagoginis darbuotojas skaičiuojamas tiek kartų, keliose įstaigose dirba).

Savivaldybėje veikia dvi formalų švietimą papildančios ir viena neformaliojo vaikų švietimo įstaigos, kuriose, 2019 m. spalio 1 d. duomenimis, mokslo metus pradėjo 909 mokiniai arba 27,7 proc. nuo Savivaldybės teritorijoje gyvenančių mokinių skaičiaus.

Kuršėnų meno mokykla – neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildanti mokykla. Mokyklos veiklos tikslas – tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais, sudaryti sąlygas puoselėti įgimtus meninius, muzikinius gebėjimus tiek vaikams, tiek suaugusiems. Mokyklos ugdytiniai gali rinktis nuo 1 iki 8 metų trukmės vykdomas ankstyvojo, pradinio, pagrindinio ir išplėstinio muzikinio ugdymo programas, muzikos mėgėjų ugdymo programą, pradinio, pagrindinio, neformalaus ir išplėstinio dailės ugdymo programas. 2019–2020 m. m. mokykloje mokosi 300 mokinių, dirba 33 mokytojai. Kuršėnų meno mokykla muzikinį ugdymą vykdo penkiose Šiaulių rajono vietovėse: Gruzdžių, Kužių gimnazijose, Bubių, Kairių pagrindinėje mokyklose, Raudėnų mokykloje-daugiafunkciame centre.

Kuršėnų sporto mokykla – neformaliojo vaikų švietimo mokykla ir formalųjį švietimą papildanti mokykla. Mokyklos tikslas – per sportą skatinti vaikų, paauglių ir jaunimo saviraišką, rengti sportininkus, gebančius deramai atstovauti mokyklai, rajonui šalies pirmenybėse, čempionatuose, žaidynėse, Lietuvos Respublikai – pasaulio, Europos čempionatuose ir olimpinėse žaidynėse. Šiuo metu plėtojamose 7 sporto šakos: futbolas, lengvoji atletika, graikų-romėnų imtynės, krepšinis, dziudo, žirgų sportas, kiokušin karatė. Mokykla įsikūrusi Kuršėnuose, sporto šakų

veiklos vykdomos Šiaulių r. Kuršėnų Stasio Anglickio progimnazijoje, Šiaulių r. Ginkūnų Sofijos ir Vladimiro Zubovų, Šiaulių r. Kairių pagrindinėje ir Šiaulių r. Drąsučių mokyklose, Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokykloje-daugiafunkciame centre, Šiaulių r. Kuršėnų Lauryno Ivinskio, Šiaulių r. Meškuičių ir Šiaulių r. Gruzdžių gimnazijose, Kurtuvėnų regioniniame parke. 2019–2020 m. m. Kuršėnų sporto mokykloje sportuoja 362 mokiniai, dirba 16 mokytojų.

Kuršėnų kūrybos namai – neformaliojo vaikų švietimo mokykla. Mokyklos tikslas – tenkinti vaikų ir jaunimo pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais. Kūrybos namuose veikia kūrybinės raiškos studija, 22 įvairūs būreliai, kuriuose kūrybine veikla užimti 247 mokiniai, dirba 10 mokytojų. Įstaigoje ir Kuršėnų mieste organizuojamos mokinių bei jų mokytojų darbų parodos, renginiai, edukaciniai užsiėmimai.

Vadovaujantis Neformaliojo vaikų švietimo (toliau – NVŠ) lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarka ir siekiant didesnio mokinių skaičiaus įsijungimo į įvairiausias neformaliojo vaikų švietimo veiklas, Savivaldybės mokiniams 2019 metais 22 NVŠ teikėjų pasiūlė 38 programas, skirta NVŠ krepšelio lėšų suma – 120 112 Eur. 2019 m. gruodžio 1 d. duomenimis, NVŠ teikėjų vykdomose programose dalyvavo 957 Savivaldybės mokiniai.

Siekiant gerinti mokinių mokymosi pasiekimus Savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius 2019–2020 m. m. toliau įgyvendina projektą „LECTIO DE VIA / Skaitymo kelias“. Šiame projekte dalyvauja 5 Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklos, projekto įgyvendinimui gautas 107 534,61 Eur finansavimas. Planuojama projekto veiklų pabaiga – 2023 m. rugpjūčio 31 d. Dalyvaudama nacionaliniame projekte „Lyderių laikas 3“ Šiaulių rajono savivaldybės kūrybinė komanda parengė projektą „Ugdymas netradicinėse erdvėse“, kurio tikslas – praktinės (tiriamosios) ugdymo(si) veiklos aktyvinimas gamtamoksliniame ugdyme. Projekte dalyvauja 13 Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų ir VšĮ Kuršėnų politechnikos mokykla. Užtikrinant šio projekto tęstinumą šios mokyklos parengė mokyklinius projektus „Ugdymas netradicinėse erdvėse“ ir pakvietė Savivaldybės administraciją dalyvauti partnerio teisėmis įgyvendinant šiuos projektus bei skiriant dalinį finansavimą projekto veiklų įgyvendinimui.

Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnybos (toliau – Tarnyba) tikslas – sudaryti sąlygas švietimo darbuotojams, kitiems specialistams, suaugusiems ir jaunimui aktyviai mokytis visą gyvenimą tenkinant pažinimo, lavinimosi, profesinių kompetencijų plėtojimo bei saviraiškos poreikius. Tarnyba organizuoja kvalifikacijos tobulinimo renginius: seminarus, edukacines išvykas-seminarus, kursus, paskaitas, konferencijas ir kt. Renginiai skirti įvairioms dalyvių tikslinėms grupėms: bendrojo ugdymo mokyklų pedagoginiams darbuotojams, profesinio rengimo, neformaliojo vaikų švietimo mokytojams, mokiniams, jaunimui, suaugusiems ir kt. asmenims. Tarnyba 2019 metais organizavo 184 kvalifikacijos tobulinimo bei gerosios darbo patirties renginius, kuriuose dalyvavo 4 466 klausytojai. Veiklą vykdo Trečiojo amžiaus universitetas, kuriame mokosi 89 nuolatiniai lankytojai, 21 asmeniu (30,9 proc.) daugiau nei 2018 metais. Aktyvi veikla vyksta organizuojant darbą su jaunimu Gruzdžiuose, Gilvyčių, Šakynos, Varputėnų, Verbūnų ir Žarėnų kaimuose. Tarnyba taip pat teikia psichologinę, švietimo informacinę, specialiąją pedagoginę pagalbą specialiujų ugdymosi poreikių vaikams, mokiniams ir asmenims iki 21 metų, jų tėvams (globėjams, rūpintojams) bei pedagogams. Įstaigoje dirba psichologai, specialusis pedagogas, logopedas, socialinis pedagogas.

Savivaldybėje veikia VšĮ Kuršėnų politechnikos mokykla. 2008 metais, pirmojoje iš Šiaulių apskrities profesinių mokyklų, akredituota vidurinio ugdymo programa, įsteigtas gimnazijos skyrius. Mokykla turi licenciją įgyvendinti 35 pirminio profesinio mokymo programas, 13 tęstinio profesinio mokymo programų, 19 darbo rinkos mokymo programų, 35 neformaliojo mokymo programas. Nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. mokykloje mokosi 393 mokiniai, iš jų 205 gimnazijos skyriuje. Rengiamas platus spektras paslaugų sferos specialistų: virėjai, konditeriai, padavėjai ir barmenai, kirpėjai, prekybos įmonių vadybininko padėjėjai, apskaitininkai ir kasininkai, apeigų ir švenčių organizatoriai, pardavėjai, smulkiojo verslo organizatoriai, automobilių mechanikai, suvirintojai, staliai, baldžiai.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Valstybinę švietimo 2013–2022 m. strategiją, kurios pagrindinis strateginis tikslas – paversti

Lietuvos švietimą tvariu pagrindu valstybės gerovės kėlimui, veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, Lietuvos ir pasaulio ateitį, Savivaldybei aktualiausi šie strategijos tikslai:

1. Pasiiekti tokį pedagoginių bendruomenių lygį, kai jų kritinę masę sudaro reflektuojantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai.
2. Įdiegti duomenų analize ir įsivertinimu grįstą švietimo kokybės kultūrą, užtikrinančią savivaldos, socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną.
3. Užtikrinant švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo švietimo aprėptį suteikti mokiniams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius.
4. Garantuojant švietimo sistemos veiksmingumą sukurti paskatų ir vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą, grįstą veiksminga pagalba atpažįstant save ir renkantis kelią veiklos pasaulyje, derantį su valstybiniu planavimu.

Siekiant numatytų tikslų, Savivaldybei švietimo srityje pirmiausia būtina užtikrinti mokytojų kompetenciją, kuri garantuotų aukštos kokybės naujausių žinių sklaidą, padėtų plėtoti aukštos kokybės studijas ir mokslą. Siekiant, kad mokytojai noriai prisidėtų prie jaunosios kartos ugdymo, būtina stiprinti jų motyvaciją tobulinti savo žinias, kelti kvalifikaciją, plėsti akiratį. Sėkmingai švietimo sistemos veiklai ne mažiau svarbus yra ir bendruomenės įsitraukimas, todėl svarbu stiprinti visuomenės pasitikėjimą švietimo sistema, skatinti bendruomenę reikšti nuomonę apie švietimo kokybę ir daryti jai poveikį. Švietimo įstaigoms ir institucijoms, siekiančioms užtikrinti aukštos kokybės ugdymo ir mokymo procesą, tikslinga tobulinti švietimo vadybos procesus – tobulinti švietimo sistemos reguliavimą, orientuojantis į subsidiarumo ir socialinės bendrystės principus, skatinti asmenis bei organizacijas orientotis į aukščiausius rezultatus, užtikrinti švietimo turinio įvairovę sudarant daugiau galimybių mokinių, tėvų ir socialinių partnerių iniciatyvoms, taip pat svarbu stiprinti esamos situacijos vertinimo ir rengiamų sprendimų poveikio išankstinio vertinimo gebėjimus ir kokybę. Užtikrinant švietimo prieinamumą ir kokybę Savivaldybėje, tikslinga plėsti besimokančiųjų pasirinkimo galimybes, gausinti mokymosi, praktinio mokslo pritaikymo aplinką mokyklose, didinti paramą savanorystės iniciatyvoms, užtikrinti švietimo paslaugos gavimą socialinės atskirties ir rizikos bei specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų grupėms, didinti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą. Siekiant užtikrinti mokymosi veiksmingumą, skatinti mokymosi visą gyvenimą iniciatyvas, tikslinga organizuoti edukacinę pilietinę veiklą, asmenybės saviugdą bendruomenėje, stiprinti motyvaciją mokytis susiejant mokymąsi visą gyvenimą su besimokančiųjų pasirinkimais, sukuriant finansinės paramos sistemą, sudarant sąlygas asmenims savarankiškai valdyti karjerą teikiant įvairią pagalbą realioje ir virtualioje aplinkoje ir pan.

Įgyvendinant Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 m. plėtros programą, kurios strateginis tikslas – sukurti ir išplėtoti neformalųjį suaugusiųjų švietimą ir tęstinį mokymąsi laiduojančią ir prieinamą, socialiai teisingą švietimo sistemą, atitinkančią atviroje pilietinėje visuomenėje darbo rinkoje veikiančio asmens ir visuomenės poreikius, Savivaldybei aktualiausi yra šie plėtros programos tikslai:

1. Sukurti ir išplėtoti darnią suaugusiųjų švietimo sistemą.
2. Suderinti mokymąsi visą gyvenimą su šalies ūkio ir visuomenės poreikiais.

Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus Savivaldybėje, svarbu plėtoti mokymosi visą gyvenimą paslaugas, ypač asmenims, gyvenantiems rajono miesteliuose ir kaimuose, kuriuose yra didžiausi socialiniai, ekonominiai netolygumai, taip pat sudaryti sąlygas suaugusiesiems įgyti bendrųjų kompetencijų ir formuoti jiems teigiamas mokymosi visą gyvenimą nuostatas, plėtoti formaliojo ir neformaliojo švietimo galimybes, skaitmeninio mokymosi turinį ir programas, pripažinti neformaliojo ir praktinio mokymosi metu įgytas kompetencijas. Kad mokymosi viso gyvenimą iniciatyvos būtų patrauklios, svarbu stiprinti motyvaciją mokytis ir „valdyti“ karjerą teikiant individualizuotą įvairių formų pagalbą, organizuojant socialinę reklamą realioje ir virtualioje aplinkoje, inicijuojant ir remiant kokybišką studijų programų, profesijų populiarinimą, bendrųjų ir tęstinio profesinio mokymo kompetencijų suaugusiesiems paslaugų plėtrą profesinio mokymo

įstaigose.

Įgyvendinant Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 m. plėtros programą, kurios strateginis tikslas – sukurti palankią aplinką (sąlygas) jauno žmogaus vertingam gyvenimui ir saviraiškai Lietuvoje, Savivaldybei švietimo srityje aktualiausias yra šis programos tikslas:

Užtikrinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą.

Siekiant numatyto tikslo įgyvendinimo, svarbu, jog Savivaldybėje būtų užtikrintas pakankamas jaunimo užimtumas plėtojant neformalųjį ugdymą, siekiant formaliojo ir neformaliojo ugdymo integracijos, sudarant sąlygas jaunimui skatinti kūrybiškumą ir pan.

Įgyvendinant Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinis siekis – bendruomenių, nevyriausybiinių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį sėkminga, sklaida, Savivaldybei švietimo srityje aktualiausi yra šie pažangos strategijos užmojai:

Sumani visuomenė – laiminga visuomenė, kuri yra kiekvieno piliečio idėjoms **[kūrybingumas]**, naujovėms ir iššūkiams atvira **[atvirumas]**, solidari, savivaldi ir politiškai brandi **[atsakomybė]**.

Siekiant įgyvendinti sumanios visuomenės viziją švietimo srityje, Savivaldybėje tikslinga plėtoti besimokančios visuomenės (šiuo atveju bendruomenės) iniciatyvas omenyje turint tai, jog Šiaulių rajono bendruomenė yra atvira pasaulio kaitai: yra išsilavinusi, domisi mokslu ir naujovėmis, lengvai perpranta ir naudojami informacinėmis–komunikacinėmis technologijomis, puoselėja mokymosi visą gyvenimą principus.

SVEIKATOS APSAUGA

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme 2002 m. gegužės 16 d. Nr. IX-886) nurodoma, jog visuomenės sveikata – tai gyventojų visapusė dvasinė, fizinė ir socialinė gerovė.

Viena prioritetinių sveikatos apsaugos sistemos sričių – pirminė sveikatos priežiūra, kuri yra savarankiškoji savivaldybės funkcija. Šiaulių rajono savivaldybėje gyventojų sveikata rūpinasi 3 pirminio lygio sveikatos priežiūros įstaigos – viešoji įstaiga Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras, viešoji įstaiga Šiaulių rajono Gruzdžių ambulatorija, UAB Šiaulių medicinos namai.

Antrinio lygio sveikatos priežiūros paslaugas teikia viešoji įstaiga Kuršėnų ligoninė.

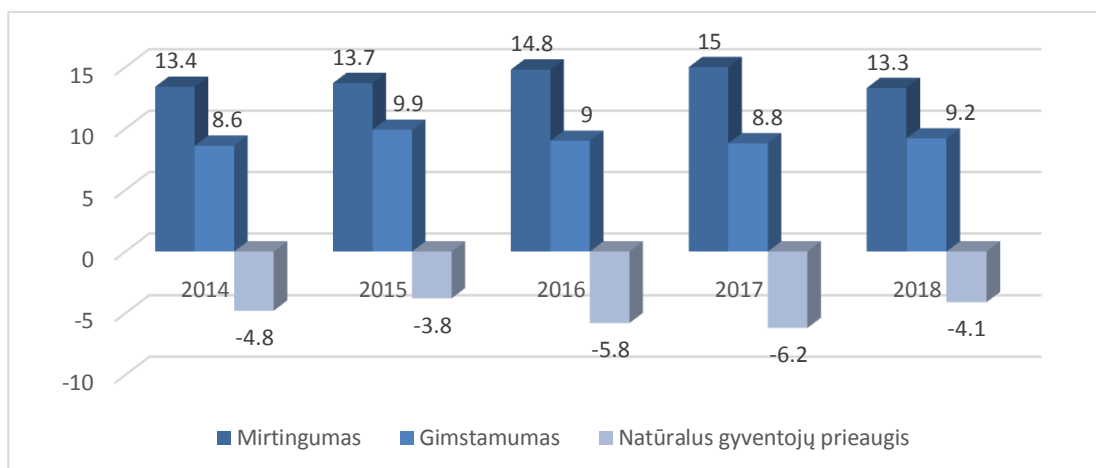
Vadovaujantis Lietuvos Respublikoje galiojančiais teisės aktais, savivaldybės turi užtikrinti pirminės visuomenės sveikatos priežiūrą, o šiam tikslui steigia visuomenės sveikatos priežiūros biudžetines įstaigas – savivaldybių visuomenės sveikatos biurus. Visuomenės sveikata Šiaulių rajone rūpinasi Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Biuras), įsteigtas Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. T-11.

Pagrindinis Biuro veiklos tikslas – rūpintis Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą ir organizuoti profilaktinę veiklą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

Per 5 metus (2014 m. – 2018 m.) gimstamumas Šiaulių rajone padidėjo apie 6 proc. Palyginti su 2017 m. duomenimis, 2018 m. Šiaulių rajone gimstamumas padidėjo apie 4 proc., gimė 16 kūdikių daugiau (2017 m. – 366 kūdikių, 2018 m. – 382 kūdikiai). 2018 m. gimė daugiau berniukų nei mergaičių (201 vyr. giminės ir 181 mot. giminės), 2017 m. taip pat gimė daugiau berniukų nei mergaičių (190 vyr. giminės ir 176 mot. giminės). Mažiausias gimstamumas per 5 metus buvo 2014 m. (gimė 360 kūdikių) (žr. 2 pav.).

Per 5 metus (2014 m. – 2018 m.) mirtingumas Šiaulių rajone sumažėjo apie 2 proc. 2018 m. mirė 551 asmuo (257 vyrai ir 294 moterys), tai yra 69 asmenimis mažiau nei 2017 m. (mirė 620 asmenų). Palyginti su 2017 m. duomenimis, 2018 m. mirtingumas Šiaulių rajone sumažėjo apie 12

proc. Mirtingumas Šiaulių rajone 2018 m. yra mažiausias per 5 metus (žr. 2 pav.).

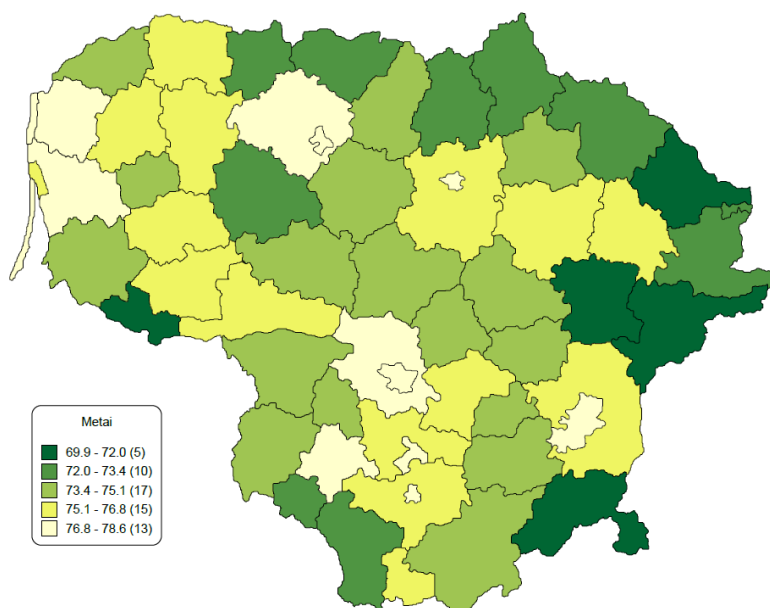
2 pav. Natūrali gyventojų kaita Šiaulių rajone 2014 – 2018 m. (1 000 gyv.), šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

Nepaisant Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų gimstamumo padidėjimo ir mirtingumo sumažėjimo, natūralus gyventojų prieaugis 5 metų laikotarpiu vis dar lieka neigiamas. Nepastebimas nei tendencingas natūralaus gyventojų prieaugio mažėjimas, nei didėjimas. 5 metų laikotarpiu šis rodiklis buvo didžiausias 2015 m. -3,8 atvejų 1000-čiui gyventojų, mažiausias buvo 2017 m. -6,2 atvejų 1000-čiui gyventojų (žr. 2 pav.).

Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – tai pagrindinis gyventojų sveikatos rodiklis, parodantis bendrą rizikos veiksnių poveikį, ligų paplitimą, intervencijų bei gydymo veiksmingumą.

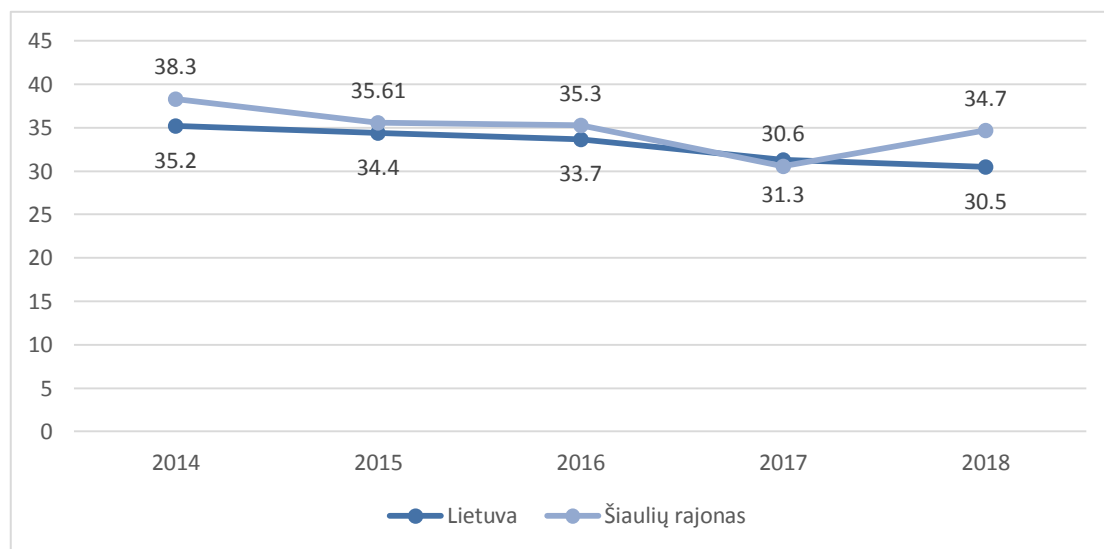
Vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės (metais) skirtumai tarp savivaldybių yra nedideli. Palyginti su Lietuvos vidurkiu, 2018 m. Šiaulių rajono gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė yra 1,3 metais ilgesnė už Lietuvos vidurkį (Lietuvos – 76 m., Šiaulių rajonas – 77,3 m.).

Palyginti su kitomis savivaldybėmis, Šiaulių rajono gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė nuo ilgiausios gyvenimo trukmės (Kauno rajono savivaldybė – 78,6 m.) skyrėsi 1,7 proc., o nuo trumpiausios (Šalčininkų rajono savivaldybė – 69,9 m.) 9,5 proc. (3 pav.).

3 pav. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2018 m., šaltinis – Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Lietuvos Sveikatos rodiklių duomenų bazė

Vertinant savivaldybės gyventojų sveikatą, svarbus rodiklis yra išvengiamas mirtingumas. **Išvengiamas mirtingumas** – tai mirtingumas, nulemtas ligų (ar būklių), kurių galima išvengti taikant žinomas efektyvias prevencines ir / ar diagnostikos ir / ar gydymo priemones.

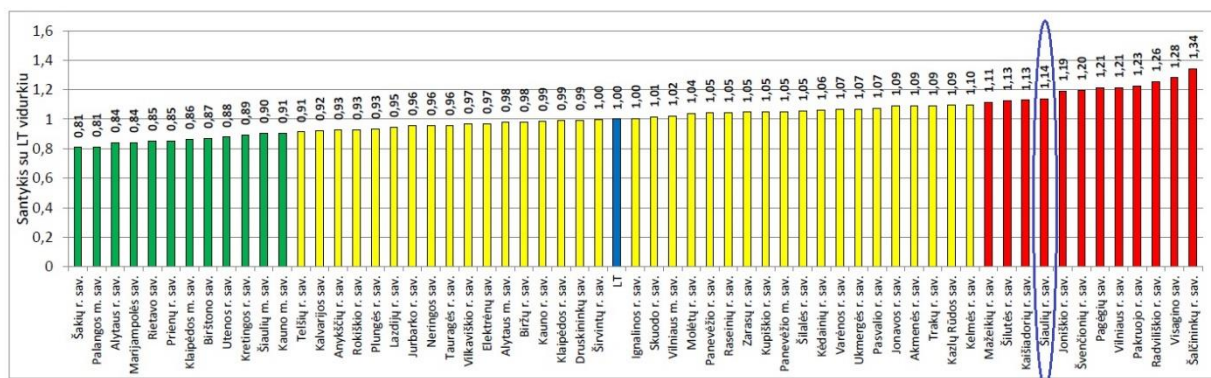
4 pav. Išvengiamas mirtingumas (proc.) Lietuva ir Šiaulių rajonas 2014 – 2018 m., šaltinis – Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2018 m.“

Šiaulių rajone 2018 m. 34,7 proc. visų mirčių buvo galima išvengti. Palyginus šį rodiklį su Lietuvos vidurkiu (30,5 proc.), nustatyta, kad Šiaulių rajono 2018 m. išvengiamo mirtingumo rodiklis didesnis 4,2 proc. Lietuvoje pastebima teigiama tendencija – nuo 2016 m. šis rodiklis sumažėjo apie 10 proc. Pastebima, kad nuo 2014 m. Šiaulių rajono išvengiamo mirtingumo rodiklio reikšmės kito, buvo pastebimas tendencingas mažėjimas. Tačiau 2018 m. situacija pasikeitė, išvengiamo mirtingumo rodiklis padidėjo. Vis dėl to per 5 metų laikotarpį Šiaulių rajono išvengiamo mirtingumo rodiklis sumažėjo 9,4 proc. (4 pav.).

Lietuvoje 2018 m. nuo išvengiamų ligų mirė 12066 asmenys, tai yra 510 asmenų mirčių mažiau nei 2017 m. Šiaulių rajone 2018 m. nuo išvengiamų ligų mirė 191 asmuo, tai yra 1 asmens mirtimi daugiau nei 2017 m.

Pagal išvengiamo mirtingumo rodiklį Šiaulių rajonas patenka į savivaldybių, turinčių didžiausią rodiklį, 12-uką (5 pav.). 2017 m. šio rodiklio santykis su Lietuva buvo 1, 2016 m. – 1,05, o 2015 m. – 1,03.

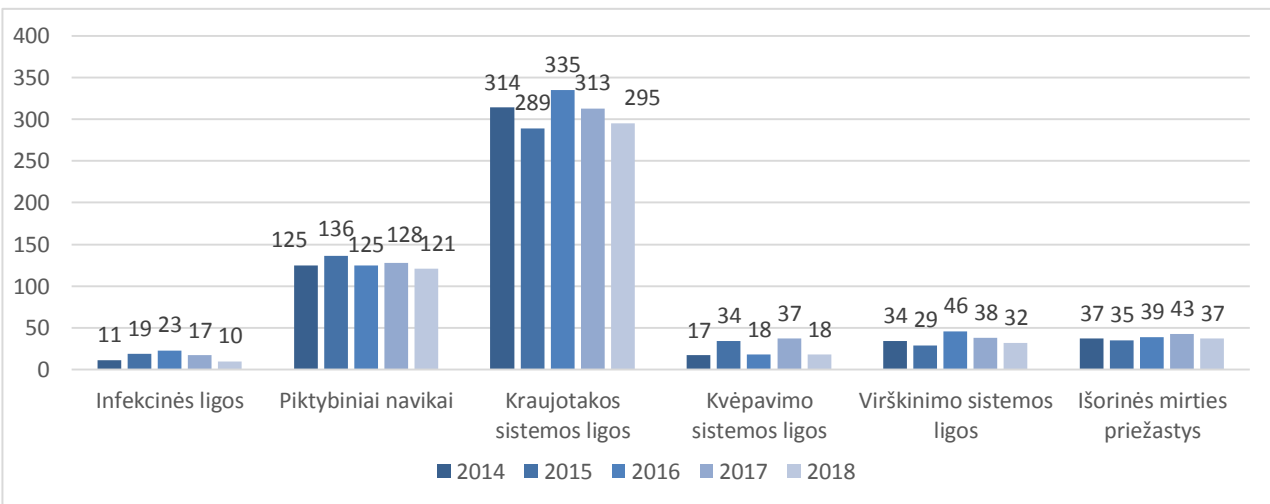
Už mažiausią rodiklį turinčios Šakių rajono savivaldybės (24,6 proc.) Šiaulių rajono savivaldybės rodiklis didesnis 29 procentais.

5 pav. Išvengiamas mirtingumas (savivaldybių santykis su Lietuvos vidurkiu) 2018 m.,

šaltinis – „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2018 m.“

Mirtingumo rodiklis yra svarbus, kadangi yra vienintelis daug metų pagal tarptautines taisykles registruojamas sveikatos rodiklis daugelyje šalių. Remiantis mirtingumo duomenimis, netiesiogiai galima matuoti svarbiausių ligų pasiskirstymą skirtingose vietovėse, netiesiogiai vertinti sveikatos ir sveikatos paslaugų prieinamumą bei kokybę, spręsti apie sveikatos priežiūros ir sveikatos politikos įtaką gyventojų sveikatai bei numatyti naujas veiksmų kryptis.

6 pav. Pagrindinės mirties priežastys Šiaulių rajono savivaldybėje 2014–2018 m. (abs. sk.), šaltinis – Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Lietuvos Sveikatos rodiklių duomenų bazė

2018 m. Šiaulių rajono savivaldybėje mirė 69 žmonėmis mažiau nei 2017 m. (2018 m. – 551, 2017 m. – 620). Pagrindinėmis mirties priežastimis išlieka kraujotakos sistemos ligos, kurios 2018 m. Šiaulių rajone nusinešė 295 gyvybes, tai yra 5,8 proc. mažiau nei 2017 m. ir net 12 proc. mažiau nei 2016 m. Mirčių dėl piktybinių navikų užfiksuota 5,5 proc. mažiau nei 2017 m. Šiaulių rajone 2018 m. pastebimas net 51,4 proc. mirčių dėl kvėpavimo sistemos ligų sumažėjimas, palyginti su 2017 m. (2018 m. – 18, 2017 m. – 37). Taip pat 2018 m. užfiksuotas žymus 41 proc. mirčių nuo infekcinių ligų sumažėjimas (2018 m. – 10, 2017 m. – 17) (6 pav.).

2018 m. Šiaulių rajono savivaldybėje slaugos lovų skaičius buvo didesnis už Lietuvos (Lietuvoje slaugos lovų skaičius 10 000 gyventojų siekė 21,61, Šiaulių rajono savivaldybėje – 27,08).

Šeimos gydytojų skaičius 2 kartus mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje (Šiaulių rajono savivaldybėje 10 000 gyventojų teko 3,6 šeimos gydytojų, Lietuvoje – 7,2).

Šiaulių rajono savivaldybės gyventojai pas gydytojus lankėsi rečiau nei šalies gyventojai – 2018 m. 100-ui savivaldybės gyventojų teko 787,09 apsilankymai pas gydytojus, tuo tarpu šalies rodiklis siekė 1003,14. Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų apsilankymų dažnumas pas šeimos gydytojus, lyginant su šalies rodikliu, yra panašus.

Bendras gyventojų sergamumas 2018 m. Šiaulių rajono savivaldybėje buvo mažesnis nei šalyje (Šiaulių rajono savivaldybėje 769,79 – 1 000 gyventojų, Lietuvoje – 817,24 atvejų 1 000 gyventojų).

Stacionaro dienos ligonių dalis, tenkanti 1 000 gyventojų – mažesnė, lyginant su šalies rodikliu (Šiaulių rajono savivaldybėje – 17,97, Lietuvoje – 21,82).

Šiaulių rajono savivaldybė rūpinasi vandens telkinių kokybe, todėl savivaldybėje sistemingai stebima maudyklų vandens mikrobiologinė ir cheminė tarša, vandens fizinės savybės,

taršos pobūdis. Šiaulių rajone šiuo metu stebima 14 maudyklų: Bijotės ežeras (Bubių seniūnija), Bubių tvenkinys (Bubių seniūnija), Geluvos ežeras (Bubių seniūnija), Gudelių ežeras (Kairių seniūnija), Kairių ežeras (Kairių seniūnija), Kuršėnų karjerai (Kuršėnų miesto seniūnija), Naisių tvenkinys (Meškuičių seniūnija), Paežerių ežeras (Raudėnų seniūnija), Pakumulšio tvenkinys (Kuršėnų kaimiškoji seniūnija), Pašvinio ežeras (Bubių seniūnija), Raudėnų tvenkinys (Raudėnų seniūnija), Šilų tvenkinys (Šiaulių kaimiškoji seniūnija), Švedės tvenkinys (Ginkūnų seniūnija) ir Ventos upė Kuršėnų miesto ribose (Kuršėnų miesto seniūnija). Šiose maudyklose gegužės – rugpjūčio mėnesiais (2 kartus į mėnesį) yra atliekami maudyklų vandens tyrimai. Maudyklų vandens tyrimai atliekami vadovaujantis higienos norma HN 92:2018 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“ nuostatomis. Didžiausias užterštumas yra pastebimas rugpjūčio mėn. pabaigoje, tačiau higienos normos nėra viršijamos, išskyrus Švedės tvenkinį.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. programą, kurios strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni ir pailgėtų jų gyvenimo trukmė, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.
2. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.
3. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą.
4. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

Siekiant sukurti saugią socialinę aplinką Šiaulių rajone, svarbu sumažinti skurdo lygį, nedarbą bei socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją bendruomenės lygmeniu. Mažinant gyventojų socialinę ir ekonominę (pajamų) nelygybę, benamių skaičių, tikslinga stiprinti bendruomenių solidarumą atsižvelgiant į tai, jog bendruomenių solidarumo lygis turi įtakos tiek lėtinių neinfekcinių ligų, tiek traumų, ypač sveikatos sutrikimų dėl šalčio poveikio, dinamiškumui. Kuriant sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką Šiaulių rajono savivaldybėje, būtina kurti saugias darbo ir sveikas buities sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą, kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį ir pan. Formuojant sveiką gyvenseną ir jos kultūrą, tikslinga mažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų prieinamumą, skatinti sveikos mitybos bei optimalaus fizinio aktyvumo įpročius ir kt. Sveikatos priežiūros, orientuotos į gyventojų poreikius, užtikrinimui svarbu palaikyti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais, gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą, motinos ir vaiko sveikatą, stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę, plėtoti E. sveikatos sistemą ir kt.

Įgyvendinant Nacionalinę visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 m. plėtros programą, kurios strateginis tikslas – pailginti Lietuvos gyventojų sveiko gyvenimo metus, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie plėtros programos tikslai:

1. Stiprinti fizinę ir psichinę sveikatą – formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą, skatinti sveikatos raštingumą.
2. Mažinti aplinkos veiksnių, nesaugių produktų (gaminių ir paslaugų) neigiamą poveikį ir riziką gyventojų sveikatai.
3. Užtikrinti visuomenės sveikatos priežiūros sistemos tvarumą.

Stiprinant bendruomenės fizinę ir psichinę sveikatą Šiaulių rajone, tikslinga ugdyti gyventojų sveikos mitybos įpročius ir gerinti galimybes pasirinkti sveikatai palankų maistą, didinti gyventojų fizinį aktyvumą ir sudaryti jiems sąlygas būti fiziškai aktyviems, gerinti bendruomenės psichikos sveikatą – atlikti psichikos sveikatą stiprinančias intervencijas, skatinančias teigiamus pokyčius ir didinančias bendruomenės sąmoningumą. Mažinant aplinkos veiksnių, nesaugių produktų neigiamą poveikį gyventojų sveikatai, svarbu kurti sveikatai palankią gyvenamąją

aplinką, skatinti sveikatą tausojančias su aplinka susijusias nacionalines, regionines ir bendruomenines iniciatyvas, mažinti traumų ir nelaimingų atsitikimų skaičių – rengti vaikų, jaunimo ir pagyvenusių asmenų tikslinį mokymą, formuoti darnų verslo ir bendruomenės požiūrį į tvarų cheminių medžiagų naudojimą, didinti produktų (gaminų ir paslaugų) priežiūros saugą bei efektyvumą. Užtikrinant visuomenės sveikatos priežiūros sistemos tvarumą Šiaulių rajone, reikia didinti kokybiškų visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą, gerinti visuomenės sveikatos priežiūros sistemos valdymą.

Igyvendinant 2011–2020 m. Valstybinės sporto plėtros strategiją, numatančią sudaryti sąlygas visų Lietuvos socialinių grupių įtraukimui į sporto veiklą, taip sprendžiant itin svarbius visuomenės sanglaudos, gyvenimo kokybės gerinimo, gyventojų sveikatos ir sveikos gyvensenos, didesnio darbingumo, laisvalaikio užimtumo uždavinius ir kartu sukuriant socialinį pagrindą didelio meistriškumo sportininkų rengimo sistemai, Šiaulių rajono savivaldybei sveikatos apsaugos srityje aktualus yra šis plėtros strategijos tikslas – sistemingai didinti visuomenės suvokimą, kad fizinis aktyvumas, sportavimas yra asmens darnos prielaida ir visuotinė vertybė.

Siekiant didinti fizinio aktyvumo ir sporto svarbą Šiaulių rajono savivaldybėje, tikslinga rengti ir įgyvendinti sveikos gyvensenos, fizinio aktyvumo skatinimo programas formaliojo ir neformaliojo švietimo sistemoje, atsižvelgiant į įvairias amžiaus grupes (vaikų, paauglių, jaunimo ir suaugusiųjų), taip pat neformaliojo švietimo (ikimokyklinio amžiaus, popamokinio ugdymo ir mokymosi visą gyvenimą) aplinkoje, ir sudaryti sąlygas reikšmingai padidinti sporto prestižą bendruomenėje, savivaldybei pavaldžiose institucijose ir įstaigose.

SOCIALINĖ APSAUGA

Socialinė apsauga – įstatymų nustatyta socialinių, ekonominių, organizacinių priemonių sistema, užtikrinanti lėšų ir paslaugų teikimą asmenims, kurie įstatymų numatytais atvejais praranda pajamas, turi papildomų išlaidų arba dėl mažų pajamų negali pakankamai savęs aprūpinti iš darbo arba kitokių pajamų.

Atitikimas nacionalinėms programoms. Igyvendinant *Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. programą*, Šiaulių rajono savivaldybei socialinės apsaugos srityje aktualiausi yra šie programos tikslai: sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį; ugdyti optimalaus fizinio aktyvumo įpročius; užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

Igyvendinant *Nacionalinę neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2019 m. programą*, Šiaulių rajono savivaldybei socialinės apsaugos srityje aktualiausi yra šie programos tikslai: užtikrinti skirtingas negalias turinčių neįgaliųjų specialiųjų poreikių tenkinimą teikiant socialinės integracijos paslaugas, neįgaliesiems galimybę laisvai judėti fizinėje aplinkoje ir naudotis visiems prieinama informacija, neįgaliųjų teisių, pagrindinių laisvių gynimą be diskriminacijos dėl neįgalumo ir sudaryti sąlygas tobulinti neįgaliųjų socialinės integracijos proceso valdymą.

Socialinės paslaugos. Šiaulių rajone pagrindinis socialinių paslaugų organizatorius yra Šiaulių rajono savivaldybė, o socialines paslaugas administruoja Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius. Socialinių paslaugų tinklą Šiaulių rajone sudaro stacionarios ir nestacionarios paslaugų įstaigos. Šiaulių rajono savivaldybė, siekdama visapusiškai patenkinti socialinių paslaugų poreikį rajono gyventojams, paslaugas taip pat perka iš kitų socialinių paslaugų teikėjų. Socialinės paslaugos teikiamos ir organizuojamos vadovaujantis kasmet rengiamu Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planu.

Šiaulių rajono seniūnijose teikiamos bendrosios socialinės paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, transporto organizavimas, aprūpinimas rūbais ir daiktais, sociokultūrinės paslaugos bei specialiosios socialinės paslaugos.

2019 m. vaikai, netekę tėvų globos, buvo apgyvendinami šeimynose, šeimose, Kuršėnų vaikų globos namuose, pas budinčius globotojus. 2019 m. Šiaulių rajone buvo orientuojamasi į bendruomenines paslaugas, mažinant globos namuose augančių vaikų skaičių, tokiu būdu padedant globotiniams efektyviau integruotis į visuomenę.

Kairių šeimyna „Giliukas“, Balčiūnų šeimyna „Aušrinė“ ir Volosovų šeimyna „Fiesta“ – pelno nesiekiantys ribotos civilinės atsakomybės viešieji juridiniai asmenys, kurių veiklos tikslas – užtikrinti globojamų (rūpinamų) vaikų teisių ir įstatymų ginamų interesų įgyvendinimą ir apsaugą. 2019 m. šeimynose buvo globojami 31 vaikas.

2019 m. Šiaulių rajone buvo dirbama su 129 socialinę riziką patyrusiomis šeimomis, 295 vaikais. Socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis bendradarbiauja su policija, Socialinės paramos skyriumi, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Šiaulių apskrities vaiko teisių apsaugos skyriumi Šiaulių rajono savivaldybėje bei kitomis įstaigomis ir institucijomis. Atvejo vadybininkai nustato vaiko ir jį auginančių asmenų atvejo vadybos taikymo ir inicijavimo, šeimos stebėsenos, pagalbos plano peržiūrą, atvejo vadybos proceso užbaigimo ir koordinavimo savivaldybėje tvarką. 2019 m. Šiaulių rajono socialinių paslaugų centras gavo iš Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Šiaulių apskrities Vaiko teisių apsaugos skyriaus Šiaulių rajone 109 prašymus dėl atvejo vadybininko paskyrimo.

Socialinių įgūdžių ugdymo veiklą vykdo ir vaikų dienos centrai: Lietuvos krikščioniškojo fondo Ginkūnų vaikų dienos centras, dienos centras „Eterna Vita“ Kuršėnų mieste, Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos dienos centrai Kairių ir Meškuičių seniūnijose, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyriaus vaikų dienos centras bei Gruzdžių ir Raudėnų seniūnijose pradėję veiklą vaikų dienos centrai, teikiantys vaikų priežiūros bei užimtumo dienos metu paslaugas, vykdančios žalingų įpročių prevenciją, dirbantys su vaikais ir jų šeimos nariais bei teikiantys sociokultūrinės paslaugas.

Šiaulių rajono teritorijoje savo veiklą su socialinės rizikos grupei priklausančiais asmenimis vykdo dvi įstaigos. VšĮ „Agapao reabilitacijos centras“ – socialinės psichologinės reabilitacijos bendruomenė vyrams, kurios tikslas – padėti priklausomiems nuo narkotikų, alkoholio ir psichotropinių medžiagų integruotis į visuomenę. VšĮ „Eterna Vita“ – socialinės psichologinės reabilitacijos bendruomenė, teikianti socialines – psichologines paslaugas asmenims, priklausantiems nuo psichotropinių medžiagų.

Asmenims su negalia teikiamos pagalbos į namus paslaugos. 2019 m. šios paslaugos suteiktos 114 asmenų.

Socialinės paramos skyrius taip pat organizuoja būsto pritaikymą neįgaliesiems, o Socialinių paslaugų centras aprūpina techninės pagalbos priemonėmis, teikia neįgaliesiems bendrąsias socialines paslaugas: konsultavimo, atstovavimo, tarpininkavimo, transporto organizavimo, specialiąsias socialines paslaugas (pagalbą į namus) bei integralią pagalbą.

VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“ teikia dienos socialinės globos paslaugas suaugusiems asmenims su negalia, leidžiančias užtikrinti kokybišką paslaugų teikimą, atsižvelgiant į neįgalųjų poreikius. Dienos centre besilankantys neįgalieji lavinami, ugdomi jų socialinius, darbinius, kasdieninio gyvenimo įgūdžius, organizuojamas jų laisvalaikis, maitinimas, suteikiama transporto paslauga atvykti į dienos centrą ir grįžti į namus bei teikiamos kitos paslaugos, reikalingos asmeniui pagal jo nesavarankiškumo lygį.

Aukštelkės socialinės globos namai teikia ilgalaikės, trumpalaikės socialinės globos ir laikino atokvėpio paslaugas suaugusiems asmenims ir senyvo amžiaus asmenims, turintiems proto ar psichikos negalią bei kuriems nustatyti specialieji poreikiai. 2019 m. Šiaulių rajono savivaldybės neįgaliesiems asmenims trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugas teikė VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro, VšĮ Kuršėnų ligoninės globos padaliniai ir VšĮ „Senolių namai“. Socialinės paramos skyrius organizavo neįgalųjų asmenų apgyvendinimą kitų savivaldybių globos įstaigose, atsižvelgiant į asmens ar jo artimųjų pageidavimą.

Neįgaliesiems socialinės reabilitacijos paslaugas teikia Šiaulių rajono neįgalųjų draugija, Šiaulių rajono neįgalųjų draugijos sporto klubas „Atgaiva“ bei VšĮ Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybos Kuršėnų užimtumo kambarys, kitos neįgaliuosius atstovaujančios nevyriausybės

organizacijos, socialinių paslaugų, sveikatos, švietimo, kultūros ir sporto įstaigos. Neįgaliuosius pagal negalios pobūdį ir jų šeimos narius atstovaujančių organizacijų veikla yra itin svarbi, siekiant sėkmingos neįgaliųjų socialinės integracijos užtikrinimo.

Senyvo amžiaus asmenims, kaip ir neįgaliesiems, organizuojamos apgyvendinimo socialinės globos įstaigose paslaugos, atsižvelgiant į jų ar artimųjų pageidavimą bei finansines galimybes mokėti už teikiamas paslaugas. Šiaulių rajono savivaldybė neturi socialinės globos namų senyvo amžiaus asmenims, todėl šią paslaugą perka. Ji teikiama asmenims, kurie dėl senyvo amžiaus bei negalios negali gyventi vieni. Dažniausiai jiems nustatytas nuolatinės slaugos poreikis ir specialiosios priežiūros paslaugų nepakanka. Senyvo amžiaus asmenys taip pat turi galimybę apsigyventi VŠĮ „Senolių namai“ savarankiško gyvenimo namuose, kur paslaugos teikiamos iš dalies savarankiškiems asmenims, nereikalaujantiems nuolatinės priežiūros.

Šiaulių rajono savivaldybės Neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimo komisijos darbą organizuoja ir koordinuoja Socialinės paramos skyrius. Asmens gebėjimus vertina ir išvadas rengia trys sveikatos priežiūros centrai: VŠĮ „Šiaulių centro poliklinika“, VŠĮ „Dainų pirminės sveikatos priežiūros centras“ ir VŠĮ „Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras“. 2019 m. įvyko 15 komisijos posėdžių, kurių metu peržiūrėta 216 asmenų būklė.

2019 m. Šiaulių valstybinės kolegijos Sveikatos priežiūros fakulteto Socialinio darbo katedros darbo grupė atliko tyrimą „Socialinių paslaugų teikimas Šiaulių rajono savivaldybėje“. Jo metu buvo nustatytos socialinių paslaugų teikimo stipriosios ir tobulintinos pusės: stipriosios – paslaugų teikimas įvairioms klientų grupėms, teikiamų socialinių paslaugų įvairovė, socialinių paslaugų administravimo, informavimo ir konsultavimo vertinimas; tobulintinos pusės – teikiamų socialinių paslaugų tinklo plėtra, atokvėpio paslaugų teikimas vaikams su negalia ir jų šeimos nariams, trumpalaikės socialinės globos teikimas suaugusiems asmenims su negalia, asmeninio asistento paslaugų, psichosocialinės pagalbos, palydimosios globos paslaugų teikimas, informacinės sklaidos stiprinimas bendruomenėje.

Socialinė parama. Esant sudėtingai socialinei, ekonominei situacijai, pažeidžiama visuomenės grupė tampa asmenys, gyvenantys ties skurdo riba. Piniginė socialinė parama yra viena iš priemonių, turinčių įtakos skurdo ir socialinės atskirties mažinimui, sušvelninant nepritekliaus pasekmes.

1 lentelė. Išmokų rūšys ir 2019 m. jas gavusių asmenų skaičius

Išmokos pavadinimas	Asmenų skaičius	Išmokos pavadinimas	Asmenų skaičius
Dovana (išmoka) kūdikiui	577	Laidojimo pašalpa	410
Globos (rūpybos) išmoka	219	Pagalbos pinigai už tėvų globos netekusių vaikų globą (rūpybą)	131
Globos (rūpybos) tikslinis priedas	150	Parama užsienyje mirusių (žuvusių) LR piliečių palaikams parvežti	4
Išmoka besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrai	21	Priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinė kompensacija	1 238
Išmoka įvaikinus	1	Slaugos išlaidų tikslinė kompensacija	891
Išmoka gimus vienu metu daugiau kaip vienam vaikui	26	Socialinė parama mokinio reikmenims	1 168
Išmoka mirus tikslinės kompensacijos gavėjui	137	Socialinė pašalpa	2 441
Išmoka privalomosios pradinės karo tarnybos kario vaikui	1	Tikslinis priedas	1
Išmoka vaikui	8 106	Vienkartinė išmoka įsikurti	32
Kompensacija sumokėtos vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir kt.	131	Vienkartinė išmoka nėsčiai moteriai	79
Kompensacija už būsto šildymą, geriamąjį vandenį ir karštą vandenį	1 251	Vienkartinė išmoka vaikui	442
Kompensacija už paslaugas nukentėjusiems nuo 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos	1	Vienkartinė (tikslinė) pašalpa	203

Vienas iš socialinių paslaugų plėtros indikatorių – paramos maisto produktais gavėjų skaičius. Europos pagalba labiausiai skurstantiems asmenims skiriama, kai vienam šeimos nariui ar vienam gyvenančiam asmeniui pajamos per mėnesį neviršija 1,5 valstybės remiamų pajamų dydžio (183 Eur). 2019 m. paramą maisto produktais gavo 5 178 Šiaulių rajono gyventojai.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymu, 2019 m. 1 282 Šiaulių rajono mokiniams buvo paskirtas nemokamas maitinimas (pusryčiai, pietai ir (ar) pavakariai, maitinimas mokyklų organizuojamose vasaros poilsio stovyklose).

Socialiniai projektai. 2019 m. buvo toliau tęsiami šie projektai: „Integrali pagalba į namus Šiaulių rajone“, „Socialinio būsto fondo plėtra Šiaulių rajone“, „Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone“, „Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra Šiaulių rajone“, „Vaikų gerovės ir saugumo didinimo, paslaugų šeimai, globėjams (rūpintojams) kokybės didinimo bei prieinamumo plėtra“. Įgyvendinant projektą „Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone“, pradėta teikti asmeninio asistento paslauga.

Atsižvelgiant į Šiaulių rajono socialinę demografinę situaciją, savivaldybėje prioritetinės socialinių paslaugų, socialinės paramos gavėjų grupės išlieka tos pačios: neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, socialinę riziką patiriantys vaikai, socialinę riziką patiriančios šeimos, likę be tėvų globos vaikai, socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys. Šios socialinės grupės yra silpniau integruotos į visuomenę, turi mažiau arba visai neturi galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime.

Tarpinstitucinio koordinatoriaus veikla

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo nuostatas savivaldybės administracijoje 2017-09-18 įsteigta vyriausiojo specialisto (tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriaus) pareigybė. Vyriausiasis specialistas atlieka Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatyme numatytas funkcijas bei priima ir nagrinėja prašymus dėl koordinuotai teikiamų paslaugų, inicijuoja jų teikimą; sistemina ir analizuoja informaciją apie vaiko teisių pažeidimus, nusikalstamumą, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą.

Bendro darbo su šeimomis Šiaulių rajono savivaldybėje koordinavimui sudaryta Šiaulių rajono savivaldybės tarpinstitucinė grupė, parengta bendro darbo su šeimomis tvarka. Šeimos politikos formavimui, šeimos stiprinimo savivaldybėje prioritetų nustatymui, Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatymo įgyvendinimui sudaryta Šiaulių rajono savivaldybės šeimos komisija, patvirtinti komisijos nuostatai. 2019 m. įkurtos seniūnijų tarpinstitucinės grupės. Per 2019 m. koordinuotai teikiamos paslaugos skirtos 34 šeimoms. Užtikrinant minimalios ir vidutinės priežiūros priemonių įgyvendinimą savivaldybėje, 2019 m. organizuota 14 Savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisijos posėdžių, svarstyti 73 klausimai. Minimalios ir vidutinės priežiūros priemonės skirtos, pakeistos, pratęstos 30 atvejų. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo užtikrinimui organizuoti Savivaldybės tarpinstitucinės grupės posėdžiai; pasitarimai su seniūnais, socialiniais darbuotojais, VVTAIT specialistais, atvejo vadybininkais.

KULTŪRA

Šiaulių rajone yra puoselėjama etninė kultūra, mėgėjų menas, švietėjiška pramoginė veikla, tenkinami bendruomenių kultūriniai poreikiai, organizuojama profesionalaus meno sklaida. Rajone veikia Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centras (toliau – Kultūros centras), įsikūręs Kuršėnuose ir turintis 13 filialų. Šiaulių rajone yra itin platus mėgėjų meno kolektyvų tinklas. 2016 m. duomenimis, Šiaulių rajone veikė 121 mėgėjų meno kolektyvas, jų veikloje dalyvavo 1 398 asmenys. 2015 m. – veikė 122 mėgėjų meno kolektyvų, jų veikloje dalyvavo 1 401 asmuo. Palyginti su 2015 m. – 2016 m. mėgėjų meno kolektyvų skaičius sumažėjo 0,82 proc., dalyvių skaičius sumažėjo 0,27 proc. 2016 m. kolektyvai surengė 116 pasirodymų savo kultūros įstaigose ir 429 pasirodymus išvykose: iš jų 13 pasirodymų surengta užsienio šalyse.

2017 m. duomenimis, Šiaulių rajone veikė 125 mėgėjų meno kolektyvai, jų veikloje dalyvavo 1 327 asmenys. 2016 m. – veikė 121 mėgėjų meno kolektyvas, jų veikloje dalyvavo 1 398 asmenys. 2017 m. kolektyvai surengė 103 pasirodymų savo kultūros įstaigose ir 395

pasirodymus išvykose: iš jų 16 pasirodymai surengti užsienio šalyse.

2018 m. duomenimis, Šiaulių rajone veikė 114 meno mėgėjų kolektyvų, jų veikloje dalyvavo 1 275 asmenys. 2018 m. kolektyvai surengė 145 pasirodymus savo kultūros įstaigose ir 450 – išvykose: iš jų 27 pasirodymai surengti užsienio šalyse.

2018 m. gegužės 19 dieną Kuršėnuose vyko Šiaulių regiono dainų ir šokių šventė „Vardan tos...“. Šventė prasidėjo pėsčiųjų ir motorizuotų priemonių eiseną, Lauryno Ivinskio aikštėje vyko įvairių tautų „Duonos kelias“ – svečių iš užsienio šalių ir Lietuvoje gyvenančių tautinių mažumų prisistatymas, veikė tautodailininkų, amatininkų, knygų, gatvės muzikantų kūrybos mugė. Organizuotas šventinis bėgimas, skirtas Kuršėnų miesto gimtadieniui „Kuršėnams 437“. Kultūros centro parodų salėje buvo atidaryta Šiaulių rajono Garbės piliečio, profesoriaus, menotyrininko Vytenio Rimkaus darbų paroda, paskelbtas ir apdovanotas Kuršėnų Garbės pilietis. Už ilgametį ir pasiaukojamą darbą teikiant paramą Kuršėnų miesto įstaigoms ir miesto žmonėms, Kuršėnų miesto vardo garsinimą užsienyje ir tarptautinių ryšių plėtrą, 2017 metų Kuršėnų miesto Garbės piliečiu iškilmingai inauguruotas vokietis Zygfridas Logallis. Trečioji šventės dalis – Šiaulių regiono dainų ir šokių šventė „Vardan tos...“ - vyko Daugėlių pušyno estradoje. Joje dalyvavo įvairių žanrų mėgėjų meno kolektyvai iš regiono, svečiai iš Moldovos, Latvijos, Prancūzijos, Ukrainos, Baltarusijos.

2019 m. gegužės 17 – 18 d. Kuršėnai šventė 438-ąjį miesto gimtadienį. Atidarytos net kelios parodos, vyko koncertai, šventinis bėgimas „Kuršėnams – 438“, sporto varžybos, Kuršėnai tapo laikinąja Žemaitijos sostine, pristatytas turistinis maršrutas „Saldžioji Kuršėnų istorija“, prie Kuršėnų gaisrinės buvo atidengta jubiliejinė atminimo lentelė „Atkurtos Lietuvos 100“, Kuršėnų baikerių klubas „Biesa“ apvažiavo aplink Žemaitiją – 438 kilometrus. Šiaulių rajono etninės kultūros ir tradicinių amatų centre atidaryta trijų telšiškių medžio drožėjo Prano Dužinsko, tapytojo Jono Fortunato Igario ir juvelyro Antano Griciaus kūrybos paroda. Žemaičių kultūros draugijos pirmininkas Stasys Kasparavičius atvežė pristatyti savo naujausią knygą „Žemaitija – paslapčių žemė“. L. Ivinskio aikštėje vyko vienas įspūdingiausių šventės renginių – eiseną su 100 metrų trispalve į kitą Ventos upės krantą, miesto parke veikė tautodailininkų, amatininkų ir knygų mugė. Šventės programoje dalyvavo meno kolektyvai iš regiono ir svečiai iš Latvijos.

Kultūros centras didžiuojasi aukščiausiais ir vertingiausiais savo darbo įvertinimais – „Aukso paukštė“ apdovanojimais. Lietuvos liaudies kultūros centras, Kultūros ministerija ir Pasaulio lietuvių dainų švenčių fondas 1999 metais įsteigė nominacijas šalies meno mėgėjų kolektyvams ir jų vadovams, kurių simbolis – statulėlė „Aukso paukštė“. Šios nominacijos yra skiriamos už reikšmingą, aktyvią pastarųjų metų veiklą, naujų programų parengimą, dalyvavimą svarbiausiuose šalies renginiuose, prizinių vietų laimėjimą. 2014 m. šis apdovanojimas įteiktas pagyvenusiuoju liaudiškų šokių grupei „Diemedis“ ir tradicinių styginių instrumentų grupei, 2015 metais – jaunimo mišriam chorui „Melomanai“. Šiaulių rajone iš viso 8 kolektyvai įvertinti šia nominacija. 2015 metais Vilniuje, kongresų ir parodų centre „Litexpo“ Lietuvos savivaldybių asociacijos surengtoje dešimtoje iškilmingoje laureatų apdovanojimų ceremonijoje paskelbtos labiausiai pasižymėjusios savivaldybės – „Auksinės krivulės“ laureatai. Tarp garbingų laureatų pirmą kartą nuskambėjo Šiaulių rajono vardas. Šiaulių rajono savivaldybė buvo įvertinta kaip „Savivaldybė – kultūros puoselėtoja“. Šis aukštas įvertinimas kultūros srityje yra didžiulis įpareigojimas kultūros darbuotojams dar gražiau ir darniau dirbti, garsinant Šiaulių rajoną. 2016 m. balandžio mėn. baigėsi net aštuonis mėnesius trukęs Lietuvos ir Norvegijos projektas „Kultūra visiems“. Projektą inicijavusio Lietuvos nacionalinio kultūros centro partneriais buvo: Lietuvos – Utenos, Tauragės, Molėtų, Pasvalio, Lazdijų, Šiaulių rajono – kultūros centrai ir Norvegijos Biuskeriudo apskrities savivaldybės Kultūros skyrius bei organizacija „Trondheim Vikinglag“. Pasak LNKC direktoriaus Sauliaus Liausos, - „Šis projektas mums buvo naujas, bet labai reikalingas iššūkis. Kultūros specialistai dalijosi vertinga senosios norvegų ir lietuvių liaudies tradicijų autentiškumo išsaugojimo bei sklaidos patirtimi, turėjo galimybę pasimokyti vieni iš kitų. Mes, lietuviai, esame teisingame kelyje, kultūros darbuotojai kuria šaliai kur kas didesnę pridėtinę vertę nei yra manoma, todėl būtina į tai atsižvelgti ir tinkamai vertinti. Pastaruoju metu buvo

investuojama į pastatus, materialinę bazę, tačiau atėjo laikas investuoti į žmogų, į specialistą, kuriantį, saugojantį, puoselėjantį mums visiems svarbias vertybes“.

2016 m. Vilniuje vyko Lietuvos moksleivių dainų šventė „Tu mums viena“, kurioje dalyvavo 4 kolektyvai: Kultūros centro liaudiškų šokių studija „Diemedėlis“ ir šiuolaikinių šokių grupė „JAMP“, Kultūros centro Raudėnų filialo folkloro ansamblis „Gerviki“ ir Gilaičių filialo Kužių šokių grupė „Saulė“. 2016 m. gegužės 21 d. Kuršėnuose vyko Regioninė dainų ir šokių šventė, skirta Kuršėnų miesto 435 metų jubiliejui. Joje dalyvavo 91 įvairaus žanro kolektyvas iš rajono kultūros bei ugdymo įstaigų, svečių kolektyvai iš regiono. Iš viso šventėje dalyvavo apie 1600 dalyvių. 2016-uosius vainikavo Kultūros centro Kuršėnuose 70-ties metų veiklos jubiliejaus šventė.

2017 m. gegužės 20–21 d. vyko Kuršėnų miesto šventė „Kuršėnai – puodžių sostinė“, atidaryta keramikų plenero paroda, Kuršėnų gatvėmis žygiavo 33 užsiregistravusių įstaigų ar organizacijų motorizuotų priemonių ir pėsčiųjų eiseną, suorganizuoti šventiniai bėgimai: mažasis 436 m ir didysis 4 630 m. Lietuvos Puodžių karaliaus (devintąja) karūna pasidabino kuršėniškė keramikė Virgilija Silvestra Šufinskienė. Vakare Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje vyko Ekumeninis koncertas Reformacijos 500 metų jubiliejui paminėti.

Šiaulių rajono savivaldybėje organizuojami kolektyvų koncertai, spektakliai, parodos, vykdomi edukaciniai projektai, liaudies meno, moksleivių darbų parodos ir kt. Rajone vyksta nemažai tradicinių, kasmetinių, regiono bei šalies lygiu gerai žinomų renginių. 2018 metais vienas iš reikšmingiausių ir artimiausių Kultūros centro uždavinių bei pasiektų tikslų - puikiai paruošti mėgėjų meno kolektyvus 2018 m. Lietuvos dainų šventei „Vardan Tos...“, skirtoje Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui, dalyvavo 535 Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centro ir Kuršėnų meno mokyklos kolektyvų ir darbo grupės narių.

Šiaulių rajono savivaldybėje gyventojų kultūrinius-informacinius poreikius tenkina taip pat ir Šiaulių rajono savivaldybės viešoji biblioteka (toliau – Viešoji biblioteka), kurios sistemą sudaro Viešoji biblioteka ir teritoriniai struktūriniai padaliniai (bibliotekos): 25 kaimo ir viena Kuršėnų miesto Vytauto Vitkausko biblioteka. Pagrindinė Viešosios bibliotekos paskirtis – užtikrinti visiems rajono gyventojams atvirą prieigą prie informacijos ir žinių resursų, sudaryti galimybes pažinti nacionalinį rašytinį kultūros paveldą, teikti bendruomenės informacinius poreikius atitinkančias paslaugas, aktyviai dalyvauti kuriant žinių visuomenę, padėti kiekvienam Šiaulių rajono gyventojui mokytis ir tobulėti, skatinant jų kūrybingumą, socialinį ir ekonominį veiklumą bei motyvaciją, tobulinti tradicines ir kurti naujas paslaugas, skatinančias socialinę-ekonominę raidą. Viešosios bibliotekos fonduose sukaupta apie 254 tūkst. dokumentų, kuriuos skaito beveik 7 tūkst. skaitytojų, per metus apsilanko apie 65 tūkst. lankytojų. Viešosios bibliotekos padaliniuose nuolat organizuojami kultūriniai-šviečiamieji, pažintiniai, puoselėjantys skaitymo kultūrą renginiai: pristatomos knygos, literatūros parodos, tautodailininkų kūrybos darbai, akcijos, viktorinos, edukaciniai užsiėmimai ir kt. Aktyviai biblioteka dalyvauja projektinėje veikloje, organizuoja neformalųjį gyventojų švietimą, prisideda prie bendruomenės aktualių problemų sprendimo, t. y. verslumo skatinimo, nedarbo lygio mažinimo, integracijos į visuomeninį ir kultūrinį gyvenimą, skaitmeninės ir kartu socialinės atskirties mažinimo.

Šiaulių rajone, Kuršėnuose, nuo 1996 m. veikia Kalendorių ekspozicija, priklausanti Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centrui ir yra įsikūrusi jo patalpose. Ekspozicijos atidarymas sutapo su pirmojo lietuviško kalendoriaus išleidimo 150-osiomis metinėmis. Nuo 2016 m. atsinaujinusioje Kalendorių ekspozicijoje saugoma apie 7 000 skirtingų laikotarpių ir iš skirtingų šalių atkeliavę kalendoriai bei įvairi medžiaga, susijusi su pirmojo lietuviško kalendoriaus autoriumi Laurynu Ivinskiu. Kalendorių ekspozicija nuolat papildoma naujais egzemplioriais.

1987-10-17 atidarytas lankytojams Šiaulių rajono literatūros muziejus Naisiuose, poeto Zigmo Gaidamavičiaus-Gėlės (1894–1912) gimtajame name. Nuo 1992 metų muziejaus išlaikymu ir priežiūra rūpinasi Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centras ir Kultūros skyrius. Kasmet muziejaus fondai pildosi, čia rengiamos nuolatinės ir laikinos ekspozicijas, rengiamos parodos bei

kiti renginiai (minėjimai, koncertai, susitikimai, pristatymai ir kt.). Muziejaus veiklos pagrindinis tikslas – Šiaulių rajono literatūrinio, istorinio, kultūrinio palikimo rinkimas, saugojimas, tyrimas, eksponavimas, publikavimas ir propagavimas, stengiantis palaikyti ir puoselėti nūdienos žmogaus istorinę bei kultūrinę sąmonę.

Muziejus kaupia informaciją apie muziejines vertybes, atspindinčias Šiaulių rajono literatūros istoriją, kultūrą, gamtą, bei informaciją, esančią kituose Lietuvos muziejuose, įstaigose bei privačiuose rinkiniuose. Kartu su švietimo įstaigomis rengia ir vykdo muziejines moksleivių švietimo programas. Muziejaus fondo rinkiniai, atsižvelgiant į muziejinių vertybių išliekamąją vertę, skirstomi į pagrindinį fondą, kuriame sukaupta 7 848 eksponatai ir pagalbinį fondą, kuriame daugiau nei 4 136 eksponatų.

Muziejus sukaupus rinkinius eksponuoja šiose ekspozicijose:

- Šiaulių rajono literatūros istorija XIX a. pab. – XX a. I pusė;
- Šiaulių rajono literatūros istorija XX a. II pusė. – XXI a.;
- Poeto Zigmo Gaidamavičiaus-Gėlės memorialinis kambarys;
- Medalių, skirtų Lietuvos ir užsienio rašytojams bei jų kūrinių personažams, kolekcija.

Šiaulių rajonas garsėja tautodailininkų ir amatininkų veikla. Kuršėnų dvaro ofcinoje, esančioje Kuršėnų miesto pietvakarinėje dalyje, įkurtas Šiaulių rajono savivaldybės etninės kultūros ir tradicinių amatų centras (toliau – Centras), kurio pagrindinis uždavinys – krašto tradicijų, papročių, tradicinių amatų išsaugojimas, atgaivinimas ir perimamumas. Centre teikiamos senųjų amatų edukacinių užsiėmimų ir renginių organizavimo paslaugos. Iš viso Centras jungia 75 tautodailininkus, iš kurių 12 turi tautinio paveldo produktų sertifikatus, dvi tautodailininkės yra sertifikuotos tradicinių amatų meistrės.

Rajone veikianti Šiaulių rajono visuomeninė kultūros taryba teikia siūlymus Šiaulių rajono savivaldybei įgyvendinant Lietuvos kultūros politikos nuostatose numatytus kultūros politikos tikslus (saugoti ir puoselėti nacionalinės ir etninės kultūros tapatumą, skatinti kūrybinę veiklą, plėtoti informacinę visuomenę, sudaryti rajono visuomenei sąlygas dalyvauti kultūroje ir ją vartoti) bei įgyvendinant Šiaulių rajono savivaldybės Leidybos rėmimo programą.

Nuo 2016 m. Šiaulių rajono savivaldybės taryba įsteigė Šiaulių rajono savivaldybės garbės piliečio vardą, kuris gali būti suteikiamas Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių piliečiams už ypatingus nuopelnus ir pastangas bei išskirtinį indėlį į Šiaulių rajono mokslo, švietimo, kultūros, sporto, ekonomikos, socialinio vystymo bei kitas sritis ir aktyvią visuomeninę veiklą. 2017 m. Šiaulių rajono savivaldybės taryba, už svarų indėlį į Šiaulių rajono mokslo, švietimo, kultūros ir meno raidą Šiaulių rajono garbės piliečio vardą suteikė menotyrininkui, habilituotam mokslų daktarui profesoriui Vyteniui Rimkui, kuris buvo pagerbtas 2018 m. švenčiant vasario 16-ąją – Lietuvos valstybės atkūrimo dieną. 2018 m. už nuopelnus įgyvendinant pilietines iniciatyvas, reikšmingus darbus Šiaulių rajono bendruomenės labui Šiaulių rajono garbės piliečio vardas buvo suteiktas Ramūnui Karbauskui, Lietuvos agronomui, verslininkui, politikui, mecenatui.

2017 m. buvo rengiami 2 Nematerialaus kultūros paveldo sąvadaai. „Užgavėnės Kurtuvėnuose“ (parengtas 2017 m.) ir „Puodininkystė Kuršėnų krašte“ (bus baigtas rengti 2018 m.).

2018 m. galutinai parengta ir pristatyta Nematerialaus kultūros paveldo sąvado byla „Užgavėnės Kurtuvėnuose“, kuri įtraukta į nacionalinį sąvadą. Buvo rengiama ir tikslinama Nematerialaus kultūros paveldo sąvado byla „Puodininkystė Kuršėnų krašte“ (bus baigta rengti 2019 m.).

Kultūros skyrius sėkmingai vykdo kultūros ir meno premijų programos įgyvendinimą rajone, kurias yra įsteigusi Šiaulių rajono savivaldybės taryba. Premijų skyrimo tikslas – įvertinti ir paskatinti tolimesnei veiklai Lietuvos ir Šiaulių rajono menininkus, poetus, tautodailininkus, kraštotyrininkus, moksleivius – jaunuosius talentus. Per 2019 m. metus įteiktos 8 premijos (3

rajoninės, 3 respublikinės, 2 regioninės). Kasmet Literatūros muziejuje, Naisiuose, įteikiama respublikinė poeto Zigmo Gaidamavičiaus-Gėlės premija už geriausią metų poezijos debiutą. Rajone teikiamos Savivaldybės skiriamos premijos: respublikinė Lauryno Ivinskio – už geriausią metų kalendorių, rajono Metų kraštotyrininko ir Metų tautodailininko premijos. Kas treji metai rajone teikiama respublikinė Puodžių karaliaus premija. Nuo 2018 m. poeto Stasio Anglickio premija tapo regioninė, kuri bus teikiama jauniems rajono poetams, kalbininko Vytauto Vitkausko premija – jauniems filologams už brandžiausius filologinius kūrinius nuo 2018 m. tapo regionine ir bus teikiama kas dvejus metus. 2014 m. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos įsteigta Šiaulių rajono savivaldybės Metų kultūros darbuotojo premija, kuri skiriama kasmet Šiaulių rajono savivaldybės kultūros darbuotojams už ilgametę, rajonui reikšmingą kultūrinę meninę veiklą ar paskutiniųjų trejų metų pasiekimus profesinėje arba visuomeninėje veikloje, indėlį į kultūros programos įgyvendinimą bei Šiaulių rajono vardo garsinimą Lietuvoje ir užsienyje.

2017 m. Kultūros skyrius inicijavo ir koordinavo Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo programos Šiaulių rajone 2017–2020 metais, patvirtintos Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 21 d. sprendimu Nr. T-37, įgyvendinimą. Programoje numatyta įgyvendinti 30 veiklų 2017–2020 metų laikotarpiui, kurioje daug dėmesio skiriama kultūrinei, istorinei, leidybinei, šviečiamajai veiklai. 2017 m. programos vykdymui skirtos lėšos buvo sėkmingai įsisavintos. Prie Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios vyko 1919–1920 metų Nepriklausomybės kovų Kuršėnų valsčiaus Vyties kryžiaus kavalierių ir 1919–1920 metų Nepriklausomybės kovų Kuršėnų valsčiaus savanorių atminimo lentų iškilmingas atidengimas. Buvo parengtas ir išleistas kalendorius „Lietuvos šimtmečio atspindžiai Šiaulių rajone: 2018 m. kalendorius, skirtas Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui“. Kalendoriuje pateikiamos biogramos, vaizdai apie Šiaulių rajono svarbiausius politinius įvykius bei žymius visuomenės veikėjus pagal jų gimimo datą ir apima laikotarpį nuo atkurtos Lietuvos Nepriklausomybės pradžios (1918 m.) iki šių dienų.

2018 m. programos vykdymui skirtos lėšos buvo sėkmingai įsisavintos. Rajone vyko 1919–1920 metų Nepriklausomybės kovų Kuršėnų valsčiaus savanorių atminimo lentų iškilmingas atidengimas. Buvo parengtas ir išleistas meno atvirukų bloknotas „Lietuva mano atviruke“. Taip pat vyko ir vyksta Atminimo lentelių, skirtų Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio asmenybėms ir įvykiams Šiaulių rajone įamžinti. Įamžintas poeto Stasio Anglickio atminimas Kuršėnuose (Keramikos skulptūra-biustas), pagamintas koplytstulpis, skirtas Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui. 2019 m. iš šiai programai skirtų lėšų rajono seniūnijos pasipuošė naujai pagamintais herbais.

Kultūros skyrius kaupia ir viešina audiovizualinę informaciją apie Šiaulių rajono meno mėgėjų kolektyvų pasiekimus, jų dalyvavimą tarptautiniuose ir nacionaliniuose projektuose, kuria siužetus ir filmus apie istorinę, kultūrinę krašto praeitį, teikia medžiagą interneto svetainėms, saugo vaizdo archyvą, bendradarbiauja su įvairiomis visuomenės informavimo priemonėmis platindamas informaciją apie kultūros ir meno raidą Šiaulių rajone.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Atsižvelgiant į Lietuvos kultūros politikos kaitos gaires, numatančias atnaujinti Lietuvos kultūros politikos modelį, padėsiantį atskleisti, išsaugoti ir plėtoti visuomenės kultūrinį tapatumą ir kūrybinį potencialą, Šiaulių rajono savivaldybės kultūros ir meno plėtotei aktualiausios yra šios kaitos gairės:

1. Ugdyti kultūrinės žmogaus kompetencijas ir kūrybingumą visą jo gyvenimą.
2. Didinti kultūros prieinamumą visoje Lietuvoje.
3. Konceptualiai, kryptingai siekiant ilgalaikių tikslų, skleisti Lietuvos kultūrą užsienyje.

Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių atitikimas Šiaulių rajono savivaldybės kultūros ir meno plėtrai grindžiamas tuo, jog Šiaulių rajone itin aktyviai plėtojama kultūros ir meno veikla, čia

yra suburtas didelis mėgėjų meno kolektyvų bei dalyvių juose skaičius, o tai rodo, kaip numatyta kaitos gairėse, „ryškėjančią aktyviai kuriančio ir dalyvaujančio kultūriniame gyvenime asmens svarbą“. Dėl šios priežasties tikslinga tenkinti rajono kultūrinius poreikius, nuo mažens ugdyti žmogaus gebėjimus dalyvauti kultūriniame gyvenime, užtikrinant tolygią kultūros sklaidą ir jos prieinamumą rajono (ir visos šalies) teritorijoje, taip pat kurti kultūrų dialogą tarp šalių palaikant kultūrų mainus, stiprinant bendradarbiavimo ryšius ir kultūrinį atvirumą tarp valstybių ir jos žmonių.

Atsižvelgiant į Muziejų plėtros strategines kryptis 2015–2020 m., kuriomis yra siekiama muziejų veiklą susieti su visuomenės kultūrinio raštingumo bei pilietinio ugdymo tikslais, kompleksiskai vykdomomis kultūros, ugdymo ir informacijos skleidimo funkcijomis, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausios yra šios strateginės kryptys:

1. Pirmoji strateginė kryptis – kurti muziejuose istorinę savimonę formuojančias, visuomenę pažinimo procese dalyvauti skatinančias bei krašto istoriją ir paveldą reprezentuojančias šiuolaikines ekspozicijas.
2. Antroji strateginė kryptis – stiprinti aktyviais, įtraukiančiais kūrybiniais mokymo ir mokymosi principais pagrįstą edukacinę veiklą muziejuose, kuri sąveikautų su formaliojo ugdymo programomis, neformaliojo ugdymu, savišvieta, mokymusi visą gyvenimą bei atitiktų įvairių visuomenės grupių poreikius ir lūkesčius.
3. Trečioji strateginė kryptis – siekti muziejų rinkinių efektyvesnio kaupimo, apskaitos, saugojimo bei sklaidos visuomenei.
4. Ketvirtoji strateginė kryptis – didinti muziejų teikiamų paslaugų ir kuriamų kultūros produktų pasiekiamumą, kokybę ir konkurencingumą rinkoje.
5. Penktoji strateginė kryptis – skatinti ir planingai įgyvendinti muziejų darbuotojų gebėjimų ugdymą bei kvalifikacijos tobulinimą.

Šių nuostatų įgyvendinimo svarba grindžiama tuo, jog iš šiuolaikinių muziejų yra reikalaujama dinamiškumo, o nuolat besikeičiantys vietos bendruomenės poreikiai kelia muziejams vis didesnius reikalavimus – tikimasi šiuolaikiškų ekspozicijų organizavimo, mokymo(si) aplinkos sukūrimo, veiklos efektyvumo, kokybiško aptarnavimo ir patirties sklaidos.

Atsižvelgiant į Bibliotekų plėtros strategines kryptis 2016–2020 m., kuriomis siekiama skatinti struktūrinį dialogą bibliotekų sistemos ir valstybės valdymo lygmeniu bei užtikrinti sąveikumą ir veiklą suderinamumą, pagrįstą sumanios visuomenės, sumanios ekonomikos ir sumanaus valdymo vertybinėmis nuostatomis, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausios yra šios strateginės kryptys:

1. Pirmoji strateginė kryptis – bibliotekos visuomenės mokymuisi. Jos tikslas – bibliotekose stiprinti gyventojų kultūrinių ir informacinių kompetencijų bei raštingumo ugdymosi veiklas, skatinančias visuomenės narių kūrybingumą, socialinį ir ekonominį veiklumą bei motyvaciją dalyvauti mokymosi visą gyvenimą procese.
2. Antroji strateginė kryptis – bibliotekos visuomenės socialinei–ekonominiai gerovei. Jos tikslas – stiprinti bibliotekų bendruomenės, panaudojant įveikintą bibliotekų infrastruktūrą ir kuriant naujas elektronines paslaugas, skatinančias žinias, verslumą ir inovacijomis grindžiamą socialinę–ekonominę raidą.
3. Trečioji strateginė kryptis – bibliotekos efektyvaus valdymo principus ir visuomenės poreikius atitinkančiai plėtrai. Jos tikslas – tobulinti bibliotekų valdymą, grindžiant jį veiksmingu ir efektyviu veiklų įgyvendinimu, sistemingu darbuotojų kompetencijų tobulinimu ir veiklos rezultatų vertinimu.

Numatytų strateginių kryptų atitikimas ir reikalingumas Šiaulių rajono savivaldybės

viešosios bibliotekos ir jos struktūrinių padalinių veiklos plėtotei grindžiamas tuo, jog bibliotekoje ir jos struktūriniuose padaliniuose vykdoma intensyvi švietėjiška, informacinė, kultūrinė, kraštotyrinė veikla, užtikrinanti bendruomenės informacinį, kultūrinį raštingumą, kūrybingumo ugdymą ir kt. Šiandienos informacijos vartotojų poreikiai itin sparčiai kinta, todėl bibliotekoms svarbu greitai prisitaikyti, savo veikloje pasitelkiant naujausias informacines–komunikacines technologijas, bei tokiu būdu mažinti socialinę atskirtį, skatinti įvairių amžiaus grupių vartotojų dalyvavimą informacinės bendruomenės kūrimo procese bei užtikrinti bibliotekų teikiamų paslaugų kaitą.

SPORTAS

Sportas – tai pagal tam tikras taisykles organizuojama žmonių veikla, derinant fizinius ir intelektualinius gebėjimus, skirta varžymuisi, laisvalaikio praleidimui, įvairių įgūdžių lavinimui, o taip pat pasiruošimas šiai veiklai ir to pasiruošimo metu atsirandantys tarpusavio santykiai. Sportu siekiama varžytis, gerinti sveikatą, gauti moralinį ir materialinį pasitenkinimą.

Lietuvos sporto informacijos centro duomenimis, 2018–2019 m. Savivaldybėje sportuojančių skaičius nežymiai didėjo (atitinkamai nuo 1 812 iki 1 832 asmenų). Varžybų skaičius tuo pačiu laikotarpiu taip pat nežymiai padidėjo (nuo 270 iki 277), o juose dalyvavusių asmenų skaičius didėjo (atitinkamai nuo 11 420 iki 11 763 asmenų). Organizuojamų ir vykdomų „Sportas visiems“ renginių, t. y. mėgėjų sporto varžybų, sporto festivalių, švenčių, konkursų ir kitų visapusiško ugdymo priemonių skaičius sumažėjo nuo 110 iki 105, tačiau dalyvių skaičius išaugo 1,6 proc. (nuo 9 688 iki 9 843).

2019 m. rugsėjo 1 d. duomenimis, Savivaldybės teritorijoje veikia 28 sporto organizacijos.

Lietuvos sporto statistikos metraščio duomenimis, 2018–2019 m. sporto statinių skaičius Savivaldybėje nepakito: 21 stadionas, 28 salės (6 didesnės kaip 15 m x 30 m, 11–24 m x 12 m, 11 – kitos), 3 žirginio sporto maniežai, 32 krepšinio, 11 tinklinio, 2 rankinio, 2 teniso, 3 universalios dirbtinės dangos sporto aikštelės, 4 futbolo stadionai.

Įvairiose sporto organizacijose plėtojamos 21 sporto šakos. Veikia Šiaulių r. Kuršėnų sporto mokykla, kurioje, 2019 m. spalio 1 d. duomenimis, sportavo 362 vaikų. Šioje mokykloje propaguojamos 7 sporto šakos (dziudo, futbolas, graikų-romėnų imtynės, kiokušin karatė, krepšinis, lengvoji atletika, žirginis sportas). Sportininkai garsina Savivaldybę šalies ir tarptautinėse varžybose. 2019 m. Šiaulių r. Kuršėnų sporto mokyklos mokiniai iškovojo 52 aukso, 35 sidabro ir 52 bronzos medalius įvairių sporto šakų ir amžiaus Lietuvos čempionatuose, pirmenybėse bei žaidynėse.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 m. plėtros programą, kurios viena pagrindinių įgyvendinimo sąlygų – sveikatos priežiūros sektoriaus lyderystė ir kitų sektorių įsitraukimas, Savivaldybei aktualus yra šis programos tikslas – stiprinti fizinę ir psichinę sveikatą – formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą, skatinti sveikatos raštingumą.

Šis Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 m. plėtros programos tikslas svarbus tuo, jog numato didinti gyventojų fizinį aktyvumą ir sudaryti jiems sąlygas būti fiziškai aktyviems visose gyvenimo srityse. Savivaldybėje gyventojų fizinis aktyvumas yra nedidelis, todėl, siekiant didinti bendruomenės sąmoningumą, reikia propaguoti sveikos gyvensenos idėjas, būtina informuoti visas gyventojų grupes apie fizinio aktyvumo naudą sveikatai, skatinti rinktis adekvatų fizinį aktyvumą, mažinantį laiką, leidžiamą nejudant, skatinti vaikų ir paauglių bei vyresnio amžiaus asmenų fizinį aktyvumą, taip pat kurti, atnaujinti ir plėtoti saugią sporto ir fizinės veiklos infrastruktūrą, gerinti jos visuotinį prieinamumą, artinti ją prie gyvenamosios vietos ir kt.

Įgyvendinant 2011–2020 m. Valstybinės sporto plėtros strategiją, numatančią sudaryti sąlygas visų Lietuvos socialinių grupių įtraukimui į sporto veiklą, tokiu būdu sprendžiant itin svarbius visuomenės sanglaudos, gyvenimo kokybės gerinimo, gyventojų sveikatos ir sveikos gyvensenos, didesnio darbingumo, laisvalaikio užimtumo uždavinius ir kartu sukuriant socialinį pagrindą, reikalingą didelio meistriškumo sportininkų rengimo sistemos funkcionavimui, Šiaulių rajono savivaldybei aktualūs šie yra plėtros strategijos tikslai:

1. Sistemingai didinti visuomenės supratimą, kad fizinis aktyvumas, sportavimas yra darnios asmenybės prielaida ir visuotinė vertybė.

2. Sukurti ir tobulinti horizontalią sporto viešojo administravimo struktūrą, apimančią daugelį valstybės valdymo sričių ir savivaldybių institucijas, struktūrą, kuri sudarytų sąlygas plėtoti bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis sporto organizacijomis ir privačiu sporto veiklos sektoriumi.

3. Plėtoti sporto srities žmogiškuosius išteklius, kad jie būtų pakankami tarpinstitucinėms socialinėms programoms įgyvendinti (didėjančiam sporto vaidmeniui visuomenėje užtikrinti).

4. Sukurti ir (arba) atnaujinti sporto infrastruktūrą, kad ji būtų tolygiai išplėta visuose Lietuvos regionuose, prieinama kiekvienam gyventojui jo aplinkoje ir sudarytų tinkamas sportavimo sąlygas įvairaus amžiaus žmonėms, neįgaliesiems, mėgėjams ir didelio meistriškumo sportininkams.

Savivaldybėje sporto organizacijų, sporto renginių dalyvių bei sportuojančiųjų skaičiaus rodo nepakankamą susidomėjimą sportu ne tik kaip sveikatos užtikrinimo, bet ir kaip laisvalaikio praleidimo veikla. Siekiant efektyvių rezultatų ugdant sveiką, aktyvų sportą propaguojančią vietos bendruomenę, tikslinga stiprinti sveikos gyvensenos propagavimo sistemą Savivaldybėje, taip pat kurti tarptautinio bendradarbiavimo sporto veiklose sistemą, didinti gyventojų, lankančių sporto įstaigas ir organizacijas, skaičių, skatinti įvairių sporto šakų, įskaitant mėgėjų ir profesionalų sportą, sąveiką, stiprinti institucijų, viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimą sporto srityje, visapusiškai tobulinti sporto specialistų rengimo sistemą, atnaujinti sporto infrastruktūrą ją pritaikant sportuojančiųjų poreikiams ir kt.

JAUNIMAS IR JAUNIMO POLITIKA

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019 metų pabaigoje Šiaulių rajono savivaldybėje gyveno 7 869 jauni (14–29 m.) žmonės. Jaunų žmonių skaičius nuo 2018 m. sumažėjo 1,4 proc. Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2019 m. gruodžio mėn. duomenimis vidutinis metinis jaunų bedarbių skaičius buvo 346,9 ir sudarė 4,9 proc., lyginant su darbingo amžiaus gyventojais.

Šiaulių rajono savivaldybėje jaunimo politiką formuoja Šiaulių rajono savivaldybės taryba ir administracija dalyvaujant Jaunimo reikalų tarybai ir jaunimo reikalų koordinatoriui. Jaunimo reikalų taryba (JRT) buvo įkurta 1999 m. Ši taryba – visuomeninė patariančioji institucija, vadovaujantis lygybės principu sudaroma iš savivaldybės administracijos ir (ar) savivaldybės tarybos ir savivaldybės teritorijoje veikiančių savivaldybės jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų. JRT nagrinėja su jaunimo politika savivaldybėje susijusius klausimus ir teikia savivaldybės institucijoms ir įstaigoms pasiūlymus dėl jaunimo politikos, jos įgyvendinimo, jaunimo politikos įgyvendinimo priemonių finansavimo prioritetų savivaldybėje, su jaunimo politikos įgyvendinimu savivaldybėje susijusių teisės aktų projektų. Jaunimo reikalų koordinatorius yra tarpininkas tarp savivaldybės politikų, tarnautojų ir jaunimo, padedantis savivaldybei formuoti jaunimo politiką:

- rengia ir įgyvendina savivaldybėje įgyvendinamas jaunimo politikos programas ir priemones;
- analizuoja jaunimo, jaunimo organizacijų ir su jaunimu dirbančių organizacijų padėtį savivaldybėje;
- plėtoja savivaldybės institucijų ir įstaigų, dirbančių jaunimo politikos srityje, bendradarbiavimą;
- palaiko ryšius su užsienio lietuvių jaunimo organizacijomis;
- konsultuoja jaunus žmones, koordinuoja ir rengis teisės aktus, susijusius su jaunimo politika savivaldybėje.

Šiaulių rajono savivaldybė, bendradarbiaudama su įvairiomis įstaigomis ir organizacijomis, daug dėmesio skiria jaunimo užimtumo, aktyvumo didinimui.

Atviras Šiaulių rajono jaunimo centras 2015 metais gavo finansavimą iš Lietuvos

Respublikos ir Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo programos LT05 „Rizikos grupės vaikai ir jaunimas“ įgyvendinti projektą „Atviro Šiaulių rajono jaunimo centro infrastruktūros ir paslaugų modernizavimas“. Projektas baigtas 2016 m. Jaunimas džiaugiasi atnaujintomis patalpomis, nupirkta nauja įranga. Atviras Šiaulių rajono jaunimo centras sulaukia tarptautinių vizitų, kurių metu yra pristatoma jaunimo centro veikla, infrastruktūra. Taip pat centro vadovai sulaukia svečių ir iš kitų Lietuvos savivaldybių. Dalintis patirtimi atvyksta įvairūs Lietuvos jaunimo centrai.

Pažymėtina, jog Šiaulių rajono savivaldybė, siekdama visapusiškos jaunimo integracijos į visuomenę, aktyviai vykdo mobilųjį darbą su jaunimu kaimiškose vietovėse. Mobilusis darbas su jaunimu vykdomas Gilvyčiuose, Varputėnuose, Žarėnuose, Šakynoje, Gruzdziuose. 2019 metais pradėtas vykdyti ir Verbūnuose. Esant poreikiui vykstama ir į kitas vietas.

Jaunimo užimtumą, sprendžiant jaunimui aktualius klausimus, vykdo Kuršėnų mokinių savivaldų informavimo centras, kuris į savo veiklą įtraukia Šiaulių rajono mokyklų savivaldų atstovus. Organizuojami Vadovų klubai, atstovaujamas Šiaulių rajonas Lietuvos moksleivių sąjungos organizuojamose asamblėjose ir forumuose.

Asociacija „Šiaulių rajono jaunų tėvų bendruomenė“ aktyviai dalyvaudama projektinėje veikloje prisideda prie Šiaulių rajono laisvalaikio infrastruktūros gerinimo jaunoms šeimoms. Įkurtos dvi laisvalaikio zonos Kuršėnų mieste, skirtos aktyvinti vaikų laisvalaikį (vaikų žaidimo aikštelės) ir kurdami kartų bendrystę pastatė lauko sportinius treniruoklius.

Organizacijos veikloje dalyvauja net keletas Kuršėnų miesto seniūnaičių. Organizacija aktyviai reaguoja į miesto problemas, nelieta abejingi joms. Dažnu atveju ne tik dalyvauja diskusijose, kurias organizuoja administracija, bet patys inicijuoja ir kviečia sprendimų priėmėjus diskutuoti, ieškoti sprendimo būdų. Taip pat organizuoja viešas akcijas (Kuršėnų miesto perėjį, kurios turi didelę reikšmę vietos gyventojams).

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Nacionalinę jaunimo politikos 2011–2019 m. plėtros programą, kuria siekiama sukurti palankią aplinką (sąlygas) jauno žmogaus vertingam gyvenimui ir saviraiškai Lietuvoje, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie plėtros programos tikslai:

1. Užtikrinti įvairius jaunimo poreikius atitinkančią socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą.
2. Ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką, brandžią, kultūringą ir kūrybingą jauno žmogaus, gebančio būti aktyvia įvairialypės visuomenės dalimi, asmenybę.
3. Išplėtoti ir koordinuoti darbo su jaunimu sistemą ir užtikrinti jaunimo užimtumo infrastruktūros plėtrą.
4. Sudaryti palankias sąlygas nuosekliai ir kokybiškai jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai, siekiant aktyvesnio jaunimo į(si)traukimo į organizuotą veiklą.
5. Užtikrinti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą plėtojant darnią, faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką.

Šiaulių rajono savivaldybėje jaunų žmonių skaičius mažėja. Jaunų žmonių mažėjimo pagrindine priežastimi tampa spartūs emigracijos procesai, kuriuos sukelia nepakankamas jaunimo užimtumas, negebėjimas užtikrinti jauno žmogaus tobulėjimo galimybių (profesinio orientavimo stoka), menkos verslo kūrimo perspektyvos ir pan. Siekiant garantuoti visapusišką jaunimo tobulėjimą Šiaulių rajone, būtina skatinti šios amžiaus grupės ekonominį ir socialinį verslumą, sudaryti sąlygas įgytų gebėjimų pritaikymui vietos bendruomenės poreikiams, skatinti jaunimo kūrybiškumą ugdant jų pilietiskumą, plėtoti jaunimo laisvalaikio ir užimtumo infrastruktūrą, darbo su jaunimu veiklas, skatinti aktyvų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų dalyvavimą jaunimo politikoje ir kt.

Įgyvendinant Užimtumo didinimo 2014–2020 m. programą, kuria siekiama pasiekti kuo didesnę gyventojų užimtumą, kad kiekvienas gyventojas galėtų rasti turimą kvalifikaciją atitinkantį darbą ir užsitikrinti tinkamą pragyvenimo lygį, Šiaulių rajono savivaldybei jaunimo politikos srityje aktualiausi yra šie plėtros programos tikslai:

1. Didinti darbo jėgos kvalifikacijos atitiktį darbo rinkos reikmėms.
2. Laisvus darbo išteklius integruoti į darbo rinką ir joje išlaikyti.

Jaunimas laikytinas itin pažeidžiama visuomenės grupe, dėl nepakankamų profesinių įgūdžių ir darbo patirties stokos susiduriančia su integracijos į darbo rinką problemomis. Siekiant didinti jaunimo integracijos į darbo rinką galimybes Šiaulių rajone vykdomas projektas „JUDAM“, finansuojamas Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kurio tikslas sugrąžinti jaunimą į darbo rinką ar švietimo sistemą. Svarbu modernizuoti profesinį mokymą, tobulinti studijų turinį ir procesą. Siektina, kad studijų ir mokymo programų pasiūla jaunimui (ir suaugusiesiems) atitiktų darbdavių ir regiono bei savivaldybės ūkio poreikius. Be to, būtina užtikrinti greitą ir tvarų jaunimo perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, skatinti jaunuolių savarankišką darbą ir remti jaunimo verslo kūrimo iniciatyvas, norint, kad jaunimas liktų gyventi ir dirbti rajone.

Įgyvendinant Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinis tikslas – bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį sėkminga, skatinimas, Šiaulių rajono savivaldybei jaunimo politikos srityje aktualiausi yra šie pažangos strategijos užmojai:

Sumani visuomenė – laiminga visuomenė, kuri yra kiekvieno piliečio idėjoms [kūrybingumas], naujovėms ir iššūkiams atvira [atvirumas], solidari, savivaldi ir politiškai brandi [atsakomybė].

Skatinant Šiaulių rajono savivaldybės jaunimą prisidėti prie sumanios visuomenės kūrimo iniciatyvų, tikslinga įvertinti jaunimo gebėjimą prisitaikyti prie visuomenėje vykstančių pokyčių, plėtoti jaunimo pilietiškumo ir kūrybingumo idėjas. Veiklios visuomenės formavimui didelę įtaką turi jaunuolių dalyvavimas bendruomenės gyvenime, visuomeninių organizacijų, savanorystės veiklose ir pan. Atsižvelgiant į šias iniciatyvas, būtina aktyviau įtraukti jaunimą į visuomeninį gyvenimą, skatinti nevyriausybinių bei kitų su jaunimu dirbančių organizacijų plėtotę.

VIEŠASIS SAUGUMAS

2019 m. Šiaulių rajono savivaldybėje užregistruotos 555 nusikalstamos veikos, kurių didžiąją dalį sudarė nusikalstamos veikos dėl fizinio skausmo sukėlimo ar nežymaus sveikatos sutrikdymo (LR BK 140 str.) (29,5 proc.). Nusikalstamumas 100 000-ių gyventojų Šiaulių rajono savivaldybėje 2019 m. – 1632 nusikalstamos veikos.

2019 m. ištirtos 14 nusikalstamos veikos, nepilnamečių įvykdytos Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje (2014 m. – 31, 2015 m. – 24, 2016 m. – 35, 2017 m. – 22, 2018 m. – 25).

2019 m. buvo ištirta 418 nusikalstama veika, įvykdyta Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje.

Nusikaltimų ištirimo rodikliai 2018 m. Šiaulių rajono savivaldybėje buvo aukštesni nei šalyje (75,3 proc., kai 2018 m. buvo 52,4 proc.).

2019 m. Šiaulių rajono savivaldybėje buvo užregistruoti 215 gaisrai, kuriuose 7 asmenys buvo traumuoti. Atlikus gaisrų analizę, galima pastebėti, kad didžiausias gaisrų skaičius yra individualių namų sektoriuje (44 gaisrai) ir atvirose teritorijose (96 gaisrai).

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Viešojo saugumo plėtros 2015–2025 m. programą, kurios strateginis tikslas – siekti, kad Lietuva taptų saugesne valstybe, gebančia veiksmingai apsaugoti pagrindines žmogaus teises bei laisves ir

užtikrinti viešąjį saugumą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos aspektai:

1. Sukurti gyvenamąją aplinką, apsaugotą nuo nusikalstamų veikų.
2. Sukurti aplinką, nepalankią organizuotam nusikalstamumui ir sunkiems bei labai sunkiems nusikaltimams vykdyti, ir mažinti sunkių ir labai sunkių, taip pat ONG daromų nusikaltimų žalą visuomenei.
3. Sustiprinti apsaugą nuo gaisrų, ekstremaliųjų įvykių bei situacijų ir užtikrinti kvalifikuotą pagalbą gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai.
4. Didinti teisėsaugos institucijų ir kitų valstybės įstaigų, kurioms pavesti su viešojo saugumo stiprinimu tiesiogiai susiję uždaviniai, veiklos veiksmingumą.

Šiaulių rajono savivaldybėje nusikaltimų prevencija yra užtikrinama efektyviai – gyventojų saugumu rūpinasi Šiaulių miesto ir rajono policijos komisariatas, mažėja nusikalstamų veikų skaičius, auga ištirtų nusikalstamų veikų dalis. Siekiant ir ateityje užtikrinti nusikalstamumo mažėjimą rajone, būtina plėsti ir stiprinti savivaldybės, teisėsaugos institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir privataus sektoriaus vaidmenį ir bendradarbiavimą kuriant saugią gyvenamąją aplinką bei didinant nusikaltimų prevencijos veiksmingumą, mažinti smurto mastą, stiprinti teisėsaugos institucijų atsaką sunkių ir labai sunkių nusikaltimų organizatoriams, vykdytojams, kitiems bendrininkams, didinti teisėsaugos institucijų ir kitų rajono įstaigų veiklos veiksmingumą ir pan. Atsižvelgiant į augantį gaisrų skaičių, svarbu sustiprinti apsaugą nuo gaisrų, ekstremaliųjų įvykių bei situacijų ir užtikrinti kvalifikuotą pagalbą gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai.

Įgyvendinant Valstybinę smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 m. programą, kurios paskirtis – užtikrinti smurto artimoje aplinkoje prevenciją ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims teikimą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Plačiau supažindinti visuomenę su įvairiomis smurto apraiškomis, jo padariniais ir būtinybe užkirsti jam kelią, ugdyti nepakantumą smurtiniam elgesiui.
2. Tobulinti kompleksinės pagalbos teikimo smurtą patyrusiems asmenims mechanizmą, pagrįstą valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, kitų įstaigų, organizacijų ir visuomenės bendradarbiavimu.

Valstybinės smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 m. programos tikslų aktualumą pagrindžia tai, jog smurtas artimoje aplinkoje vis dar yra toleruojamas. Dėl šios priežasties labai svarbu siekti, kad visuomenė (taip pat ir vietos bendruomenė) geriau atpažintų smurtą artimoje aplinkoje, gautų daugiau informacijos apie smurto artimoje aplinkoje žalą, prevenciją, pagalbą jį patyrusiems, bausmes už jo naudojimą, taip pat smurtinio elgesio keitimą bei taptų jam nepakanti. Be to, svarbu tobulinti specialistų, dirbančių su smurtą patyrusiais asmenimis, kvalifikaciją, užtikrinti, kad žmogiškieji ištekliai būtų naudojami veiksmingai. Svarbu, kad smurtą patyrę asmenys, naudodamiesi savivaldybėje veikiančia infrastruktūra, galėtų kuo skubiau gauti prieinamą ir kvalifikuotą pagalbą.

Įgyvendinant Saugios savivaldybės koncepciją, kurios tikslas – užtikrinti ir palaikyti saugią aplinką šalies savivaldybėse, Šiaulių rajono savivaldybei aktualus yra pagrindinis koncepcijos tikslas:

1. Didinti gyventojų saugumą.

Siekiant užsibrėžto tikslo įgyvendinimo, tikslinga didinti Šiaulių rajono savivaldybės vaidmenį stiprinant gyventojų saugumą ir šios srities gebėjimus, kompleksiskai ir planingai plėtoti savivaldybės veiklą, skirtą gyventojų saugumui stiprinti, atsižvelgiant į tam tikrų savivaldybės bendruomenių poreikius ir interesus, gyventojų saugumo būklę ir kitą savivaldybės specifiką, plačiau informuoti gyventojus saugumo klausimais, diegti jiems saugios gyvensenos pagrindus, didinti gyvenamųjų vietovių bendruomenių vaidmenį kuriant saugią aplinką, skatinti jų aktyvumą ir

savanorystę šioje srityje. Taip pat būtina plėsti gyventojų informavimo ir perspėjimo sistemą įvykus ekstremaliems įvykiams ar situacijoms.

TECHNOLOGINIAI VEIKSNIAI

Informacinės visuomenės plėtra yra vienas svarbiausių pažangos veiksnių. Atnaujinant turimus informacinius išteklius, gerėja viešojo valdymo kokybė ir prieinamumas, pasitelkus įvairius elektroninius įrankius ir paslaugas, darbas tampa paprastesnis ir sklandesnis. Spartus informacinių technologijų vystymasis skatina naujų technologijų, modernių informacijos sistemų diegimą, o jų svarba yra labai didelė.

Šiaulių rajono savivaldybės administracijos informacija apie savivaldybės vadovų, administracijos veiklą, atskirų savivaldybės administracijos skyrių duomenys, aktuali gyventojams ir bendruomenei informacija, naujienos ir kt., skelbiama savivaldybės interneto svetainėje <https://www.siauliuraj.lt/>, Tarybos posėdžiai tiesiogiai transliuojami portale www.youtube.com, kaupiamas posėdžių vaizdo įrašų archyvas. Šiaulių rajono savivaldybėje aktyviai vykdomi informacinių technologijų plėtros projektai, diegiama ir plėtojama elektroninės demokratijos, elektroninių paslaugų sistema ir kt. Didelis dėmesys skiriamas naujos 5G ryšio technologijos panaudojimo galimybėms, elektroninių dokumentų naudojimo plėtrai, neįgaliųjų atskirties mažinimui, duomenų atvėrimui.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinė idėja – bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį sėkminga, skleidimas, Šiaulių rajono savivaldybei technologinės plėtros ir efektyvaus valdymo srityje aktualiausi yra šie pažangos strategijos užmojai:

Sumanus valdymas – atviras ir skatinantis dalyvauti [**atvirumas**], rezultatyvus, atitinkantis visuomenės poreikius ir užtikrinantis geros kokybės paslaugas valdymas [**atsakomybė**], kompetentinga ir priimanti kryptingus strateginius sprendimus valdžia [**kūrybingumas**].

Siekiant sumanaus valdymo iniciatyvos įgyvendinimo Šiaulių rajono savivaldybėje, tikslinga skatinti į veiklos rezultatus ir efektyvumą nukreiptą valdymo kultūrą, grindžiamą bendruomenės poreikių tenkinimu. Viešojo informacija turėtų būti pateikiama suprantamai ir aiškiai, o valdžia – įsipareigoti paslaugų, gyvenamosios aplinkos ir kitais klausimais nuolat informuoti bendruomenę, verslą, nevyriausybines organizacijas, bei su jais turėtų tartis. Viešųjų paslaugų teikimo mastas turi atitikti visuomenės lūkesčius, būti lengvai prieinamas visiems bendruomenės nariams. Taip pat svarbu ugdyti ir valdžios strateginės lyderystės gebėjimus, užtikrinti, kad strateginiai sprendimai būtų priimami bendradarbiaujant ir siekiant plataus sutarimo.

Igyvendinant Valstybinę moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 m. programą, kurios strateginis tikslas – nuosekliai, kompleksiskai ir sistemingai visose srityse skatinti moterų ir vyrų lygybę, šalinti moterų ir vyrų padėties skirtumus, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Siekti subalansuoto moterų ir vyrų dalyvavimo priimant sprendimus ir einant aukščiausias pareigas.
2. Didinti moterų ir vyrų lygybės institucinių mechanizmų efektyvumą.

Siekiant užsibrėžtų tikslų įgyvendinimo Šiaulių rajono savivaldybėje, būtina užtikrinti, jog priimant svarbius, su valdymu susijusius, sprendimus lygiomis teisėmis dalyvautų tiek vyrai, tiek moterys, ir abiejų lyčių interesams būtų vienodai atstovaujama. Subalansuotas abiejų lyčių atstovavimas priimant sprendimus yra moterų ir vyrų tikslų ir interesų įgyvendinimo priemonė bei svarbi moterų ir vyrų lygybės įgyvendinimo sąlyga. Taip pat svarbu didinti valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, bei kitų darbuotojų gebėjimus integruoti lyčių aspektą, rengti ir platinti pagal lytį suskirstytą statistiką.

VIDINĖS APLINKOS ANALIZĖ

Šiaulių rajono savivaldybė savo veiklą organizuoja vadovaudamasi LR vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymais ir teisės aktais bei vidaus dokumentais: Šiaulių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Šiaulių rajono savivaldybės administracijos nuostatais ir kitais savivaldos institucijų veiklą reglamentuojančiais dokumentais.

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Šiaulių rajono savivaldybės atstovaujamoji institucija yra taryba, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas, vykdomoji institucija – administracijos direktorius, administracijos direktoriaus pavaduotojai, turintys viešojo administravimo teises ir pareigas. Šios Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teisės įgyvendinimą.

Savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės vykdomoji institucija (vykdomosios institucijos), kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys.

Šiaulių rajono savivaldybės taryba susideda iš įstatymų nustatyta tvarka demokratiškai išrinktų Savivaldybės bendruomenės atstovų – 25 Savivaldybės tarybos narių. Savivaldybėje sudaryti 6 Šiaulių rajono savivaldybės tarybos komitetai: Biudžeto, finansų ir valdymo komitetas; Kaimo reikalų ir ekologijos komitetas; Komunalinio ir vietinio ūkio komitetas; Kontrolės komitetas; Sveikatos ir socialinių reikalų komitetas; Švietimo, kultūros ir sporto komitetas.

Šiaulių rajono savivaldybės administracijos struktūra:

- Administracijos filialai: Bubių seniūnija, Ginkūnų seniūnija, Gruzdžių seniūnija, Kairių seniūnija, Kuršėnų kaimiškoji seniūnija, Kuršėnų miesto seniūnija, Kužių seniūnija, Meškuičių seniūnija, Raudėnų seniūnija, Šakynos seniūnija, Šiaulių kaimiškoji seniūnija;
- Administracijos struktūriniai padaliniai: Savivaldybės centralizuoto vidaus audito tarnyba, Aplinkos apsaugos skyrius, Architektūros ir paveldosaugos skyrius, Bendrųjų reikalų skyrius, Buhalterinės apskaitos skyrius, Civilinės metrikacijos ir archyvo skyrius, Ekonomikos ir verslo plėtros skyrius, Finansų skyrius, Informacinių technologijų skyrius, Investicijų ir projektų

valdymo skyrius, Kultūros skyrius, Teisės ir personalo administravimo skyrius, Savivaldybės gydytojas, Socialinės paramos skyrius, jaunimo reikalų koordinatorius, Švietimo ir sporto skyrius, Turto valdymo skyrius, Ūkio ir transporto skyrius, Viešųjų pirkimų skyrius, vyriausiasis specialistas (tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius), Žemės ūkio skyrius.

ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

2020 m. sausio 1 d. duomenimis, Šiaulių rajono savivaldybės administracijoje buvo 235 pareigybės, iš jų – 2 politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai, 90 valstybės karjeros tarnautojų, 143 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis.

Kadangi kasmet didėja reikalavimai viešojo administravimo institucijoms, labai svarbus kvalifikacijos tobulinimas. Administracijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų mokymus pagal metinį mokymo planą organizuoja Teisės ir personalo administravimo skyrius. 2019 metais buvo suorganizuoti 6 seminarai valstybės tarnautojams ir darbuotojams, kuriuose dalyvavo 182 dalyviai; 2 seminarai specialistams socialiniam darbui, kuriuose dalyvavo 29 dalyviai. 2019 m. kvalifikaciją tobulino 62 Savivaldybės administracijos valstybės karjeros tarnautojai. 2019 metais buvo suorganizuotas 1 seminaras naujai išrinktiems seniūnaičiams, kuriame dalyvavo 36 seniūnaičiai.

PLANAVIMO SISTEMA

Savivaldybės veiklos planavimas pagal veiklos rezultatų pasiekimo trukmę yra suskirstytas į tris kategorijas: ilgos trukmės (septynių–dešimties metų) – Šiaulių rajono savivaldybės strateginis plėtros planas; vidutinės trukmės (trejų metų) – Šiaulių rajono savivaldybės strateginis veiklos planas; trumpojo laikotarpio (vienų metų) – Šiaulių rajono savivaldybės biudžetas.

Šiaulių rajono savivaldybės strateginis plėtros planas 2017–2023 m. patvirtintas Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. lapkričio 15 d. sprendimu Nr. T-298. Kiekvienais metais Šiaulių rajono savivaldybė rengia veiklos planą trejiems metams ir savivaldybės biudžetą vieniems metams.

Šiaulių rajono savivaldybėje strateginio planavimo procesai vykdomi vadovaujantis Strateginio planavimo savivaldybėje rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 15 d. nutarimu Nr. 1435, bei Strateginio planavimo Šiaulių rajono savivaldybėje organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2019 m. gruodžio 17 d. sprendimu Nr. T-363, nuostatomis.

FINANSINIAI IŠTEKLIAI

2020 m. Savivaldybės biudžeto pajamos sudarys 44436030 Eur, iš jų 24070000 Eur (54,2 proc.) pajamos iš mokesčių, 14788712 Eur (33,3 proc.) valstybės biudžeto dotacijos, 2543262 Eur (5,7 proc.) kitos pajamos, 134356 Eur (0,3 proc.) ES lėšos neformaliajam vaikų švietimui, Europos Sąjungos (toliau – ES) finansinės paramos lėšos (einamųjų metų) 2849700 Eur (6,4 proc.) ir 50000 Eur (0,1 proc.) materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamos.

Savivaldybės 2019 metų laisvas lėšų likutis 2020 metams yra 2105043 Eur (2019 metams nepanaudotas lėšų likutis buvo 839409 Eur), iš jų: tikslinės lėšos 330672 Eur (41165 Eur Aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšos, 39474 Eur biudžetinių įstaigų pajamos už teikiamas paslaugas, 73880 Eur pajamos už parduotus sklypus, 77022 Eur socialinių būstų nuomos ir pardavimo lėšos, 97705 Eur pajamos už komunalinių atliekų surinkimą, 1426 Eur specialios tikslinės dotacijos projektų finansavimui), 1774371 Eur biudžeto lėšos.

2020 m. planuojamos biudžeto pajamos, palyginus su 2019 metų patikslintu biudžetu (42945991 Eur), didėja 3,5 proc. arba 1490039 Eur. 2020 m. planuojamos pajamos (44436030 Eur), palyginus su 2019 m. faktiškai gautomis pajamomis (44365153 Eur), didėja 70877

Eur (šis dydis gali keistis skyrus lėšų Vyriausybės priimtiems sprendimams vykdyti, Susisiekimo ministerijai ir Lietuvos automobilių kelių direkcijai prie Susisiekimo ministerijos patvirtinus Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų paskirstymą savivaldybėms).

2 lentelė. Šiaulių rajono savivaldybės asignavimų struktūra

Programos kodas ir pavadinimas	2019 m.		2020 m.	
	Eur	%	Eur	%
01 Savivaldybės veiklos ir saugios aplinkos užtikrinimo programa	7309247	15,93	7926661	17,03
04 Ekonominės plėtros, visuomeninių iniciatyvų skatinimo, turizmo ir žemės ūkio plėtros programa	95900	0,21	105900	0,23
05 Projektų finansavimo programa	5901960	12,87	5662649	12,17
06 Seniūnijų veiklos programa	1164691	2,54	1301752	2,80
10 Komunalinio ūkio plėtros, savivaldybės turto valdymo, vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūros ir plėtros programa	6459318	14,08	4610642	9,91
12 Švietimo ir sporto veiklos programa	16854455	36,75	18143161	38,98
13 Kultūros plėtros programa	1672104	3,64	1956299	4,20
14 Aplinkos apsaugos programa	1489777	3,25	1598871	3,43
16 Socialinės paramos, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros programa	4919948	10,73	5235138	11,25
Iš viso	45867400	100	46541073	100

2020 metų planuojami asignavimai Savivaldybės programų vykdymui 673673 Eur didesni už 2019 metų asignavimus. Žymiausiai planuojami asignavimai didėja Švietimo ir sporto veiklos programai 1288706 Eur, Savivaldybės veiklos ir saugios aplinkos užtikrinimo programai 617414 Eur, Socialinės paramos, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros programai 315190 Eur, Kultūros plėtros programai 284195 Eur, mažėja – Komunalinio ūkio plėtros, savivaldybės turto valdymo, vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūros ir plėtros programai 1848676 Eur, Projektų finansavimo programai 239311 Eur.

RYŠIŲ SISTEMA, INFORMACINĖS IR KOMUNIKAVIMO SISTEMOS

Šiaulių rajono savivaldybės administracija kompleksiskai plėtoja informacinę sistemą – savivaldybės darbo modernizavimą bei elektroninių paslaugų plėtrą. Nuolat diegiamos ir atnaujinamos savivaldybės veiklos procesus supaprastinančios, modernizuojančios informacinės sistemos. Sparti informacinių technologijų plėtotė skatina naujų technologijų diegimą, o vystantis telekomunikacinėms technologijoms didėja jomis besinaudojančių gyventojų dalis, plečiasi naujų technologijų panaudojimo sritys. Savivaldybėje veikia Elektroninių paslaugų informacinė sistema, kurioje yra 39 elektroninės paslaugos. Taip pat veikia elektroninės demokratijos paslaugos, vaizdo stebėjimo sistemos, el. registracija į vaikų darželius.

Savivaldybė rengiasi informacinių technologijų infrastruktūros ir informacinių sistemų atnaujinimams:

1. Dokumentų valdymo informacinės sistemos plėtra kultūros įstaigose.
2. Kibernetinio saugumo užtikrinimas.
3. Elektroninės demokratijos IS atnaujinimas.
4. Svetainės www.siauliuraj.lt pritaikymas mobiliems įrenginiams ir neįgaliesiems.

VIDAUS DARBO KONTROLĖ

Vadovaujantis Šiaulių rajono savivaldybės administracijos nuostatais, patvirtintais Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 21 d. sprendimu Nr. T-60, Administracijos padalinių veiklą kontroliuoja Administracijos direktorius. Už vidaus kontrolės, apimančios visus vidaus kontrolės elementus, sukūrimą, jos veikimą ir tobulinimą atsako Administracijos direktorius. Administracijos padalinių vadovai, vykdanys reguliarią veiklos sričių valdymo ir priežiūros veiklą

pagal pavestas funkcijas, prižiūri vidaus kontrolės įgyvendinimą ir jos atitiktį nustatytai vidaus kontrolės politikai.

Vidaus auditą Administracijoje ir jos reguliavimo sričiai priskirtose viešąsias paslaugas teikiančiose įstaigose sistemingai atlieka Centralizuoto vidaus audito tarnyba bei kiti kontrolės subjektai įstatymų nustatyta tvarka. Savivaldybės centralizuoto vidaus audito tarnyba, atlikdama Savivaldybės administracijos, savivaldybei pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vidaus auditus, vertina vidaus kontrolę, rengia vidaus audito ataskaitas, kuriose teikia išvadas ir rekomendacijas dėl vidaus kontrolės tobulinimo, konsultuoja vidaus kontrolės klausimais. Centralizuoto vidaus audito tarnybos veiklą analizuoja, teikia rekomendacijas dėl jos tobulinimo bei išorinį tarnybos veiklos vertinimą, ne rečiau kaip kartą per penkerius metus, atlieka Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

Vidaus kontrolę Savivaldybės administracijoje, jai pavaldžiuose bei jos valdymo sričiai priskirtuose viešuosiuose juridiniuose asmenyse, atlikdama auditus vertina ir Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba.

SSGG ANALIZĖ

STIPRYBĖS

- Savivaldybėje veikia strateginio valdymo sistema – rengiami ir atnaujinami strateginiai dokumentai, biudžetas sudaromas programiniu principu.
- Savivaldybėje diegiamas platus informacinių-komunikacinių paslaugų spektras.
- Suformuotas optimalus švietimo įstaigų tinklas.
- Sėkmingai įgyvendinami įvairių sričių projektai.
- Plėtojamas žemės ūkis, netradiciniai verslai užtikrina ekonomikos stabilumą ir plėtotę kaimo vietovėse.
- Didelis miškingumas, didelė ariamosios žemės dalis bendrame žemės ūkio fonde, augančios bendrosios žemės ūkio produkcijos apimtys.
- Savivaldybėje formuojama verslo rėmimo sistema, skatinama smulkaus ir vidutinio verslo plėtra.
- Strategiškai gera geografinė padėtis, vietos ir tarptautinis susisiekiimas parankus išorinių investicijų pritraukimui, verslo plėtrai.
- Palanki geografinė padėtis, kraštovaizdis sudaro geras sąlygas pažintinio, rekreacinio turizmo plėtotei.
- Augantis statybos įmonių skaičius ir didėjanti statybos įmonių atliktų darbų vertė.
- Didėjantis rajono apgyvendinimo įstaigose apgyvendintų turistų skaičius.
- Gera rajono ekologinė būklė ir gamtinės aplinkos kokybė.
- Išpuoselėta etninė kultūra, mėgėjų menas garsina Šiaulių rajoną vietos ir tarptautiniu mastu.
- Sukurta bazinė socialinių paslaugų sistema, mažėjantis socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičius.
- Mažėjantis socialinių pašalpų gavėjų skaičius ir išlaidos socialinėms pašalpoms.
- Aktyviai vykdoma Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo politika.

SILPNYBĖS

- Administracijos struktūrai, darbuotojų kaitai bei veiklos kokybei didelę įtaką daro savivaldybių tarybų rinkimų rezultatai.

- Ribotos Savivaldybės investicinės galimybės projektams finansuoti ir riboti žmogiškieji ištekliai jiems įgyvendinti.
- Mažėjantis kvalifikaciją tobulinančių Savivaldybės administracijos darbuotojų skaičius.
- Prasta vietinės reikšmės kelių būklė.
- Nepakankamai išplėtotas pėsčiųjų ir dviračių takų tinklas.
- Netolygiai išplėtoti socialinių paslaugų infrastruktūra.
- Nepakankamas finansavimas Savivaldybės saugomų kultūros paveldo objektų saugojimui, avarinės būklės šalinimui.
- Prasta kultūros įstaigų informacinių technologijų ir materialinė aplinka.

GALIMYBĖS

- Investicijų projektų įgyvendinimas, panaudojant ES, kitas tarptautines finansines paramos lėšas ir pritraukiant privatų kapitalą.
- Gyventojų (ypatingai jaunimo) verslumo skatinimas.
- Žemės ūkio modernizacija, ekologinių žemės ūkio produktų gamyba ir realizavimas.
- Geros sąlygos vystyti žemės ūkį, miškininkystę.
- Tarpinstitucinio bendradarbiavimo plėtojimas ir stiprinimas apimant valstybinį ir nevyriausybinių sektorių, privatų verslą.
- Turizmo sezoniškumo mažinimas plėtojant įvairias turizmo rūšis bei efektyviau panaudojant gamtinius išteklius.
- Transporto tinklo plėtra, kelių infrastruktūros gerinimas, eismo saugumo didinimas.
- Taršos mažinimas didinant efektyvių energijos šaltinių panaudojimą.
- Aplinkosauginio švietimo propagavimas siekiant efektyvaus atliekų rūšiavimo ir gamtinės aplinkos išsaugojimo.
- Socialinių ir sveikatos paslaugų įvairovės ir kokybės didinimas.
- Kraujotakos sistemos ligų prevencija, jaunų sveikatos priežiūros specialistų pritraukimas į rajoną.
- Migracijos mažinimo priemonių įgyvendinimas, sukuriant geras sąlygas gyventojams mokytis, gyventi ir dirbti rajone.
- Atvirų jaunimo centrų, atvirų jaunimo erdvių steigimas.
- Nusikaltimo prevencinių programų ir priemonių plėtra, bendruomenės savitarpio saugos ir bendradarbiavimo iniciatyvų skatinimas.
- Platesnio spektro renginių ir kultūros paslaugų pasiūla gyventojams.

GRĖSMĖS

- Sparčiai mažėjantis rajono gyventojų skaičius.
- Gimstamumą viršijantis mirtingumas, intensyvi tarptautinė migracija.
- Kvalifikuotų sveikatos priežiūros specialistų išvykimas į kitus didžiuosius miestus, užsienį.
- Dėl nepakankamų investicijų blogėjanti rajono transporto ir inžinerinės infrastruktūros būklė.
- Mažėjantis mokinių ir pedagogų skaičius bendrojo ugdymo įstaigose.
- Didėjantis sveikatos priežiūros paslaugų poreikis dėl senstančios visuomenės.
- Kultūros paveldo objektų sunykimas dėl per didelių reikalavimų jo atstatymui ir naudojimui visuomenės poreikiams.
- Mažėjantis gyventojų visuomeninis ir kultūrinis aktyvumas.

Plėtoti vietos savivaldą, kokybiškai teikti viešojo administravimo ir viešąsias paslaugas, kvalifikuotai tenkinti Šiaulių rajono bendruomenės poreikius, didinti rajono patrauklumą gyventojams, turizmui, verslui ir investicijoms.

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIAI POKYČIAI

Šiaulių rajono savivaldybės strateginis veiklos planas 2020–2022 metams (toliau – Strateginis veiklos planas) skirtas įgyvendinti Šiaulių rajono savivaldybės strateginį plėtros planą 2017–2023 metams, patvirtintą Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. lapkričio 15 d. sprendimu Nr. T-298.

Šiaulių rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane 2017–2023 metams išskirtos keturios prioritetinės sritys: konkurencinga rajono ekonomika; sumani, pilietiška, kūrybinga, socialiai saugi ir sveika visuomenė; subalansuota rajono infrastruktūra ir aplinka; efektyvi rajono savivalda ir visuomenės saugumas.

Šiaulių rajono savivaldybė, siekdama įgyvendinti strateginio plėtros plano prioritetinėse srityse numatytus tikslus, uždavinius ir priemones, parengė trumpalaikį 2020–2022 metų strateginį veiklos planą, kuriame nurodyti svarbiausi Šiaulių rajono savivaldybės veiklos prioritetai, darbai ir siejami rezultatai.

VEIKLOS PRIORITETAİ

Šiaulių rajono savivaldybės veiklos rezultatams poveikį darantys siekiai yra glaudžiai susiję ne tik su Šiaulių rajono savivaldybės strateginio plėtros plano prioritetinėse srityse nurodytais tikslais ir uždaviniais, bet ir Šiaulių rajono savivaldybės tarybos daugumos veiklos programų nuostatomis. Šiaulių rajono savivaldybės strateginio planavimo dokumentai rengiami ir veiklos prioritetai nustatomi vadovaujantis darnios plėtros principais.

KONKURENCINGA RAJONO EKONOMIKA

Siekiant, kad Šiaulių rajonas taptų palankiausias verslui, planuojama įgyvendinti keletą uždavinių: skatinti gyventojų verslumą, plėtoti paramą ir formuoti verslui bei investicijoms palankią aplinką, vystyti konkurencingą žemės ūkį ir miškininkystę, didinti turizmo paslaugų kokybę ir įvairovę.

Šiaulių rajono teritorija, kurioje dominuoja žemumos, yra itin palanki žemdirbystei ir žemės ūkiui, todėl rajone gausu žemės ūkio bei žemės ūkio produktų perdirbimo įmonių. Šiaulių rajono savivaldybėje savo veiklą vykdo tokios bendrovės kaip UAB „Baltic Champs“ (grybų auginimas, komposto ruošimas), Kuršėnų ŽŪB (žemės ūkio paslaugos), ŽŪB „Ginkūnų agrofirma“ (žemės ūkio paslaugos), UAB „Šiaulių agrocentras“ (žemės ūkio paslaugos), UAB „Verbūnų duona“ (duonos ir pyrago gaminių gamyba), kitos bendrovės. Tai rodo stiprią rajono verslo orientaciją į žemės ūkio sektorių, todėl ekonominio stabilumo ir konkurencingumo užtikrinimas pirmiausia turėtų būti siejamas su žemės ūkio verslų plėtote, miškininkystės sektoriaus stiprinimu.

Vystant konkurencingą žemės ūkį ir miškininkystę, Šiaulių rajono savivaldybė skatins netradicinių, ekologinių ir specializuotų ūkio šakų plėtojimą, vykdys Kaimo rėmimo programą, konsultuos rajono ūkininkus ir miškų valdų savininkus ES paramos įsisavinimo klausimais, rūpinsis rajono ūkininkų ir miškų valdų savininkų kompetencijų bei gebėjimų ugdymu. Siekiant užtikrinti saugią ir tvarią aplinką, bus atliekama valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių, hidrotechninių statinių Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje rekonstrukcija arba atnaujinimas.

Šiaulių rajono savivaldybė, siekdama ir toliau skatinti smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrą, užtikrinti paramą ir formuoti verslui bei investicijoms palankią aplinką, numato ir toliau vykdyti bei plėtoti Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros rėmimo programą, kompleksškai išnaudoti verslo

plėtrai ir investicijų pritraukimui palankią infrastruktūrą. Atsižvelgiant į darnaus vystymo principus, aplinkos apsaugą, kuri laikytina viena iš svarbiausių ne tik rajono, bet ir šalies prioritetų, Šiaulių rajono savivaldybė planuoja skatinti „žaliojo“ ir socialiai atsakingo verslo plėtrą. Didelis dėmesys taip pat bus skiriamas verslo plėtros ir investavimo į Šiaulių rajoną galimybių matomumo didinimui: planuojama dalyvauti nacionalinėse ir tarptautinėse parodose, vykdyti intensyvią informacinę ir konsultacinę veiklą, skirtą Šiaulių rajono verslininkų, verslo įmonių, asmenų, ketinančių pradėti verslą, potencialių investuotojų supažindinimui su verslo perspektyvomis, dalytis gerąja patirtimi, šviesti verslumo, karjeros planavimo klausimais, užtikrinti bendradarbiavimą tarp verslo, mokslo, kultūros įstaigų, skatinti viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę, vykdyti kitas veiklas. Į šias veiklas planuojama įtraukti ne tik Šiaulių rajono savivaldybės įstaigas ir organizacijas, bet ir rajono verslo įmones, verslininkus, potencialius investuotojus, taip pat Šiaulių rajono verslo asociaciją, kitas asocijuotas verslo struktūras.

Šiaulių rajono ekonomikos konkurencingumo didinimui planuojama plėtoti turizmo ir kultūros paveldo infrastruktūrą: bus atliekamas turizmo infrastruktūros įrengimas ir atnaujinimas, rekreacinių teritorijų kūrimas ir tvarkymas, užtikrinamas turizmo informacijos sklaidos, viešinimo iniciatyvų įgyvendinimas. Kadangi Šiaulių rajone turizmo sektorius yra stipriai veikiamas sezoniškumo, bus siekiama skatinti, kurti ir palaikyti aktyvaus turizmo paslaugas, kad rajonas, kaip išskirtinė turistinė vietovė, išliktų turistams patrauklus ištisus metus. Siekiant išsaugoti ir puoselėti kultūros bei gamtos paveldą, šis bus pritaikomas ekonominėms, kultūrinėms, socialinėms, edukacinėms ir kitoms reikmėms, užtikrinamas kultūros bei gamtos paveldo objektų tvarkymas, ženklavimas, informacijos apie kultūros paveldo objektus, įrašytus į Kultūros vertybių registrą, sklaida ir pan.

Kompleksiškai plėtojant miesto bei kaimo gyvenamąsias vietas ir viešąsias erdves, bus atliekamas viešosios infrastruktūros modernizavimas Šiaulių rajono miesto ir kaimo vietovėse, pritaikant ją bendruomeniniams, visuomeniniams, verslo, rekreacijos ir kt. poreikiams. Tai padės didinti teritorinę sanglaudą, gerins bendruomenės gyvenimo kokybę, didins pasitenkinimą gyvenamąja aplinka.

SUMANI, PILIETIŠKA, KŪRYBINGA, SOCIALIAI SAUGI IR SVEIKA VISUOMENĖ

Siekiant, kad Šiaulių rajono savivaldybės švietimo įstaigose teikiamos švietimo paslaugos atitiktų besimokančios visuomenės poreikius, tikslinga kurti ir formuoti efektyvų formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigų tinklą atsižvelgiant tiek į rajono bendruomenės poreikius, tiek įgyvendinant privačias iniciatyvas.

Ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumas bus užtikrinamas atnaujinant ir modernizuojant Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų infrastruktūrą, steigiant ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo grupes Šiaulių rajono bendrojo ugdymo mokyklose ir mokyklose-daugiafunkčiuose centruose, skatinant privačių ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo įstaigų bei bendrojo ugdymo mokyklų steigimą(si) Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje, vykdamas kitas veiklas.

2020 m. bus tęsiami darbai ir kitose Šiaulių rajono švietimo įstaigose: modernizuojami pastatai, gerinama aplinkos infrastruktūra, patalpose įrengiama moderni edukacinė aplinka, plėtojamos informacinės technologijos ir kt. Siekiant užtikrinti visapusišką vaikų ugdymą, integraciją į Šiaulių rajono švietimo sistemą, didelis dėmesys bus skiriamas mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, mokyklų vadovų kompetencijų ir kvalifikacijos kėlimui, gerai dirbančių mokytojų skatinimo sistemos sukūrimui ir vykdymui, gabių vaikų skatinimo programos įgyvendinimui ir pan. Taip pat bus siekiama didinti vaikų neformaliojo ugdymo prieinamumą Šiaulių rajone, užtikrinant vaikų užimtumą, popamokinę veiklą.

Mokymosi visą gyvenimą iniciatyvų palaikymas neatsiejamas nuo asmeninių, pilietinių, socialinių ir profesinių idėjų įgyvendinimo ir tęstinumo. Siekiant užtikrinti visapusišką mokymosi

visą gyvenimą kompetencijų plėtotę, Šiaulių rajone bus didinama suaugusiųjų neformaliojo švietimo paslaugų įvairovė, plėtojama Trečiojo amžiaus universiteto veikla, įgyvendinant viešinimo priemonės, skleidžiama informacija apie mokymosi visą gyvenimą galimybes Šiaulių rajone.

Atsižvelgiant į mažėjantį jaunų žmonių skaičių Šiaulių rajone bei siekiant didinti jaunų žmonių aktyvumą, bus užtikrinamas visapusiškas jų dalyvavimas bendruomenės, visuomenės gyvenime, numatoma steigti atvirus jaunimo centrus ir atviras jaunimo erdves, plėtoti mobilų darbą su jaunimu, skatinti aktyviau į darbą su jaunimu įsitraukti jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, kitas nevyriausybines organizacijas, plėsti šių įstaigų tinklą, skatinti jų tarpusavio bendradarbiavimą, partnerystę su užsienio šalimis, vykdyti kitas veiklas.

Šiaulių rajono savivaldybė siekia nuolat gerinti kultūros paslaugų įvairovę, didinti jų prieinamumą. Siekiant plėtoti ir vystyti kultūros įstaigų infrastruktūrą, Šiaulių rajono savivaldybė atnaujins kultūros įstaigų infrastruktūrą, užtikrins informacinių technologijų ir materialiosios bazės plėtrą kultūros įstaigose, formuos kultūrinės erdves Šiaulių rajone, kurios bus pritaikytos kultūrinių renginių organizavimui, meno ekspozicijoms, kitoms kultūrinėms reikmėms. Taip pat bus plėtojama rajono kultūrinė veikla – vykdomi įvairūs kultūriniai renginiai, užtikrinama visapusiška kultūrinių renginių įvairovė, jų prieinamumas.

Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas neįmanomas be socialinių paslaugų kokybės, įvairovės ir prieinamumo visiems Šiaulių rajono savivaldybės gyventojams užtikrinimo. Todėl siekiant visapusiškos socialinės integracijos, savivaldybė atnaujins ir plės rajone socialines paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūrą, plėtos Šiaulių rajono savivaldybės socialinio būsto fondą ir gerins jo kokybę, nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į socialinių paslaugų teikimą, savanorystės populiarinimą. Tikimasi, jog socialinės apsaugos efektyvinimas padės lanksčiai reaguoti į besikeičiančius bendruomenės socialinius poreikius bei padės spręsti egzistuojančias problemas.

Ne mažiau svarbi bendruomenės sveiko ir saugaus gyvenimo sąlyga – kokybiškos, visiems prieinamos sveikatos priežiūros paslaugos. Siekdama įgyvendinti šį uždavinį, Šiaulių rajono savivaldybė sieks kurti, plėsti ir atnaujinti sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūrą, įrangą, materialinę bazę, elektronines paslaugas, pritraukti į rajoną jaunų, perspektyvių sveikatos priežiūros specialistų, vykdyti kitas numatytas veiklas. Gyventojų fizinis aktyvumas, sveiko gyvenimo būdo propagavimas užtikrinamas vykdant su sveikatos stiprinimu, sveikatinimu, priklausomybių bei ligų prevencija susijusias priemones ir programas, skatinant ir remiant Šiaulių rajono bendruomenės sveikatinimo iniciatyvas, atnaujinant ir plečiant tiek profesionalaus sporto, tiek fizinio aktyvumo bei sveikatinimo infrastruktūrą Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje, kt.

SUBALANSUOTA RAJONO INFRASTRUKTŪRA IR APLINKA

Šis prioritetas yra susijęs su modernios susisiekimo sistemos plėtra, efektyvios inžinerinio aprūpinimo sistemos kūrimu ir vystymu bei darnios ir švarios aplinkos užtikrinimu.

Moderni susisiekimo sistemos plėtra Šiaulių rajono savivaldybėje bus vykdoma užtikrinant gatvių, vietinės reikšmės kelių, privažiavimo kelių, automobilių stovėjimo ir laikymo aikštelių atnaujinimą ir įrengimą, plečiant ir modernizuojant gatvių, kelių, viešųjų teritorijų apšvietimą, didinant energijos vartojimo efektyvumą, diegiant saugaus eismo priemones rajono teritorijoje, atnaujinant ir plečiant Šiaulių rajono savivaldybės pėsčiųjų ir (arba) dviračių takus, dviračių aikšteles, šaligatvius ir pan. Tokiu būdu bus didinamas rajono gyventojų saugumas keliuose, mažinamas nelaimingų atsitikimų skaičius. Transporto sistemos efektyvumo didinimas ir plėtra bus vykdoma optimizuojant Šiaulių rajono reguliarių vietinio susisiekimo maršrutų tinklą, gerinant visuomeninio transporto paslaugų kokybę, skatinant ekologinio viešojo ir individualiojo transporto plėtrą.

Prioritetu taip pat bus siekiama atnaujinti ir plėtoti vandens tiekimo, vandens gerinimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą, lietaus nuotekų infrastruktūrą Šiaulių rajono savivaldybės

teritorijoje. Tai padės didinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą, o ekonominiu ir aplinkosauginiu požiūriais – spręsti gyventojų problemas, mažinti aplinkos taršą nuotekomis, gerinti gyvenimo sąlygas.

Viešojo ir energetinė infrastruktūra yra svarbi sąlyga bendruomenės socialinei ir ekonominei veiklai plėtoti: ji sudaro tinkamas sąlygas kokybiškai gyvenamajai aplinkai ir gerovei sukurti, daro įtaką gyvenimo kokybės rodikliams. Siekiant užtikrinti efektyvią rajono viešąją bei energetinę infrastruktūrą, bus atliekami jos modernizavimo darbai, efektyvinant šilumos energijos suvartojimą, skatinant alternatyvių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą, gamybą ir skirstymą Šiaulių rajone, įgyvendinant kitas veiklas, kurios prisidėtų prie tausaus energijos vartojimo.

Gerinant Šiaulių rajono savivaldybės viešojo ūkio paslaugų kokybę bei infrastruktūrą, bus užtikrinamas viešojo ūkio paslaugų teikimas, atnaujinamos ir plėtojamos rajono kapinių teritorijos, gyvūnų priežiūros, laikymo ir laidojimo paslaugos, atnaujinamos ir įsigyjamos priemonės, skirtos viešojo ūkio paslaugų kokybei užtikrinti.

Darnios ir švarios aplinkos užtikrinimas bus skatinamas tobulinant atliekų tvarkymo sistemą, supažindinant, teikiant informaciją gyventojams atliekų rūšiavimo, perdirbimo ir mažinimo klausimais, stiprinant savivaldybės specialistų gebėjimus šioje srityje, išsaugant ir gerinant gamtinės aplinkos kokybę – tvarkant ir kuriant rajono parkus, žaliąsias apsaugines zonas, želdynus bei kitus kraštovaizdžio elementus, tvarkant apleistus statinius, teritorijas, užterštas teritorijas, remiant ir propaguojant aplinkos apsaugos iniciatyvas.

EFEKTYVI RAJONO SAVIVALDA IR VISUOMENĖS SAUGUMAS

Nuo vietos savivaldybių gebėjimų planuoti bei efektyviai, atsižvelgiant į gyventojų poreikius, koordinuoti, įgyvendinti sprendimus, priklauso rajono ekonominė, socialinė padėtis, reputacija regiono, šalies kontekste, galimybės naudotis ES parama ir kt. Todėl svarbu tobulinti Savivaldybės veiklos administravimą, didinti veiklos efektyvumą. Šio tikslo Šiaulių rajono savivaldybė sieks stiprindama darbuotojų, politikų ir savivaldybės įstaigų bei įmonių kompetenciją, gebėjimus, efektyvindama ir stiprindama interaktyvių elektroninių paslaugų ir priemonių spektrą, visapusiškai į savivaldybės valdymo ir veiklos efektyvinimą įtraukdama gyventojus, vykdydama teritorinį, finansinį ir strateginį planavimą, formuodama savivaldybės įvaizdį. Prie šios veiklos įgyvendinimo prisidės Šiaulių rajono savivaldybės administracijos skyriai, padaliniai, savivaldybės įstaigos ir įmonės, teikiančios viešąsias paslaugas ar kitaip dalyvaujančios savivaldybės veiklų įgyvendinimo procese.

Šiaulių rajonas bus patrauklus gyventi, jei bus užtikrintas visuomenės saugumas, o rajonas bus bendruomeniškai atviras. Tai bus užtikrinama pasitelkiant Šiaulių rajono savivaldybės administracijos skyrius, struktūrinius padalinius, už saugumą atsakingas tarnybas, įstaigas ir organizacijas, aktyvią savivaldybės bendruomenę, pasiruošusią įsitraukti į įvairias gyventojų saugumą didinančias prevencines, švietėjiškas programas, savanorystės veiklas.

SVARBIAUSI DARBAI

Šiaulių rajono savivaldybė 2020–2022 metais planuoja atlikti keletą svarbiausių darbų (projektų), kuriems bus skiriamas Šiaulių rajono savivaldybės mero, savivaldybės tarybos narių, savivaldybės administracijos darbuotojų dėmesys ir Šiaulių rajono savivaldybės biudžeto, ES investicijų 2014–2020 metams bei kitų fondų, valstybės biudžeto bei kitos lėšos pagal Strateginio plėtros plano tikslus:

1. Modernaus verslo ir pažangaus žemės ūkio plėtros skatinimas:
 - 1.1. *Parengti mokesčių lengvatų verslui teikimo tvarką;*
 - 1.2. *Parengti Šiaulių rajono savivaldybės investavimo galimybių planą.*
2. Turizmo vystymo ir kultūros paveldo įveiklinimo plėtra rajone:
 - 2.1. *Savivaldybės jungiančios turizmo informacinės infrastruktūros plėtra Šiaulių regione;*
 - 2.2. *Kuršėnų dvaro sodybos (unikalus kodas 16057) tvarkybos darbai ir pritaikymas*

- kultūros ir verslo poreikiams (I etapas);*
- 2.3. *Kuršėnų dvaro sodybos rūmų (u. k. 613) tvarkyba ir pritaikymas kultūros ir verslo reikmėms;*
- 2.4. *Kurtuvėnų dvaro sodybos (u. k. 614) tvarkybos darbai;*
3. *Teritorinės sanglaudos didinimas:*
- 3.1. *Pavenčių laisvalaikio zonos įrengimas Kuršėnų mieste;*
- 3.2. *Ventos upės viešosios erdvės Kuršėnų mieste įrengimas ir pritaikymas bendruomenės ir verslo poreikiams;*
- 3.3. *Kompleksinis Kuršėnų miesto daugiabučių namų gyvenamųjų kvartalų sutvarkymas;*
- 3.4. *Gruzdžių miestelio bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros kompleksinis atnaujinimas;*
- 3.5. *Kairių miestelio bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros kompleksinis atnaujinimas;*
- 3.6. *Meškuičių miestelio bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros kompleksinis atnaujinimas;*
- 3.7. *Viešosios infrastruktūros įrengimas Gilvyčių kaime;*
- 3.8. *Viešosios infrastruktūros įrengimas Varputėnų kaime;*
- 3.9. *Žadžiūnų kaimo viešojo pastato ir jo aplinkos atnaujinimas ir pritaikymas vietos gyventojų poreikiams;*
- 3.10. *Raudėnų mokyklos-daugiafunkcio centro II korpuso pritaikymas vietos gyventojų poreikiams;*
4. *Aukštos ugdymo ir švietimo paslaugų kokybės bei jų prieinamumo kiekvienam gyventojui užtikrinimas:*
- 4.1. *Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokyklos-daugiafunkcio centro modernizavimas;*
- 4.2. *Šiaulių r. Ginkūnų lopšelio-darželio plėtra;*
- 4.3. *Šiaulių r. Kužių lopšelio-darželio „Vyturėlis“ pastato atnaujinimas, didinant energetinį efektyvumą;*
- 4.4. *Jungtinės mokyklos modelio įdiegimas Savivaldybėje;*
- 4.5. *Šiaulių r. Voveriškių mokyklos teikiamos ikimokyklinio ugdymo programos prieinamumo plėtra;*
- 4.6. *Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo optimizavimas;*
- 4.7. *Atsižvelgus į pedagoginių darbuotojų trūkumą švietimo įstaigose, jų darbo sąlygų gerinimas;*
- 4.8. *Projektų „Lyderių laikas 3“ pokyčio projekto „Ugdymas netradicinėse erdvėse“ bei „LECTIO DE VIA / Skaitymo kelias“ įgyvendinimas;*
- 4.9. *Šiaulių r. Gruzdžių gimnazijos pastato rekonstravimas;*
- 4.10. *Šiaulių r. Ginkūnų Sofijos ir Vladimiro Zubovų mokyklos teikiamų paslaugų plėtra, sukuriant ikimokyklinio ugdymo programą;*
- 4.11. *Šiaulių r. Kairių pagrindinės mokyklos teikiamų paslaugų plėtra, įsteigiant ikimokyklinio ugdymo grupę;*
- 4.12. *Šiaulių r. Pakapės mokyklos teikiamų paslaugų plėtra, reorganizuojant 4 val. ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo grupę į 10,5 val. trukmės grupę;*
- 4.13. *Šiaulių r. Kuršėnų lopšelio-darželio „Nykštukas“ teikiamos ikimokyklinio ugdymo programos prieinamumo plėtra.*
5. *Pilietiškos ir kūrybingos visuomenės ugdymas*
- 5.1. *Pastato Kuršėnuose, Vytauto g. 1, rekonstravimas ir Šiaulių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos patalpų įrengimas.*
6. *Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas:*
- 6.1. *Socialinio būsto fondo plėtra Šiaulių rajone;*
- 6.2. *Pirminės sveikatos priežiūros įstaigų atnaujinimas Kuršėnų m.;*
- 6.3. *Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra Šiaulių rajone;*
- 6.4. *Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone;*

6.5.	<i>Sveikos gyvensenos skatinimas Šiaulių rajone;</i>
6.6.	<i>Bendruomeninių vaikų globos namų ir vaikų dienos centrų tinklo plėtra.</i>
7.	Modernios susisiekimo sistemos plėtra:
7.1.	<i>Kuršėnų miesto Daugėlių gatvės rekonstravimas ir pėsčiųjų dviračių takų įrengimas;</i>
7.2.	<i>Kuršėnų miesto Darbo gatvės rekonstravimas;</i>
7.3.	<i>Bubių kaimo Gluosnių gatvės rekonstravimas;</i>
7.4.	<i>Vijolių kaimo Jaunystės gatvės rekonstravimas.</i>
8.	Darnios ir švarios aplinkos užtikrinimas:
8.1.	<i>Nugeležinimo įrenginių Žadžiūnų ir Noreikių kaimuose statyba;</i>
8.2.	<i>Technologinių įrenginių, išvalančių fluoridus geriamajame vandenyje, Bazilionų ir Kurtuvėnų miesteliuose, Varputėnų ir Gilvyčių kaimuose statyba;</i>
8.3.	<i>Buitinių nuotekų tinklų Žeimių kaime rekonstravimas;</i>
8.4.	<i>Buitinių nuotekų ir vandentiekio tinklų Gruzdžių miestelyje, Dariaus ir Girėno gatvėje, įrengimas;</i>
8.5.	<i>Komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros plėtra Šiaulių regione;</i>
8.6.	<i>Šiaulių rajono vietovių kraštovaizdžio tvarkymas, II etapas;</i>
8.7.	<i>Makrofitų biomasės šalinimas Kairių ežere ir priekrantėse;</i>
8.8.	<i>Buitinių nuotekų ir vandentiekio tinklų Kuršėnų mieste išplėtimas (II etapas);</i>
8.9.	<i>Nuotekų valymo įrenginių Kairių ir Meškuičių miesteliuose rekonstravimas.</i>
PLANUOJAMI PASIEKTI REZULTATAI	
Planuojami pasiekti rezultatai numatyti Šiaulių rajono savivaldybės strateginio veiklos plano 2020–2022 metams programose (1–10 priedai).	

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIAI TIKSLAI	
Šiaulių rajono savivaldybės strateginio veiklos plano 2020–2022 metams strateginiai tikslai, tikslai ir uždaviniai atitinka strateginio plėtros plano prioritetus, tikslus ir uždavinius. Konkrečios įgyvendinamos priemonės bus numatomos atitinkamose programose, kurios dar gali būti skaidomos į atskirus projektus, ir skirtos įgyvendinti strateginį veiklos planą.	
Kodas	SAVIVALDYBĖS STRATEGINIO TIKSLO PAVADINIMAS
01	KONKURENCINGA RAJONO EKONOMIKA
1.1.	tikslas. Modernaus verslo ir pažangaus žemės ūkio plėtros skatinimas
1.1.1.	uždavinys. Skatinti gyventojų verslumą.
1.1.2.	uždavinys. Plėtoti paramą ir formuoti verslui bei investicijoms palankią aplinką.
1.1.3.	uždavinys. Vystyti konkurencingą žemės ūkį ir miškininkystę.
1.2.	tikslas. Turizmo vystymo ir kultūros paveldo įveiklinimo plėtra rajone
1.2.1.	uždavinys. Didinti turizmo paslaugų kokybę bei įvairovę, plėtoti turizmo infrastruktūrą.
1.2.2.	uždavinys. Saugoti ir puoselėti kultūros ir gamtos paveldą, jį pritaikant viešosioms reikmėms.
1.3.	tikslas. Teritorinės sanglaudos didinimas
1.3.1.	uždavinys. Kompleksiškai plėtoti miesto gyvenamąsias teritorijas ir viešąsias erdves.
1.3.2.	uždavinys. Kompleksiškai plėtoti kaimo gyvenamąsias teritorijas ir viešąsias erdves.
02	SUMANI, PILIETIŠKA, KŪRYBINGA, SOCIALIAI SAUGI IR SVEIKA VISUOMENĖ
2.1.	tikslas. Aukštos ugdymo ir švietimo paslaugų kokybės bei jų prieinamumo kiekvienam gyventojui užtikrinimas
2.1.1.	uždavinys. Modernizuoti švietimo įstaigas, gerinti ugdymo aplinką jose ir materialinę bazę, diegti inovacijas.
2.1.2.	uždavinys. Tobulinti ugdymo ir švietimo paslaugas, jų kokybę ir prieinamumą.
2.1.3.	uždavinys. Skatinti mokymąsi visą gyvenimą.
2.2.	tikslas. Pilietiškos ir kūrybingos visuomenės ugdymas
2.2.1.	uždavinys. Remti ir skatinti nevyriausybinį organizacijų bei neformalias jaunimo veiklas.
2.2.2.	uždavinys. Plėtoti ir vystyti kultūros įstaigų infrastruktūrą.
2.2.3.	uždavinys. Plėtoti rajono kultūrinę veiklą.

2.3. tikslas. Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas	
2.3.1. uždavinys.	Užtikrinti socialinių paslaugų kokybę, įvairovę ir prieinamumą, skatinti socialinę integraciją.
2.3.2. uždavinys.	Didinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą.
2.3.3. uždavinys.	Skatinti sveikatinimą ir didinti gyventojų fizinį aktyvumą.
03	SUBALANSUOTA RAJONO INFRASTRUKTŪRA IR APLINKA
3.1. tikslas. Modernios susisiekimo sistemos plėtra	
3.1.1. uždavinys.	Gerinti ir plėsti rajono susisiekimo infrastruktūrą, modernizuoti eismo organizavimo sistemą.
3.1.2. uždavinys.	Vystyti viešojo ir ekologinio transporto sistemą.
3.2. tikslas. Efektyvios inžinerinio aprūpinimo sistemos kūrimas ir vystymas	
3.2.1. uždavinys.	Modernizuoti ir plėsti vandens tiekimo bei nuotekų šalinimo infrastruktūrą.
3.2.2. uždavinys.	Užtikrinti efektyvią rajono viešąją bei energetinę infrastruktūrą.
3.2.3. uždavinys.	Gerinti savivaldybės viešojo ūkio paslaugų kokybę bei infrastruktūrą.
3.3. tikslas. Darnios ir švarios aplinkos užtikrinimas	
3.3.1. uždavinys.	Tobulinti atliekų tvarkymo sistemą.
3.3.2. uždavinys.	Išsaugoti ir gerinti gamtinės aplinkos kokybę.
04	EFEKTYVI RAJONO SAVIVALDA IR VISUOMENĖS SAUGUMAS
4.1. tikslas. Efektyvaus, gyventojų poreikius atitinkančio viešojo valdymo užtikrinimas	
4.1.1. uždavinys.	Didinti savivaldybės valdymo ir veiklos efektyvumą.
4.1.2. uždavinys.	Vykdyti teritorinį, finansinį ir strateginį planavimą.
4.1.3. uždavinys.	Formuoti savivaldybės įvaizdį.
4.2. tikslas. Saugumo rajone didinimas	
4.2.1. uždavinys.	Užtikrinti viešąją tvarką ir saugumą.
4.2.2. uždavinys.	Vykdyti prevencines programas.

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO PROGRAMOS IR KOORDINATORIAI

Įgyvendinant Šiaulių rajono savivaldybės strateginį veiklos planą 2020–2022 metams, vykdomos šios programos:

1. Savivaldybės veiklos ir saugios aplinkos užtikrinimo programa (kodas 01). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vedėjas.
2. Ekonominės plėtros, visuomeninių iniciatyvų skatinimo, turizmo ir žemės ūkio plėtros programa (kodas 04). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Ekonomikos ir verslo plėtros skyriaus vedėjas.
3. Projektų finansavimo programa (kodas 05). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vedėjas.
4. Seniūnijų veiklos programa (kodas 06). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos seniūnų seniūnas.
5. Komunalinio ūkio plėtros, savivaldybės turto valdymo, vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūros ir plėtros programa (kodas 10). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Turto valdymo skyriaus vedėjas.
6. Švietimo ir sporto veiklos programa (kodas 12). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriaus vedėjas.
7. Kultūros plėtros programa (kodas 13). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vedėjas.
8. Aplinkos apsaugos programa (kodas 14). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos skyriaus vedėjas.
9. Socialinės paramos, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros programa (kodas 16). Programos

koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus vedėjas.

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO PRIEDAI

- 1 priedas. Savivaldybės veiklos ir saugios aplinkos užtikrinimo programa (kodas 01).
 - 2 priedas. Ekonominės plėtros, visuomeninių iniciatyvų skatinimo, turizmo ir žemės ūkio plėtros programa (kodas 04).
 - 3 priedas. Projektų finansavimo programa (kodas 05).
 - 4 priedas. Seniūnijų veiklos programa (kodas 06).
 - 5 priedas. Komunalinio ūkio plėtros, savivaldybės turto valdymo, vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūros ir plėtros programa (kodas 10).
 - 6 priedas. Švietimo ir sporto veiklos programa (kodas 12).
 - 7 priedas. Kultūros plėtros programa (kodas 13).
 - 8 priedas. Aplinkos apsaugos programa (kodas 14).
 - 9 priedas. Socialinės paramos, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros programa (kodas 16).
-